

LATVIJAS BANKA
EIROSISTĒMA

FINANŠU STABILITĀTES PĀRSKATS

2026

Finanšu stabilitāte – tāds finanšu sistēmas stāvoklis, kurā finanšu sistēma spēj izturēt satricinājumus, tādējādi mazinot iespējamību, ka finanšu starpniecībā varētu rasties traucējumi finanšu pakalpojumu nodrošināšanā.

Sistēmisks risks – tādu finanšu sistēmas darbības traucējumu risks, kam var būt būtiska negatīva ietekme uz finanšu sistēmas funkciju nodrošināšanu kopumā un reālo tautsaimniecību.

"Finanšu Stabilitātes Pārskata" mērķis ir veicināt sabiedrības izpratni par Latvijas finanšu sistēmas attīstību un vērst uzmanību uz sistēmiskiem riskiem.

"Finanšu Stabilitātes Pārskata" analizēta un novērtēta Latvijas finanšu sistēmas darbība un riski, balstoties uz datiem līdz 2026. gada marta beigām vai pārskata sagatavošanas brīdī pieejamiem datiem.

Pārskatā kā sinonīmi lietoti šādi termini: "uzņēmums" un "NFS", "banka" un "kredītiestāde", "aizdevums", "aizņēmums" un "kredīts". Pārskatā atspoguļotā informācija par kredītiestādēm ietver arī informāciju par ES dalībvalstu kredītiestāžu filiālēm Latvijā, ja nav norādīts citādi. Nozīmīgās kredītiestādes ir ECB uzraudzītās kredītiestādes "Swedbank" AS, AS "Citadele banka" un AS "SEB banka".

Aprēķinot kapitāla atdeves rādītāju, TC rādītāju, T1 rādītāju, CET1 rādītāju, kā arī likviditātes un kredītriska stresa testu rezultātus, netiek iekļauti Latvijas Republikā reģistrēto ārvalstu kredītiestāžu filiāļu dati.

Pārskatu sagatavoja Latvijas Bankas Finanšu stabilitātes un makrouzraudzības politikas pārvalde. Pārskata tapšanu koordinēja Andrejs Semjonovs, Dace Antuža, Elmārs Zakulis, Armands Pogulis. Redaktore – Irēna Katrīne Lapsa un Laura Birziņa, maketētājs – Andris Grīslis.

Saturs

Saīsinājumi	4
Kopsavilkums	5
1. Makrofinansiālā vide un aizņēmēju maksātspēja	8
Ārējā makrofinansiālā vide	8
1.1. ielikums. Latvijas kredītiestāžu tiešā finansiālā saikne ar Krieviju, Baltkrieviju, Ukrainu, Tuvo Austrumu reģiona valstīm un ASV	8
Iekšējā makrofinansiālā vide	12
Nekustamā īpašuma tirgus attīstība	13
1.2. ielikums. Banku loma mājokļa pirkuma darījumu finansēšanā	14
Aizņēmēju finansiālā ievainojamība	19
2. Kredītiestāžu sektora attīstība un riski	23
Kredītešanas attīstība	23
Kredītrisks	27
Finansējuma un likviditātes risks	30
Pelnītspēja	33
Kapitalizācija	36
3. Kredītiestāžu stresa testi	38
Kredītriska un tirgus riska šoku absorbētspējas stresa testi	38
Kredītiestāžu likviditātes stresa tests	44
Klimata riska stresa testi: vētru risks	45
4. Makrouzraudzības politika	50
5. Nebanku finanšu sektora attīstība un riski	54
1. pielikums. Nestrukturētu finanšu datu izgūšana no gada pārskatu pielikumiem, izmantojot mākslīgā intelekta modeļus	60
2. pielikums. Kapitāla prasību pārmaiņu ilgtermiņa ietekmes uz IKP novērtējums	63
3. pielikums. Latvijas Banka pārskatījusi analītisko ietvaru O-SII identificēšanai un atzīšanai un O-SII kapitāla rezerves normas noteikšanai	67
4. pielikums. Kredītiestāžu aptaujas par riskiem rezultāti	72
5. pielikums. Agrīnās brīdināšanas rādītāju risku panelis	73
6. pielikums. Kredītiestāžu darbības rādītāji	74

Saīsinājumi

ADC – zemes iegādes, attīstīšanas un būvniecības riska darījumi (<i>acquisition, development and construction</i>)	IKP – iekšzemes kopprodukts
AS – akciju sabiedrība	INK – ienākumus nenesošie kredīti
ASV – Amerikas Savienotās Valstis	IRB – uz iekšējiem reitingiem balstīts (<i>internal ratings based</i>)
CCyB – pretcikliskā kapitāla rezerve (<i>countercyclical capital buffer</i>)	IT – informācijas tehnoloģijas
CET1 – pirmā līmeņa pamata kapitāls (<i>Common Equity Tier 1</i>)	LCR – likviditātes seguma koeficients (<i>liquidity coverage ratio</i>)
CDS – kredītriska apdrošināšanas cenas (<i>credit default swaps</i>)	LLM – lielais valodas modelis (<i>large language model</i>)
CISS – sistēmiskā stresa saliktais indikators (<i>composite indicator of systemic stress</i>)	LREA – sviras rādītāja darījumu vērtības summa (<i>leverage ratio exposure amount</i>)
COREP – kopējo pārskatu sniegšanas prasības (<i>common reporting framework</i>)	LTV – aizdevuma apjoma un tā nodrošinājuma vērtības attiecība (<i>loan-to-value</i>)
CSP – Centrālā statistikas pārvalde	MBP – mēneša bilances pārskats
DSCR – parāda apkalpošanas seguma koeficients (<i>debt service coverage ratio</i>)	MFI – monetārā finanšu iestāde
DSTI – parāda apkalpošanas izdevumu un ienākumu attiecība (<i>debt-service-to-income</i>)	MI – mākslīgais intelekts
DTI – parāda un gada ienākumu attiecība (<i>debt-to-income</i>)	NFS – nefinanšu sabiedrība
EAAPI – Eiropas Apdrošināšanas un aroda pensiju iestāde (<i>European Insurance and Occupational Pensions Authority</i>)	NILLTF – noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācija un terorisma finansēšana
EBI – Eiropas Banku iestāde (<i>European Banking Authority</i>)	NĪ – nekustamais īpašums
EBITDA – ieņēmumi pirms procentu, nodokļu, nolietojuma un amortizācijas atskaitījumiem (<i>earnings before interest, taxes, depreciation, and amortization</i>)	NSFR – neto stabilā finansējuma rādītājs (<i>net stable financing ratio</i>)
ECB – Eiropas Centrālā banka (<i>European Central Bank</i>)	OECD – Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācija (<i>Organisation for Economic Co-operation and Development</i>)
EDS – Valsts ieņēmumu dienesta Elektroniskās deklarēšanas sistēma	O-SII – cita sistēmiski nozīmīga iestāde (<i>other systemically important institution</i>)
EEZ – Eiropas Ekonomikas zona	PTAC – Patērētāju tiesību aizsardzības centrs
EMIR – Eiropas Tirdzniecības infrastruktūras regula (<i>European Market Infrastructure Regulation</i>)	PZA – peļņas vai zaudējumu aprēķins
ES – Eiropas Savienība	ROA – aktīvu atdeve (<i>return on assets</i>)
ESRK – Eiropas Sistēmisko risku kolēģija (<i>European Systemic Risk Board</i>)	ROE – kapitāla atdeve (<i>return on equity</i>)
EURIBOR – eiro starpbanku aizņemšanās likme	SCRR – saliktais cikliskā riska rādītājs
FINREP – finanšu pārskatu sniegšanas prasības (<i>financial reporting framework</i>)	SFPS – starptautiskie finanšu pārskatu standarti
GaR – IKP pieauguma tempu nākotnes varbūtību sadalījuma procentile (parasti 5 % vai 10 %), kas raksturo lejupvērstos riskus (piemēram, satricinājumu apstākļos) (<i>growth-at-risk</i>)	SIA – sabiedrība ar ierobežotu atbildību
ICR – procentu seguma koeficients (<i>interest coverage ratio</i>)	SNV – saistību nepildīšanas varbūtība (<i>probability of default</i>)
	SNZ – zaudējumi, kas var rasties saistību nepildīšanas gadījumā (<i>loss given default</i>)
	TC – kopējais kapitāls (<i>total capital</i>)
	T1 – pirmā līmeņa kapitāls (<i>Tier 1</i>)
	TREA – kopējā riska darījumu vērtības summa (<i>total risk exposure amount</i>)
	UR – Uzņēmumu reģistrs
	VFPS – valsts fondēto pensiju shēma
	VUM – ECB Vienotais uzraudzības mehānisms

Kopsavilkums

Ģeopolitisko nenoteiktību pasaulē vēl vairāk palielinājusi karadarbība Tuvo Austrumu reģionā. Ilgstoši augstas **nenoteiktības un ģeopolitisko šoku, tostarp karadarbības Tuvo Austrumu reģionā, globālā un iekšzemes ietekme – piegādes ķēžu ierobežojumi un augstāka inflācija, pasliktināts noskaņojums tautsaimniecībā un finanšu aktīvu straujas cenu svārstības, kā arī kiberincidenti un citi liela mēroga negaidīti traucējumi finanšu starpniecībā – rada sistēmisku risku arī Latvijas finanšu nozares stabilitātei.**

Ģeopolitisko šoku radīto ietekmi uz Latvijas finanšu sistēmu mazina tās aizvien nelielā tiešā finansiālā saikne ar šoku epicentriem. Tomēr **karadarbības Tuvajos Austrumos dēļ pieaudzis energoietilpīgāko nozaru aizņēmēju kredītrisks un var palēnināties līdz šim aktīvā kreditēšanas izaugsme.** Karadarbības netiešās ietekmes apmērs uz Latvijas finanšu sistēmu lielā mērā atkarīgs no tās intensitātes un ilguma.

Zemākas procentu likmes, labāka aizņēmēju finansiālā situācija un lielāka banku motivācija izsniegt aizdevumus būtiski iekustināja iekšzemes kreditēšanu, un iepriekš ilgstoši nepietiekamais kreditēšanas atbalsts investīcijām sācis palielināties. Vienlaikus banku kredītu un IKP attiecība aizvien saglabājas zema. Turklāt investīcijas un kreditēšanu turpina ierobežot vairāki iepriekšējos finanšu stabilitātes pārskatos minēti strukturāli uzņēmējdarbības vides faktori, t. sk. ēnu ekonomika, cilvēkkapitāla pieejamība un finanšu kapitāla tirgus. **Vāja investīciju vide jau ilgstoši ir būtiska sistēmiska strukturāla nepilnība, kas kavē Latvijas attīstību un konkurētspēju.**

Straujāka mājokļu kreditēšana sekmēja mājokļu tirgus aktivitāti un vienlaikus veicināja arī jaunu nekustamā īpašuma projektu attīstību. Banku finansēto mājokļu pirkuma darījumu īpatsvars 2025. gadā sasniedza augstāko līmeni pēdējo septiņu gadu laikā. **Sarūkoša piedāvājuma apstākļos mājokļu cenas ir sākušas augt straujāk, un tas palēnināja to pieejamības uzlabošanu, taču cenu kāpums kopumā ir mērens. Nī nozares maksātspējas riski kopumā turpināja mazināties, un komercīpašumu tirgus sāka pakāpeniski stabilizēties. Tomēr šā tirgus attīstību joprojām ietekmē vairāki strukturālie riski, tostarp augstās būvniecības izmaksas.** Biroja telpu segmentā joprojām vērojama piedāvājuma un pieprasījuma neatbilstība, un nomnieku pārceļšanās uz jaunākiem birojiem veicina tirgus polarizāciju, kā arī ietekmē telpu aizpildījuma rādītājus. **Ilgspējīgākai Nī tirgus attīstībai un kvalitatīva un pieejama dzīvojamā fonda veicināšanai ir svarīgi būtiski kāpināt ēku renovācijas tempu, t. sk. veikt apjomīgas investīcijas energoefektivitātes uzlabošanā.**

Latvijas aizņēmēju maksātspēja un noturība kopumā saglabājās labā līmenī. Mājsaimniecību parāda maksājumu disciplīna ir ļoti laba. Uzņēmumu sektorā kredītu kvalitāte nedaudz pasliktinājās jau 2025. gada nogalē, galvenokārt, realizējoties iepriekšējā pārskatā norādītajam pārskatīto kredītu kvalitātes pasliktināšanās riskam, taču kredītu kvalitātes pasliktinājums skāra šauru uzņēmumu loku. Tomēr **energoresursu un darbaspēka izmaksu pieaugums, kā arī finanšu tirgos iecenotais EURIBOR kāpums turpmāk radīs lejpvērstu spiedienu uz uzņēmumu rentabilitāti un parāda apkalpošanas spēju.**

Latvijā tiek īstenota skaidra un finanšu stabilitātes veicināšanai ļoti būtiska apņemšanās stiprināt valsts aizsardzības spējas. Būtiskāka valsts izdevumu atdeves palielināšana, kas nepieciešama finansējuma nodrošināšanai aizsardzības un citiem valsts prioritārajiem izdevumiem, tomēr kavējas, un vienlaikus aug valsts parāda līmenis. Attiecīgi aug riski, ka fiskālajā, t. sk. nodokļu, politikā notiks straujas pārmaiņas, kuras var negatīvi ietekmēt uzņēmējdarbības un investīciju vidi, kā arī to prognozējamību. **Būtiskākas valsts izdevumu atdeves palielināšanas aizture akumulē straujo fiskālās politikas, t. sk. nodokļu politikas, pārmaiņu risku nākotnē un rada sistēmisku ievainojamību. To pastiprina globālās nenoteiktības un ģeopolitisko šoku dēļ palēnināta ekonomiskā izaugsme Latvijā.**

Latvijas finanšu sistēma saglabājas stabila. Kredītiestāžu īstermiņa un ilgāka termiņa likviditātes rādītāji ir pietiekamā līmenī, un finansējuma un likviditātes riska līmenis kredītiestāžu sektorā saglabājas zems. Kredītiestāžu kapitāla rezerves kopumā ir pietiekamas, lai absorbētu potenciālus zaudējumus finansiālu šoku gadījumā. Lai gan 2025. gadā līdz ar procentu likmju mazināšanos, izdevumu uzkrājumiem pieaugumu un veiktajām solidaritātes iemaksām kredītiestāžu peļņa saruka, tā joprojām saglabājas laba un palīdz saglabāt augstu kapitalizāciju. Augošajam Latvijas nebanku finanšu sektoram joprojām ir ierobežota ietekme uz finanšu stabilitāti Latvijā.

Latvijas Bankas makrouzraudzības politika koncentrējas uz finanšu sektora noturīgumu un regulējuma samērīgumu. Pozitīvas neitrālas CCyB pieejas ietvaros ieviestā CCyB bāzes norma 1 % apmērā papildus stiprina banku noturību. Pieaugušās ārējās nenoteiktības apstākļos tas ir īpaši svarīgi. Uz aizņēmējiem vērstie instrumenti turpina veicināt atbildīgu un ilgtspējīgu kreditēšanas standartu ievērošanu. Vienlaikus 2025. gadā Latvijas Banka pārskatīja un vienkāršoja analītisko ietvaru O-SII identificēšanai un O-SII kapitāla rezervju normu aprēķinam. Tā rezultātā O-SII skaits saruka no piecām līdz trijām iestādēm. Pārskatītais ietvars ir atbilstošāks Latvijas finanšu sektora specifikai un no uzraudzības viedokļa samērīgāks.

Latvijas finanšu sistēmas stabilitāti apdraudošie sistēmiskie riski un sistēmiskā ievainojamība

Sistēmiskie riski

Ilgstoši augstas nenoteiktības un ģeopolitisko šoku – tostarp karadarbības Tuvo Austrumu reģionā – globālā un iekšzemes ietekme, kas banku aktīvu kvalitāti un peļņit spēju var pasliktināt līdz ar

piegādes ķēžu ierobežojumiem un augstāku inflāciju

pasliktinātu noskaņojumu tautsaimniecībā

pastiprinātām finanšu aktīvu cenu svārstībām

kiberincidentiem un citiem liela mēroga negaidītiem traucējumiem finanšu starpniecībā

Ilgstoši vāja investīciju vide

Potenciālās sistēmiskās ievainojamības

Kavēta būtiskāka valsts izdevumu atdeves palielināšana, kas akumulē strauju fiskālās politikas pārmaiņu risku nākotnē, it īpaši zemākas tautsaimniecības izaugsmes apstākļos

Ar klimata pārmaiņām saistīti un citi dabas riski, t. sk. bioloģiskās daudzveidības zudums

Kreditīestāžu noturība pret šokiem ir laba, jo tām kopumā ir pietiekamas kapitāla un likviditātes rezerves

Makrouzraudzības politikas fokusā – finanšu sektora noturīgums un regulējuma samērīgums

1 % CCyB norma pozitīvas neitrālas pieejas ietvaros papildus stiprina noturību
Uz aizņēmējiem vērstie instrumenti veicina ilgtspējīgu kredītēšanas standartu ievērošanu

1. Makrofinansiālā vide un aizņēmēju maksātspēja

Ārējā makrofinansiālā vide

Sagatavoja Andrejs Semjonovs

Pastāvīgi augstā globālā nenoteiktība joprojām ir auglīga augsne finanšu tirgus un noskaņojuma svārstībām, kuras var apdraudēt finanšu stabilitāti.

Nenoteiktību un spriedzi vēl vairāk palielinājis karadarbība Tuvo Austrumu reģionā. Tā nelabvēlīgās ietekmes apmērs ES un Latvijas finanšu sistēmā – t. sk. no karadarbības izrietoši piegādes kēžu ierobežojumi un pārrāvumi, augstāka inflācija, lēnāka izaugsme un pieaugošs aizņēmēju kredītrisks – ir atkarīgs no karadarbības ilguma un intensitātes. Ietekmi uz ES valsti, tostarp Latvijas, kredītiestādēm mazina to nelielā ekspozīcija pret Tuvo Austrumu reģiona valstīm.

ES banku sektora noturība pret šokiem kopumā ir ļoti laba, to balsta augsta banku likviditāte un kapitalizācija, kā arī līdz šim noturīgi laba peļņit-spēja un kredītu kvalitāte.

Tautsaimniecības izaugsme Latvijai nozīmīgajās tirdzniecības partnervalstīs 2025. gadā bija stabila un vairākās no tām pat paātrinājās, neraugoties uz pasaulē samilzušo nenoteiktību un ASV administrācijas noteiktajiem tirdzniecības tarifiem. Taču **karadarbība Tuvajos Austrumos var būtiski aizkavēt turpmāku izaugsmi vairākos Latvijai nozīmīgos eksporta tirgos**. Karadarbības ietekmē ir vēl vairāk palielinājusies ģeopolitiskā spriedze un nenoteiktība vairākās pasaules tautsaimniecības izaugsmi un finanšu stabilitāti ietekmējošās jomās. **Ģeopolitisko šoku radīto ietekmi uz Latvijas kredītiestādēm mazina to aizvien nelielā tiešā finansiālā saikne ar šoku epicentriem** (sk. 1.1. ielikumu).

1.1. ielikums. Latvijas kredītiestāžu tiešā finansiālā saikne ar Krieviju, Baltkrieviju, Ukrainu, Tuvo Austrumu reģiona valstīm un ASV

Sagatavoja Andrejs Semjonovs, Jānis Strazdiņš, Mārcis Risbergs

Latvijas kredītiestāžu tiešā finansiālā saikne ar ģeopolitisko šoku epicentriem ir neliela.

Pēc Krimas aneksijas 2014. gadā kredītiestāžu ieguldījumi Krievijā, Baltkrievijā un Ukrainā būtiski saruka un jau vairākus gadus ir mazi. 2026. gada februārī ieguldījumi veidoja vien 0.2 %¹ no kredītiestāžu kopējiem aktīviem: tie galvenokārt ir kredīti un nelielā apjomā arī prasības pret kredītiestādēm. No Krievijas, Baltkrievijas un Ukrainas piesaistītais finansējums (galvenokārt noguldījumi) 2026. gada februārī veidoja 1.2 % no kredītiestāžu kopējiem aktīviem.

Ieguldījumu Tuvo Austrumu reģiona valstīs² un no šīm valstīm piesaistītais finansējuma apjoms arī ir zems – 2026. gada februārī attiecīgi 0.05 %³ un 0.2 % no aktīviem (1.1. att.).

¹ 0.6 % no aktīviem, ja iekļauj kredītus, kuriem Krievija, Baltkrievija vai Ukraina norādīta kā riska pārneses valsts (atbilstoši valsts riska pārneses pamatam saskaņā ar Latvijas Bankas 18.01.2018. noteikumu Nr. 160 "Kredītu reģistra noteikumi" 11. pielikumu), un tādējādi ņem vērā netiešu pakļautību ar Krieviju, Baltkrieviju un Ukrainu saistītam riskam.

² Analīzē apskatītas šādas valstis: Apvienotie Arābu Emirāti, Bahreina, Ēģipte, Irāka, Irāna, Izraēla, Jemena, Jordānija, Katara, Kuveita, Libāna, Libija, Omāna, Pakistāna, Palestīna, Saūda Arābijas Karaliste, Sīrija, Turcija.

³ 0.1 % no aktīviem, ja iekļauj kredītus, kuriem attiecīgās valstis norādītās kā riska pārneses valstis.

Arī maksājumi, ko Latvijas kredītiestāžu klienti ir veikuši uz minētajām valstīm un saņēmuši no tām, veido tikai mazu daļu no kopējām pārrobežu maksājumu plūsmām (1.2. att.).

Maksājumu plūsmas uz Krieviju un no tās būtiski saruka pēc Krievijas iebrukuma Ukrainā un 2025. gadā veidoja mazāk nekā 1 % no visiem Latvijas kredītiestāžu klientu saņemtajiem un nosūtītajiem maksājumiem. Šīs maksājumu plūsmas nozīmīgi ietekmēja arī tirdzniecības sankcijas. Vienlaikus līdz šim neatrisināta problēma bijusi sankciju apiešana caur trešajām valstīm⁴. Apskatot to maksājumu plūsmas, kurus Latvijas kredītiestāžu klienti veikuši no paaugstināta sankciju riska valstīm⁵ un uz tām, secināms, ka ienākošo maksājumu īpatsvars pēc 2022. gada ir nedaudz palielinājies, taču kopumā no šīm valstīm un uz tām veikto maksājumu īpatsvars ir neliels. Attiecīgi Latvijas uzņēmumu ar Krieviju veiktās tirdzniecības turpmāka ierobežošana neradīs būtisku ietekmi uz Latvijas finanšu sistēmas stabilitāti.

Tā kā ASV tirdzniecības tarifu ietekme var materializēties ilgākā laikposmā un turpinās nenoteiktība par to, kādi turpmāk būs tirdzniecības nosacījumi ar ASV, ņemot vērā ASV Starptautiskās tirdzniecības tiesas lēmumus, tālāk apskatīts arī to kredītu portfelis, kurus Latvijas kredītiestādes ir izsniegušas uz ASV eksportējošām NFS.

Saskaņā ar Latvijas Bankas un CSP statistikas datiem to NFS⁶, kurām ir vislielākais preču eksporta apjoms uz ASV, kopējais kredītportfelis 2025. gada nogalē veidoja 6 % no kredītiestāžu un līzīga sabiedrību NFS izsniegtā kopējā kredītportfeļa. Turklāt **to NFS kopējais kredītportfelis, kurām saskaņā ar gada pārskatu informāciju ASV tirgus veido būtiskāku daļu no apgrozījuma, ir ļoti mazs** (1.3. att.)⁷.

⁴ Vairāk sk. Mirošņikovs, M., "Kā sankcijas ietekmējušas tirdzniecību ar Krieviju?", makroekonomika.lv, 30.10.2024.

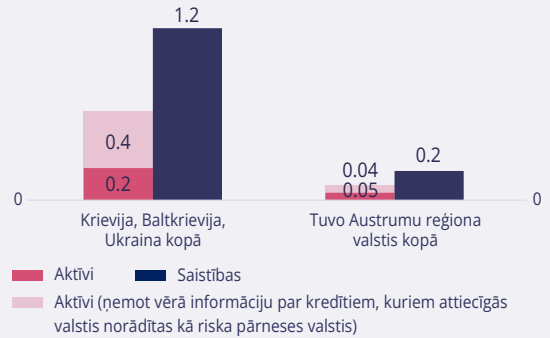
⁵ Paaugstināta sankciju riska valstis ir Apvienotie Arābu Emirāti, Armēnija, Azerbaidžāna, Gruzija, Indija, Kazahstāna, Kirgizstāna, Ķīna (t. sk. Honkonga), Mongolija, Serbija, Taizeme, Tadžikistāna, Turcija un Uzbekistāna. Sk. "Sankciju risku pārvaldīšana darījumos ar paaugstināta riska valstīm", Finanšu izlūkošanas dienests, 2025.

⁶ 210 NFS izlasē iekļautas tādas NFS, kuru preču eksports uz ASV 2024. gadā bija vismaz 100 000 eiro. Izmantoti 2024. gada dati, jo liela daļa no izlasē iekļautajām NFS vēl nav publicējušas 2025. gada pārskatu, un attiecīgi nav iespējams noteikt, vai eksports uz ASV katrai no NFS veido nozīmīgu daļu no kopējā apgrozījuma. Šo NFS kopējais preču eksports veido 92 % no Latvijas kopējā preču eksporta uz ASV. No tām 106 NFS saskaņā ar Kredītu reģistra informāciju 2025. gada nogalē bija saistības pret kredītiestādēm vai līzīga sabiedrībām.

⁷ Analīzē noteikts, vai šo NFS preču eksports uz ASV 2024. gadā ir veidojis vismaz 20 % vai vismaz 50 % no to apgrozījuma. NFS, kuru eksports uz ASV pārsniedz 20 % un 50 %, kopējais kredītportfelis 2025. gada decembrī veidoja attiecīgi 1.1 % un 0.01 % no NFS izsniegtā kredītiestāžu un līzīga sabiedrību kredītportfeļa.

1.1. attēls

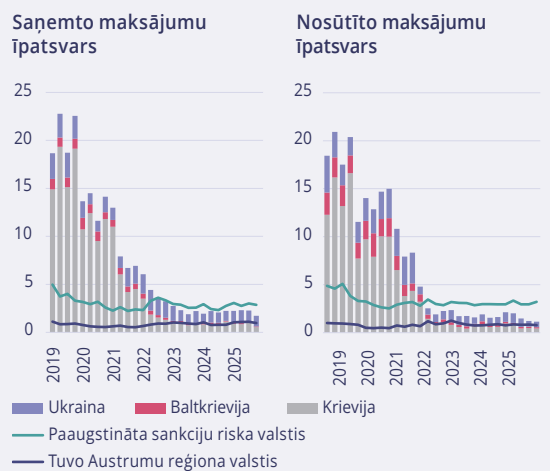
Latvijas kredītiestāžu saistību un ieguldījumu Krievijā, Baltkrievijā, Ukrainā un Tuvo Austrumu reģiona valstīs īpatsvars kopējos aktīvos 2026. gada februārī (%)

Avots: Latvijas Banka (MBP dati) un tās aprēķini.

1.2. attēls

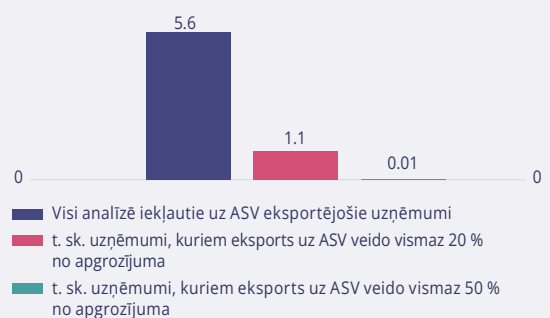
Tādu pārrobežu maksājumu īpatsvars kopējā ienākošā un izejošā pārrobežu maksājumu apjomā, kurus Latvijas kredītiestāžu klienti veikuši uz Krieviju, Baltkrieviju, Ukrainu un Tuvo Austrumu reģiona valstīm un saņēmuši no šīm valstīm (%)

Avots: Latvijas kredītiestāžu klientu maksājumu dati, Latvijas Bankas aprēķini.

1.3. attēls

Tām NFS, kurām ir vislielākais preču eksporta apjoms uz ASV, izsniegto kredītu īpatsvars kredītiestāžu un līzīga sabiedrību NFS izsniegtajā kopējā kredītportfelī 2025. gada decembrī (%)

Avoti: CSP, Latvijas Banka un tās aprēķini.

Arī ES/EEZ banku tiešā finansiālā saikne ar Tuvo Austrumu valstīm ir neliela⁸. Būtiskākus riskus finanšu sistēmai rada karadarbības Tuvajos Austrumos netiešā ietekme, tostarp tās radīti satricinājumi globālajos energoresursu, minerālmēslu un atsevišķu metālu tirgos, kā arī augstāka inflācija un lēnāka ekonomiskā izaugsme. Tuvo Austrumu reģionā jau īstenotie uzbrukumi naftas un gāzes infrastruktūrai nozīmē, ka gaidāma ilgstoša ietekme⁹. Karadarbības dēļ pieaudzis energoietilpīgāko nozaru aizņēmēju Latvijā kredītrisks (sk. iedaļu "Kredītrisks"). Lēnāka var kļūt līdz šim aktīvā kredītēšanas izaugsme (sk. iedaļu "Kredītēšanas attīstība"). Ietekmējot tautsaimniecību un ekonomisko noskaņojumu, kā arī atsauces procentu likmes, karadarbība noteiks arī turpmākās banku pelnītspējas izredzes (sk. iedaļu "Pelnītspēja"). **Tuvo Austrumu karadarbības intensitāte un ilgums noteiks to, cik liela būs tā netiešā ietekme uz Latvijas finanšu sistēmu.**

Pasaulē pastāvīgi augstas nenoteiktības un ģeopolitiskās spriedzes apstākļos palielinās vairāku tādu valstu fiskālās situācijas ievainojamība, kurām ir augsts parāda līmenis. Vairāku ES valstu parāda apjoms un/vai budžeta deficīts ir krietni augstāks nekā pirms enerģijas cenu kāpuma 2022. gadā (1.4. att.), turklāt nākotnē nepieciešamas apjomīgas investīcijas aizsardzībā, klimata noturībā u. c. stratēģiski svarīgās jomās, un papildu līdzekļi var būt nepieciešami arī mērķētam atbalstam Tuvo Austrumu karadarbības ietekmes mazināšanai. **Pastāvīgi augstā nenoteiktība rada augsni pēkšņām finanšu tirgu noskaņojuma pārmaiņām, turklāt pārlicības pasliktināšanās par tādu globālajiem finanšu tirgiem nozīmīgu valstu kā ASV parāda ilgtspēju var ietekmēt arī aizņemšanās izmaksas un finanšu tirgus ES.** Fiskālās situācijas ievainojamība Baltijas un Skandināvijas valstīs kopumā ir mazāka nekā valstīs ar ļoti augstu parāda līmeni.

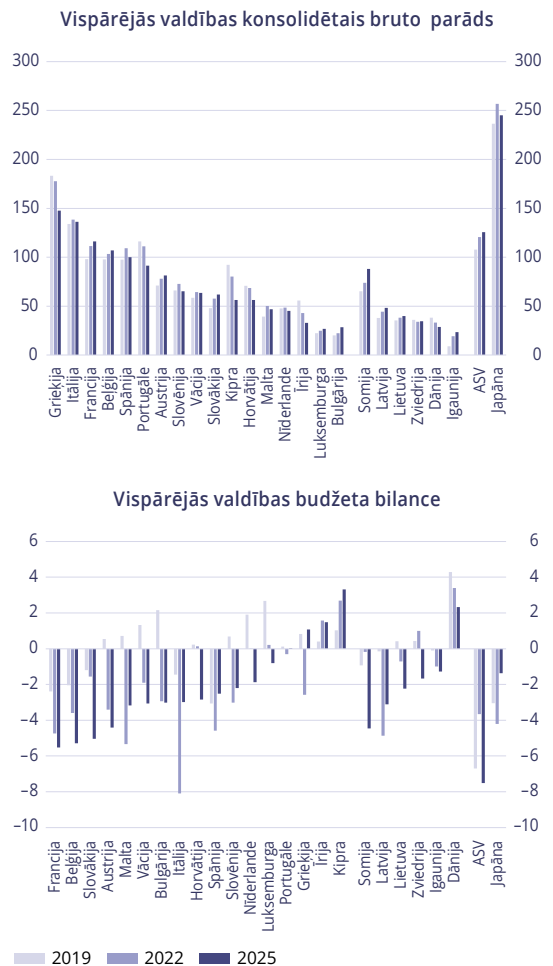
Finanšu tirgu strauju svārstību risku veicina arī ASV vadošo tehnoloģiju nozares uzņēmumu ļoti straujais un apjomīgais investīciju kāpums. Vadošo tehnoloģiju uzņēmumu sāncensība labāko MI risinājumu izstrādē ir veicinājusi straujo un apjomīgo datu centros veikto investīciju palielinājumu. Arvien lielāka šo investīciju daļa tiek finansēta ar aizņemtiem – galvenokārt no

⁸ Ekspozīcija pret Tuvo Austrumu reģiona valstīm veido mazāk nekā 0.5 % no kopējiem ES/EEZ banku sektora aktīviem. Vairāk sk. "The European banking sector enters period of geopolitical uncertainty from a position of strength", European Banking Authority, Press Release, 23.03.2026.

⁹ Tostarp Kataras *Ras Laffan* gāzes infrastruktūras atjaunošanas darbi saskaņā ar dažādām aplēsēm var aizņemt trīs līdz piecus gadus.

1.4. attēls

Valdības parāda un budžeta bilances līmenis ASV, Japānā, eirozonas un atsevišķās ES valstīs (% no IKP)

Avots: Eiropas Komisijas AMECO datubāze.

Piezīme: Dati par 2025. gadu atspoguļo Eiropas Komisijas aplēses.

nebanku finanšu sektora – līdzekļiem. Ņemot vērā šo uzņēmumu lielo lomu globālajos finanšu tirgos, **gaidu palielināšanās par MI ražīgumu un tā sniegtajām iespējām nākotnē var radīt nozīmīgas svārstības akciju tirgos. Tirgus stress var nelabvēlīgi ietekmēt nebanku finanšu sektora – īpaši pēdējos gados strauji augošā un tehnoloģiju uzņēmumiem būtiski eksponētā privātā kredīta (*private credit*) segmenta¹⁰ – finansiālo stāvokli ASV un eirozonā, un tas var vēl vairāk pastiprināt svārstības finanšu sektorā.**

Negaidītu globāli nozīmīgu pārmaiņu veicinātu vērtspapīru vērtības svārstību iespējamība kopumā vēl

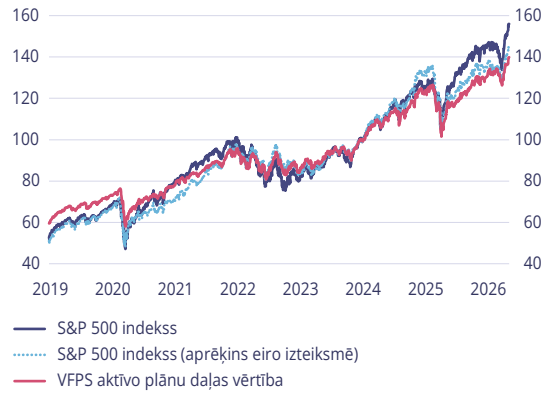
¹⁰ Nebanku finanšu starpnieki (alternatīvo ieguldījumu fondi, privātā kapitāla fondi u. tml. nebanku finanšu iestādes), kas sniedz parāda finansējumu NFS. Šis parāda finansējums netiek emitēts vai tirgots publiskajos finanšu tirgos.

aizvien ir augsta. Nozīmīgas pārmaiņas, tostarp arī valūtu kursu vērtībā, var nelabvēlīgi ietekmēt Latvijas iedzīvotāju turējumā esošo vērtspapīru vērtību. Ņemot vērā salīdzinoši lielo ASV tirgus nozīmi, arī Latvijas VFPS aktīvo¹¹ ieguldījumu plānu atdeve vēsturiski ir nozīmīgi korelējusī ar ASV akciju cenu svārstībām, bet 2025. gadā šo plānu atdevi nelabvēlīgi ietekmēs ASV dolāra kursa vājināšanās (1.5. att.). Straujš aktīvu vērtības samazinājums var veicināt politisko gribu Latvijā īstenot pārmaiņas VFPS, piemēram, kā Igaunijā un Lietuvā, tajā ieviešot brīvprātīgumu, kas tautsaimniecībā veicinātu nesabalansētību un citu risku pieaugumu (sk. nodaļu "[Nebanku finanšu sektora attīstība un riski](#)"), kā arī vājinātu pensiju sistēmu. **Ar atsevišķu aktīvu strauju pārcenošanu saistītos Latvijas finanšu stabilitāti apdraudošos riskus ierobežo samērā nelielais Latvijas kredītiestāžu turējumā esošo vērtspapīru īpatsvars to kopējos aktīvos** (sk. iedaļu "[Finansējuma un likviditātes risks](#)").

Ģeopolitisko šoku apstākļos aizvien nozīmīgi ir sistēmiski riski saistībā ar kibernetiskiem un citiem liela mēroga negaidītiem traucējumiem finanšu starpniecībā reģionā un globāli. Savukārt sabiedrībā augošās viedokļu atšķirības klimata jautājumos vājina centienus mazināt klimata pārmaiņas un veicina finanšu stabilitātes riskus nākotnē.

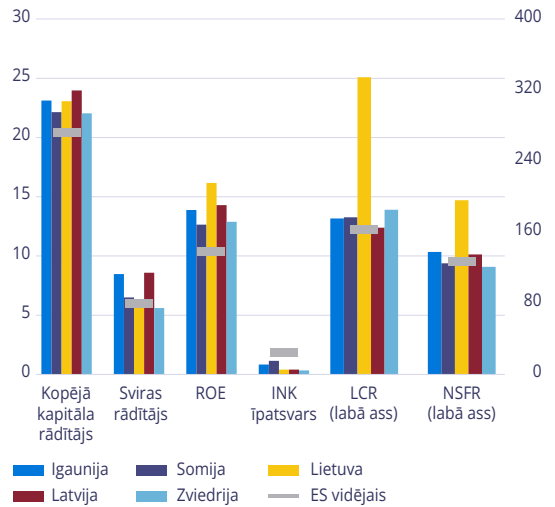
Latvijas, Ziemeļvalstu un ES banku sektora noturība pret šokiem kopumā ir ļoti laba. To balsta augstā likviditāte un kapitalizācija, kā arī līdz šim noturīgi laba peļņitāte un kredītu kvalitāte. Tuvajos Austrumos notiekošās karadarbības ietekmē kredītrisks var pieaugt, īpaši energoietilpīgākajās nozarēs, taču ES banku kredītportfeļu kvalitāte līdz šim bijusi ļoti laba (INK īpatsvars banku kredītportfeļos 2025. gadā kopumā saglabājies teju nemainīgs, neliels kredītriska pieaugums bija vērojams NĪ, būvniecības un tirdzniecības nozarē). Vienlaikus ES banku peļņitāte 2025. gadā bija augstāka nekā laikā pirms procentu likmju celšanas, un to kapitalizācijas un likviditātes līmenis saglabājas ļoti labs (1.6. att.). Tas veicinās noturību pret augstās nenoteiktības un ģeopolitisko šoku radītajiem riskiem. **Līdz 2026. gada aprīļa vidum pieredzētais naftas un gāzes cenu kāpuma, kā arī finanšu tirgu svārstību apmērs ir zemāks, nekā modelēts 2025. gada EBI stresa testu¹² nelabvēlīgajā (severe) scenārijā, saskaņā ar kuru lielākās ES bankas ir noturīgas pret šo nelabvēlīgo hipotētisko stresa scenāriju.**

1.5. attēls
ASV akciju indeksa cenas un VFPS aktīvo ieguldījumu plānu vidēji svērtās vērtības dinamika (2024. gada sākums = 100)

Avoti: Bloomberg, manapensija.lv, Latvijas Bankas aprēķini.

1.6. attēls
Ziemeļvalstu, Baltijas valstu un ES valstu banku galvenie kapitalizācijas, peļņitātes, kredītu kvalitātes un likviditātes rādītāji (2025. gada 4. ceturksnis; EBI lielāko banku izlase; %)

Avots: EBI.

¹¹ Tādu, kuru ieguldījumu īpatsvars akcijās ir 100 %.

¹² Sk. 2025 EU-wide Stress Test – Results, European Banking Authority.

Iekšējā makrofinansiālā vide

Sagatavoja Valdis Grudulis un Jekaterina Petkeviča

2025. gadā atsākās straujāka tautsaimniecības izaugsme, tomēr ģeopolitiskais fons rada riskus šīs tendences noturībai. 2025. gadā tautsaimniecības sasparašanos veicināja augsta investīciju aktivitāte un būtiskāka kreditēšanas aktivizēšanās, kā arī mājsaimniecību patēriņa lēna atjaunošanās. Turpmāko izaugsmi balstīs publiskās un privātās investīcijas, t. sk. ES fondu projekti un investīciju pieaugums aizsardzībā. Vienlaikus to joprojām ierobežo darbaspēka izmaksu kāpums, ģeopolitiskie šoki un nenoteiktība, īpaši saistībā ar izejmateriālu piegādes traucējumu riskiem un energoresursu cenām, kas var atkal provocēt patērētāju un privāto investoru piesardzīgumu. Noturīgi zems bezdarba līmenis un darbaspēka trūkums uztur strauju algu pieaugumu. Inflācijas riski ir augšupvērsti, jo globālā konteksta dēļ aug enerģijas cenas. Šādos apstākļos pirktpējas stiprināšanās var palēnināties.

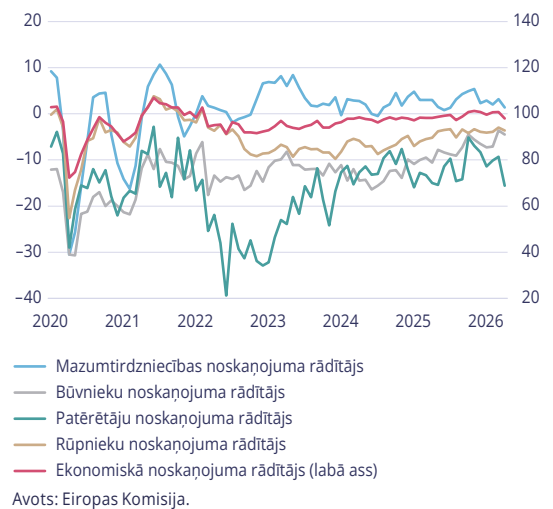
Pēc divus gadus ilgas stagnācijas **Latvijas tautsaimniecībā 2025. gadā atsākās straujāka izaugsme. To galvenokārt veicināja spēcīga investīciju aktivitāte, tostarp aizsardzības vajadzībām, un mājsaimniecību patēriņa lēna atjaunošanās.** IKP 2025. gadā palielinājās par 2.1 % (salīdzināmajās cenās; sezonāli un kalendāri koriģēti dati). Gaidāms, ka minētie izaugsmes faktori kopā ar augošu kreditēšanu turpinās veicināt ekonomisko izaugsmi arī 2026. gadā. Saskaņā ar Latvijas Bankas 2026. gada jūnija prognozēm IKP 2026. gadā pieaugs par 2.0 %, tomēr ģeopolitiskā fona dēļ prognozei ir lejupeļļoti riski.

Ģeopolitiskā nestabilitāte palēnina globālo tirdzniecību un Latvijas eksporta atgūšanos. Tautsaimniecības izaugsmi turpinās ierobežot straujais darbaspēka izmaksu kāpums Latvijā un ģeopolitiskā situācija, t. sk. karadarbība un ar to saistītā paaugstinātā ārējās ekonomiskās vides nenoteiktība, kā arī iespējamais energoresursu cenu kāpums, loģistikas traucējumi un atsevišķu izejvielu trūkums.

Par tautsaimniecības aktivitātes uzlabošanos 2025. gadā liecināja ekonomiskā noskaņojuma rādītājs, kas pārsniedza ilgtermiņa vidējo līmeni. Tas atspoguļoja kopējā noskaņojuma uzlabošanos un optimistiskākas gaidas attiecībā uz turpmāko ekonomisko attīstību. Tomēr 2026. gada pavasarī

1.7. attēls

Latvijas uzņēmēju ekonomiskā noskaņojuma rādītājs (100 = ilgtermiņa vidējā vērtība), **nozaru un patērētāju noskaņojuma rādītāji** (punktos; atbilstu neto rezultāts)

ekonomiskais sentiments strauji pasliktinājās (1.7. att.). Ģeopolitiskā spriedze Tuvajos Austrumos negatīvi ietekmē gan Latvijas uzņēmēju, gan patērētāju noskaņojumu. Ekonomiskais sentiments īpaši izteikti pasliktinājās mazumtirdzniecības un patērētāju vidū. Pavājinājās mājsaimniecību vērtējums gan par esošo un sagaidāmo finanšu situāciju, gan par ekonomisko situāciju kopumā un gatavību veikt lielākus pirkumus. Rūpniecības un būvniecības nozarēs noskaņojuma pasliktināšanās bija mērenāka salīdzinājumā ar citām nozarēm, un kopš 2025. gada sākuma saglabājās kopumā pozitīva noskaņojuma dinamika, ko noteica šo nozaru izaugsmes tendences un salīdzinoši stabils uzņēmēju gaidas par uzņēmējdarbības aktivitātes turpmāku pieaugumu.

Inflācijas dinamiku Latvijā atkal sāk vairāk ietekmēt energoresursu globālo cenu kāpums, taču vidēja termiņa dinamiku ietekmē darba samaksas pārmaiņas. Lai gan 2025. gada nogalē inflācijas temps lēni samazinājās un 2026. gada sākumā tā saglabājās mērenā līmenī, jau martā ģeopolitisko norišu ietekmē inflācijā atspoguļojās būtisks degvielas sadārdzināšanās efekts. Uzņēmumi pieaugošās darbaspēka izmaksas pakāpeniski pārnēs uz galapatērētājiem, un tā ietekmē pakalpojumu cenu pieaugumu turpina uzturēt noturīgais atalgojuma kāpums (1.8. att.). Saskaņā ar Latvijas Bankas 2026. gada jūnija prognozēm turpmākos divus gadus gaidāms mērens inflācijas kāpums līdz 3.8 %¹³. To galvenokārt noteiks degvielas cenu kāpums un tā

¹³ Latvijas Bankas 2026. gada jūnija gada inflācijas prognozes ir 3.6 %, 3.8 % un 3.4 % attiecīgi 2026., 2027. un 2028. gadā.

ietekme uz preču un pakalpojumu cenām, savukārt pārtikas cenu kāpumu mazinās gan bāzes efekta, gan PVN likmes samazinājuma ietekmē¹⁴. Vienlaikus pastiprinātais ģeopolitiskais šoks Tuvajos Austrumos uztur augstu nenoteiktību globālajos energoresursu un minerālmēslu tirgos. Karadarbība Tuvajos Austrumos būtiski apdraud izejmateriālu piedāvājuma stabilitāti, un cenu šoks var sekmēt straujāku patēriņa cenu kāpumu arī Latvijā.

Darba tirgus saglabā augstu noturību – to raksturo stabils pieprasījums pēc darbaspēka un vienlaikus strukturāls tā trūkums. Bezdarba līmenis turpina pakāpeniski mazināties, un to nosaka pieprasījums pēc darbaspēka privātajā sektorā. 2025. gadā vidējās darba samaksas pieaugums sasniedza 7.7 %. Saskaņā ar Latvijas Bankas 2026. gada jūnija prognozēm 2026. gadā nominālās algas kāpuma temps nedaudz palēnināsies līdz 7.4 %¹⁵. Noturīgais darba samaksas kāpums balstīs iedzīvotāju pirktspējas turpmāku uzlabojumu. Vienlaikus tas rada papildu spiedienu uzņēmumu konkurētspējai, tādējādi pieaugošās izmaksas jākompensē ar ražīguma kāpumu. Darbaspēka izmaksu pieaugums rada arī stimulu turpmākai inflācijas izaugsmei.

Augsts valdības investīciju līmenis un lielāka privātā sektora investīciju aktivitāte būs būtisks tautsaimniecības attīstības un konkurētspējas atjaunošanās virzītājspēks arī turpmākajos periodos. Investīciju aktivitāte 2025. gadā palielinājās, privātajā sektorā pieaugot uzņēmumu pašu ieguldījumiem, ES fondu finansējuma izmantošanai un kredītēšanas apjomam. Investīciju pieaugums koncentrējas galvenokārt apstrādes rūpniecības un enerģētikas nozarē. Valdības investīciju līmenis bija augsts un tāds saglabāsies arī turpmāk. To noteiks valdības lēmums būtiski palielināt investīcijas aizsardzībā, virzoties uz 5 % apmēru no IKP, kā arī Latvijas Atveseļošanas un noturības mehānisma (ANM) projektu īstenošanas noslēguma posms 2026. gadā. Investīciju dinamiku turpinās balstīt arī ES fondu projektu īstenošana un *Rail Baltica* projekta attīstība, lai gan tā straujāka virzība pašlaik tiek prognozēta pēc 2027. gada.

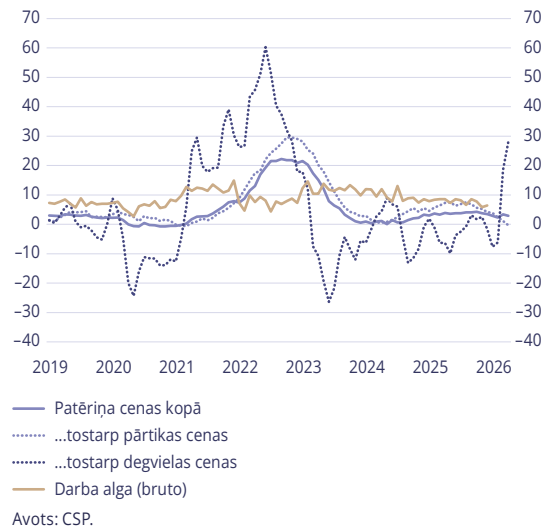
2025. gada budžeta izpildes operatīvais novērtējums norāda uz deficītu 2.5 % no IKP apmērā. Deficīta palielinājumu pret iepriekšējo gadu noteica augstākas

¹⁴ No 2026. gada jūlija uz gadu samazināta PVN likme pienam, maizei, olām un vistas gaļai (no 21 % uz 12 %).

¹⁵ Latvijas Bankas 2026. gada jūnija prognozes par nominālās bruto algas gada pārmaiņām ir 7.4 %, 7.3 % un 7.5 % attiecīgi 2026., 2027. un 2028. gadā.

1.8. attēls

Patēriņa cenu un darba samaksas gada pārmaiņas Latvijā (%)

investīcijas drošībā un aizsardzībā. Saskaņā ar Latvijas Bankas 2026. gada jūnija prognozēm, ņemot vērā valsts aizsardzības spēju kāpināšanai paredzēto finansējumu un tam nepieciešamo aizņēmumu apjoma pieaugumu, 2026. gadā budžeta deficīts gaidāms 3.3 % līmenī. Tā rezultātā prognozētais valsts parāds 2027. gadā pārsniegs 50 % no IKP. **Parāda līmenis joprojām nepārsniedz Māstrihtas kritērijos noteiktos 60 % no IKP sliekšņa.** Tomēr tā apmēra kāpums palielina parāda apkalpošanas izmaksas un uzsver ilgtspējīgas fiskālās politikas un efektīvu valsts izdevumu nozīmi.

Nekustamā īpašuma tirgus attīstība

Mājsaimniecību maksātspējas uzlabošanās, procentu likmju kritums un straujāka mājokļu kredītēšana sekmēja mājokļu tirgus aktivitāti un vienlaikus veicināja jauno nekustamā īpašuma projektu attīstību. Sarūkoša piedāvājuma apstākļos mājokļu cenas ir sākušas augt straujāk, un tas palēnina mājokļu pieejamības uzlabošanu, lai gan cenu kāpums kopumā ir mērens.

Komercīpašumu tirgus pakāpeniski sāka stabilizēties, un tirgū atjaunojās investīciju aktivitāte, ko galvenokārt nodrošināja Baltijas valstu investoru darījumi. Tirgus attīstību joprojām ierobežo ārējā nenoteiktība un zemā likviditāte, savukārt ienesīguma likmes saglabājās nemainīgas. Kopumā tirgu raksturo pakāpeniska pielāgošanās pieaugošajam pieprasījumam pēc energoefektīviem

un kvalitatīviem objektiem, vienlaikus atsevišķos segmentos saglabājoties strukturāliem izaicinājumiem. Biroja telpu segmentā turpinājās strukturālas pārmaiņas un pieprasījuma pārorientēšanās uz kvalitatīvākām telpām, savukārt rūpniecības un noliktavu telpu segmentā saglabājās stabila izaugsme un zems neaizpildīto telpu īpatsvars, bet mazumtirdzniecības telpu segments attīstījās piesardzīgi.

Mājokļu tirgus

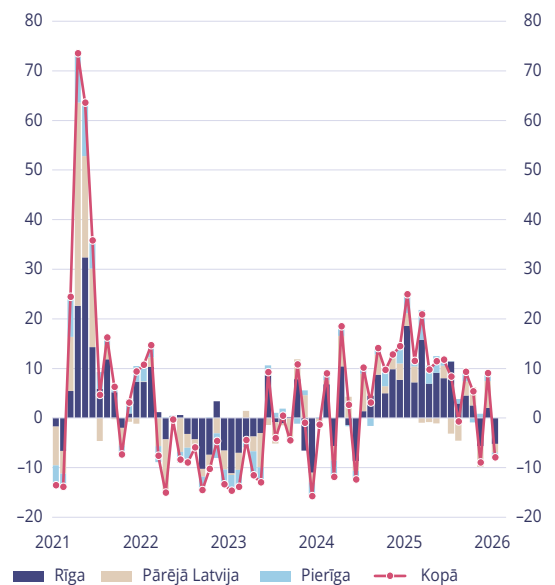
Sagatavoja Valdis Grudulis

Mājsaimniecību reālo ienākumu kāpums un procentu likmju samazināšanās veicināja mājokļu tirgus aktivitātes uzlabošanu. Mājokļu pirkuma darījumu aktivitāte 2025. gadā pārsniedza 2021. gadā sasniegto iepriekšējo augstāko līmeni – īpaši izteikts pieaugums bija vērojams Rīgā (1.9. att.), kur tika noslēgts vairāk par pusi jeb 51 % no visiem dzīvokļu darījumiem valstī. Privātmāju segmentā lielākā aktivitāte, kā ierasts, bija Pierīgā, kur reģistrēti 40 % no kopējā privātmāju darījumu skaita. Tikmēr pārējā Latvijā mājokļu iegādes aktivitāte auga gausi – vien par 0.7 % salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu. Mājokļu kreditēšanas pieauguma tempi apsteidza kopējo mājokļu tirgus izaugsmi, palielinoties banku sektora lomai pirkuma darījumu finansēšanā (sk. 1.2. ielikumu). Tomēr aktivitātes pieaugums nebija vienmērīgs – pretēji izaugsmei mājokļu segmentā, zemes iegādes darījumu skaits turpināja sarukt¹⁶.

¹⁶ Saskaņā ar Latvijas Atvērto datu portāla NĪ pirkumu datu statistiku zemes iegādes darījumu skaits 2025. gadā salīdzinājumā ar 2024. gadu samazinājās par 9.4 %.

1.9. attēls

Mājokļu darījumu skaita gada pārmaiņas (%)

Avoti: Latvijas Atvērto datu portāls un Latvijas Bankas aprēķini.

Mājsaimniecības joprojām visbiežāk iegādājās dzīvokļus sērijveida ēkās¹⁷, kas pārsvarā ir energoneefektīvas un prasa apjomīgākus ieguldījumus¹⁸. Jauno projektu segmentā 2025. gadā bija vērojams straujš darījumu aktivitātes kāpums par 38 % salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu, tomēr tā īpatsvars tirgus kopējā struktūrā saglabājās salīdzinoši zems (14 %). Gada otrajā pusē mājokļu pirkuma darījumu skaita izaugsme pakāpeniski pierima un aktivitātes apjomi stabilizējās 2024. gada nogales līmenī.

¹⁷ Saskaņā ar Latvijas Atvērto datu portāla NĪ pirkumu datu statistiku 2025. gadā pirkuma darījumu ar sērijveida dzīvokļiem īpatsvars kopējā pārdoto dzīvokļu skaitā bija 68 %.

¹⁸ Saskaņā ar Valsts kontroles auditu "Neizmantotās iespējas mājokļu siltināšanā" Latvijā ir vairāk nekā 39 500 daudzdzīvokļu dzīvojamu ēku, un atjaunošana nepieciešama vismaz 26 600 māju, taču līdz šim renovēti ir vien aptuveni 4 % no tām.

1.2. ielikums. Banku loma mājokļa pirkuma darījumu finansēšanā

Sagatavoja Valdis Grudulis

Latvijas mājokļu kreditēšanas tirgū dominējošā loma ir bankām. Papildus tām mājokļu kreditēšanas pakalpojumus piedāvā arī nebanku kreditētāji, krājaizdevu sabiedrības un AS "Attīstības finanšu institūcija Altum". Saskaņā ar Latvijas Bankas Kredītu reģistra datiem 2025. gadā mājokļa kredītus kopumā piešķīra 23 kreditētāji, tostarp 11 bankas, kuras nodrošināja vairāk nekā 98 % no kopējā darījumu skaita (1.10. att.). Vērtējot pēc piešķirtā finansējuma apjoma, banku dominance ir vēl izteiktāka, pārsniedzot 99 % no jauna piešķirtā finansējuma apjoma. Jāatzīmē, ka Kredītu reģistrā iekļauti tikai ar bankām saistītie nebanku kreditētāji¹⁹ (2025. gadā tie bija divi). Lai gan Kredītu reģistra dati neaptver visus nebanku kreditētājus, banku noteicošā loma mājokļu kreditēšanā ir nepārprotama, jo saskaņā ar PTAC publicēto pārskatu²⁰ visi licencētie nebanku kreditētāji 2025. gada 1. pusgadā izsniedza 177 ar hipotēku nodrošinātus kredītus, kas veido 1.5 % no banku attiecīgajā periodā

¹⁹ Detalizētu Kredītu reģistra dalībnieku uzskaitījumu sk. Kredītu reģistra likumā.

²⁰ PTAC pārskats par patērētāju (nebanku) kreditēšanas tirgus darbību 2025. gada 1. pusgadā.

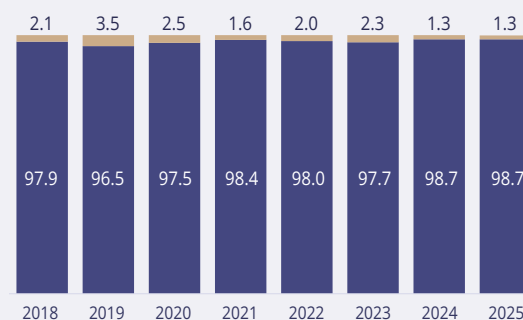
Latvijas rezidentiem piešķirto mājokļa kredītu kopskaita. Mājokļu kredītētājiem 2025. gada nogalē pievienojās AS "Attīstības finanšu institūcija Altum", uzsākot mājokļu kredītēšanu ar mērķi veicināt mājokļu pieejamību reģionos, tomēr tās tirgus daļa pagaidām ir neliela (0.1 % no 2025. gadā piešķirtajiem jaunajiem mājokļa kredītiem).

Mājokļu kredītēšanas tirgus dalībnieku vidū vērojamas piešķirto kredītu apjomu atšķirības starp dažādām kredītētāju grupām. Banku sektorā, kas aptver plašu finansēto mājokļu un to iegādei piešķirto kredītu apjoma spektru no nelielu mājokļu līdz ekskluzīvu privātmāju iegādei, vidējais izsniegtā kredīta apjoms pēdējo septiņu gadu periodā ir svārstījies 40–50 tūkst. eiro robežās (1.11. att.). Vienlaikus vidējie nebanku kredītētāju, tostarp krājaizdevu sabiedrību, piešķirtie mājokļa kredītu apjomi ir būtiski mazāki, kas liecina par to izteiktāku fokusu uz mājokļa renovāciju vai lētāka īpašuma iegādi²¹.

Līdz ar zemākām EURIBOR likmēm un mājokļu tirgus aktivitātes pieaugumu visā Baltijā nostiprinās banku loma mājokļu iegādes finansēšanā. Igaunijā un Latvijā banku loma mājokļu kredītēšanā bijusi izteikti mazāka nekā Lietuvā, tomēr pēdējo divu gadu laikā vērojams banku finansēto darījumu īpatsvara pieaugums (1.12. att.). Latvijā šis īpatsvars 2025. gadā pārsniedza 30 %, kas ir augstākais līmenis pēdējo septiņu gadu laikā. Tas liecina, ka banku kredīti kļuvuši par aizvien pieejamāku un izplatītāku instrumentu iedzīvotāju mājokļa ieceru īstenošanai.

Analīzē izmantotās pieejas Baltijas valstu dalījumā ir dažādas, jo mājokļu definīcijas nacionālajos reģistros nav savstarpēji saskaņotas, turklāt mājokļu kredītēšanas statistika var ietvert ne vien mājokļa iegādes darījumus, bet arī finansējumu mājokļa renovācijai un būvniecībai. Latvijas rādītāji noteikti, pamatojoties uz individuālu darījumu identifikāciju, ko nodrošina Latvijas Bankas Kredītu reģistra datu savienošana ar Latvijas Atvērto datu portāla NĪ pirkumu datiem²². Savukārt Igaunijas un Lietuvas rādītāji tiek noteikti agregēti. Tos aprēķina, attiecinot no jauna izsniegto mājokļa kredītu kopskaitu pret attiecīgās valsts mājokļu tirgus aktivitāti (darījumu kopskaitu) un tādējādi indikatīvi nosakot banku finansēto darījumu īpatsvaru kopējā mājokļu tirgus statistikā.

1.10. attēls
No jauna piešķirto mājokļa kredītu skaits kredītētāju dalījumā (%)

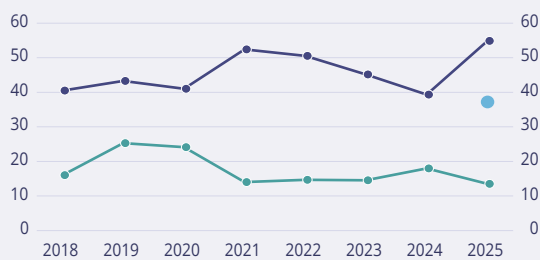

— Krājaizdevu sabiedrības un citi nebanku kredītētāji

— Bankas

Avots: Latvijas Banka (Kredītu reģistra dati) un tās aprēķini.

1.11. attēls
No jauna piešķirto mājokļa kredītu vidējais apjoms (tūkst. eiro)

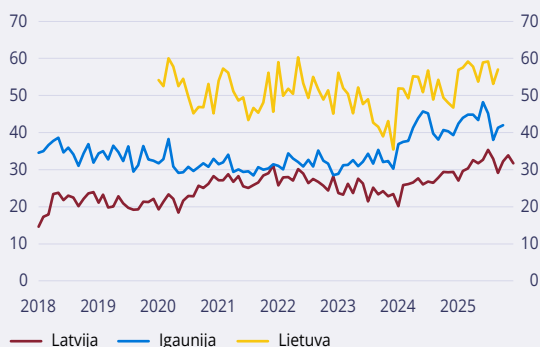
— Bankas

— ALTUM

— Krājaizdevu sabiedrības un citi nebanku kredītētāji

Avots: Latvijas Banka (Kredītu reģistra dati) un tās aprēķini.

1.12. attēls
Banku finansēto pirkuma darījumu īpatsvars mājokļu tirgū (%)

— Latvija

— Igaunija

— Lietuva

Avots: Latvijas Banka (Kredītu reģistra dati), Igaunijas Banka, Lietuvas Banka, Latvijas Atvērto datu portāla NĪ pirkumu dati (mājokļa pirkumi Latvijā), Land and Spatial Development Board (mājokļa pirkumi Igaunijā), The Centre of Registers (mājokļa pirkumi Lietuvā).

²¹ Pēdējos gados aptuveni 8–9 % no krājaizdevu sabiedrību un citu nebanku kredītētāju piešķirto mājokļa kredītu skaita izmantoti pašu mājokļu iegādei, pārsvarā ārpus Rīgas un Pierīgas. Dati identificēti, apvienojot Kredītu reģistra informāciju un Latvijas Atvērto datu portāla NĪ pirkumu datus.

²² Sīkāk par darījumu identifikāciju sk. Semjonovs, A., Strazdiņš, J., Siņenko, N., "Caur pandēmijas, izmaksu un procentu likmju šokiem: kreditēto mājokļu pirkumu dinamika", makroekonomika.lv, 18.01.2024.

Mājokļu tirgus aktivitātes pakāpeniska atjaunošanās veicināja straujāku iegādei pieejamo mājokļu skaita samazinājumu, un tas radīja augšupvērstu spiedienu uz cenām. Pēc 2024. gadā sasniegtā rekordaugstā līmeņa sludinājumu skaits 2025. gadā samazinājās visos tirgus segmentos. Samazinājums izteiktāk skāra Rīgu, kur piedāvājums kritās vidēji par 15 % (1.13. att.).

Mājsaimniecību maksātspējas uzlabošanās un procentu likmju stabilizācija kopā ar mērenu būvniecības izmaksu izaugsmi veicināja būvniecības aktivitātes pieaugumu jauno mājokļu segmentā. 2025. gadā pieprasījuma pieaugums veicināja iegādei pieejamo pabeigto jauno un renovēto dzīvokļu skaita samazinājumu. Saskaņā ar SIA "Colliers International Advisors" datiem nepārdoto dzīvokļu skaits gada laikā sarucis par 22 %. Vienlaikus ar piedāvājuma samazinājumu pieaudzis būvniecības stadijā esošo dzīvokļu skaits (1.14. att.).

Būvniecības nozares efektivitātes veicināšanā atzinīgi vērtējams 2025. gadā administratīvā sloga mazināšanā panāktais²³. Ieviestie uzlabojumi, tostarp vienota būvniecības procesa datu apmaiņa starp valsts informācijas sistēmām²⁴ un būtiski atvieglots regulējums liela mēroga industriālajiem projektiem un daudzdzīvokļu māju un privātmāju būvniecībai²⁵, ir nozīmīgi soļi nozares sakārtošanā. Tomēr jāuzsver, ka šīs pārmaiņas ir tikai daļa no visaptverošā reformu plāna, un ir svarīgi turpināt būvniecības vides sakārtošanā iesākto un nodrošināt pilnīgu plāna ieviešanu.

Mājokļu cenu izaugsmes temps kopumā saglabājas mērens, tomēr iepriekšējā gada laikā bija vērojams pakāpenisks tā pieaugums. 2025. gadā CSP mājokļu cenu indekss palielinājās par 7.7 % salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu. Cenu pieauguma tempu paātrināšanas gada nogalē²⁶ galvenokārt noteica cenu kāpums esošo mājokļu segmentā, savukārt jauno mājokļu tirgū cenu pieaugums bija mērenāks (1.15. att.). Mājokļu cenu pieaugumu lielā mērā veicināja piedāvājuma samazināšanās un tirgus aktivitātes pieaugums 2025. gadā.

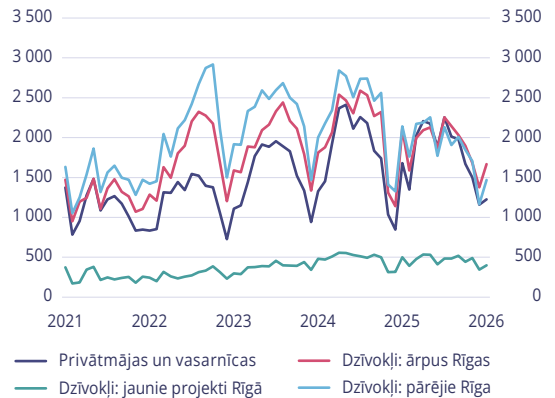
²³ Informatīvais ziņojums "Par rīcības plānu administratīvā sloga mazināšanai nekustamo īpašumu attīstīšanas jomā".

²⁴ Automātiska datu nodošana starp Būvniecības informācijas sistēmu, Kadastra informācijas sistēmu un Zemesgrāmatu, lai novērstu vajadzību pēc atsevišķas kadastrālās uzmērīšanas.

²⁵ Ar 2025. gadu ieviesta iespēja nodot objektus ekspluatācijā pa kārtām un uzsākt būvlaukuma sagatavošanu paralēli projektēšanai, savukārt ar 2026. gadu privātmāju būvniecībā līdz 200 m² būvvaldes lēmumi aizstāti ar paskaidrojuma rakstu.

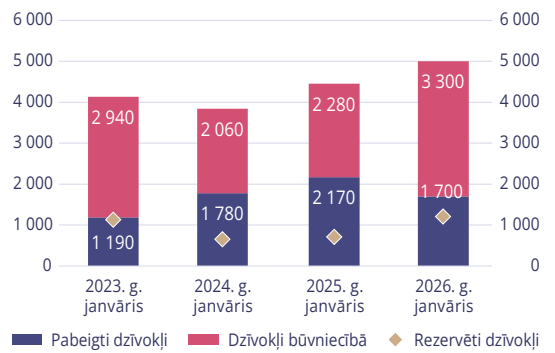
²⁶ 2025. gada 4. ceturksnī CSP mājokļu cenu indekss salīdzinājumā ar 2024. gada 4. ceturksni pieauga par 11 %.

1.13. attēls
Dzīvokļu un privātmāju pārdošanas sludinājumu skaits

Avoti: Sludinājumu portāli (ss.com, līdz 2022. gadam arī city24.lv un inch.lv) un Latvijas Bankas aprēķini.

1.14. attēls
Pabeigto un būvniecības stadijā esošo jauno dzīvokļu skaits Rīgā un Pierīgā

Avoti: SIA "Colliers International Advisors" mājokļu tirgus 2025., 2024., 2023. un 2022. gada pārskati.

Vienlaikus mājokļu tirgus aktivitātes pieauguma tempa mazināšanās liecina, ka mājokļu cenu pārkaršanas riski nav pieauguši. Mājokļu tirgus vērtējams kā noturīgs, un strauja cenu korekcija nav gaidāma. Pat ja minētie riski realizētos, tos palīdzētu mazināt noturīgs darba algu pieaugums un vēsturiski zems mājsaimniecību parādsaistību līmenis.

Mājokļu cenu kāpuma temps pakāpeniski tuvojas darba samaksas pieauguma tempam, un tas ierobežo tālāku mājokļu pieejamības uzlabošanu. 2025. gadā mājokļu pieejamība atgriezās līmenī, kāds tika novērots pirms straujā procentu likmju kāpuma (1.16. att.). Tomēr 2025. gada nogalē, stabilizējoties procentu likmēm un turpinoties mājokļu cenu pieaugumam, mājokļu pieejamības uzlabošanās apstājās. Saglabājoties šādai tendencei, liela daļa mājsaimniecību īstenoto mājokļa pirkumu joprojām koncentrēsies sērijveida dzīvokļu

segmentā. Kaut arī minētais segments piedāvā finansiāli pieejamākus risinājumus, tas nereti nozīmē zemāku energoefektivitātes klasi un ar novecojuša dzīvojamā fonda ekspluatāciju saistītus riskus.

Dzīvokļu īres tirgus kopumā saglabājas stabils, un īres maksas kāpums šajā segmentā tikai nedaudz atpaliek no mājokļu cenu pieauguma tempa²⁷. Latvijā īres tirgus joprojām aizņem nelielu daļu no kopējā mājokļu fonda²⁸. Sludinājumu platformu dati liecina, ka 2025. gadā piedāvājums bija noturīgs²⁹ ar sezonālu kāpumu rudenī, ko veicināja studentu aktivitāte.

Komercīpašumu tirgus

Sagatavoja Jekaterina Petkeviča

2025. gadā Latvijas komercīpašumu tirgū atjaunojās investīciju aktivitāte un tirgus pakāpeniski sāka stabilizēties. To veicināja labāka finansējuma pieejamība, procentu likmju un inflācijas stabilizēšanās, kā arī investoru pielāgošanās **pieaugošajam pieprasījumam pēc energoefektīviem un kvalitatīviem objektiem.** Saskaņā ar SIA "Colliers International Advisors" datiem kopējais investīciju apjoms komercīpašumu tirgū Latvijā sasniedza aptuveni 316 milj. eiro, būtiski pieaugot salīdzinājumā ar 2024. gadu, kad bija zemākā tirgus aktivitāte iepriekšējo 10 gadu periodā. Līdzīgi kā 2024. gadā, arī 2025. gadā Latvijas komercīpašumu tirgū dominēja vietējais kapitāls – Baltijas investori nodrošināja lielāko darījumu apjoma daļu, sasniedzot vairāk nekā 90 % no kopējā investīciju apjoma. Ārvalstu investoru aktivitāte saglabājās ierobežota, jo tie deva priekšroku lielākiem un likvidākiem tirgiem.

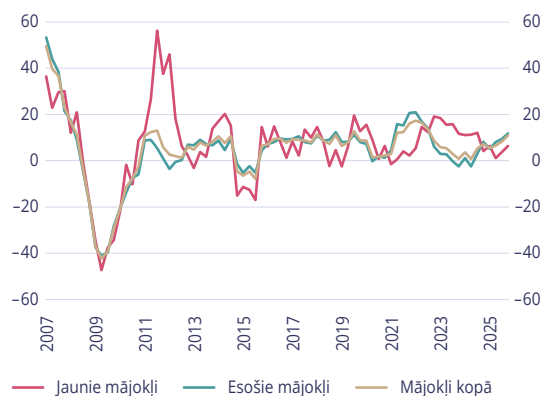
Segmentu dalījumā aktivitāte palielinājās rūpniecības un noliktavu telpu segmentā, savukārt lielāko darījumu apjomu un skaitu joprojām nodrošināja mazumtirdzniecības telpu segments. Biroja telpu segmentā piedāvājuma un investoru prasību neatbilstības ietekmē saglabājās zems investīciju apjoms: augstas kvalitātes A klases biroja telpu piedāvājums ir ierobežots, savukārt zemākas kvalitātes biroja telpas bieži neatbilst investoru prasībām attiecībā uz kvalitāti un energoefektivitāti. 2026. gadā investīciju apjoms varētu

²⁷ Saskaņā ar tīmekļvietnes cenubanka.lv datiem īres maksas gada pieaugums Rīgā (2025. gada decembrī) bija 8 % dzīvokļiem jaunajos projektos un 9 % sērījveida dzīvokļos.

²⁸ Saskaņā ar Eurostat publikāciju "Housing in Europe – 2025 edition" 2024. gadā mājokļu īrnieku īpatsvars Latvijā bija 16.3 %.

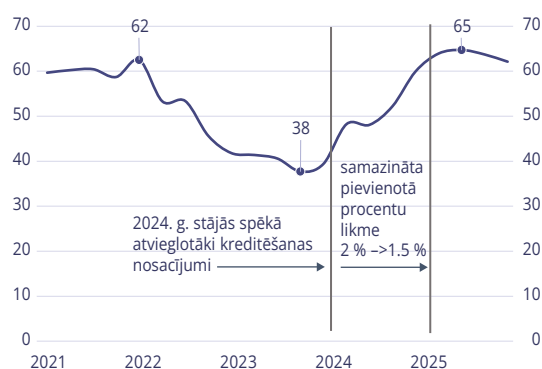
²⁹ Latvijas Bankas apkopotie tīmekļa rasmšošanas (web scraping) dati no sludinājumu platformām ss.com un city24.lv.

1.15. attēls
Mājokļu cenu gada pārmaiņas (%)

Avoti: CSP un Latvijas Bankas aprēķini.

1.16. attēls
Maksimālā dzīvokļa platība Rīgā, ko vidējās algas saņēmējs var iegādāties jaunajā projektā ar bankas līdzfinansējumu (m²)

Pieņēmumi: vienādo maksājumu grafiks, 30 gadu termiņš, 15 % iemaksa, procentu likme 2.0 % (2024. g. decembrī 1.5 %) + aktuālais 6 mēnešu EURIBOR.

Avoti: CSP, ECB, SIA "ARCO REAL ESTATE" un Latvijas Bankas aprēķini.

saglabāties tuvu ilgtermiņa vidējam līmenim, un tas liecina par turpmāku tirgus stabilizāciju. **Straujāku komercīpašumu tirgus aktivitātes pieaugumu ierobežos ārējie riski, tostarp globālās ekonomikas attīstības nenoteiktība.**

Finansēšanas izmaksām stabilizējoties, 2025. gadā mazinājās augšupvērstais spiediens uz komercīpašumu ienesīguma likmēm. Tomēr **tirgus datos būtisks ienesīguma likmju samazinājums pagaidām nav novērojams.** Tas liecina par investoru piesardzību un joprojām ierobežotu darījumu aktivitāti. Pakāpenisko ienesīguma likmju samazinājumu ierobežo gan augstā nenoteiktība ārējā vidē, gan strukturāli faktori komercīpašumu tirgū. Vienlaikus, ņemot vērā aizvien piesardzīgo investoru pieeju un dominējošo vietējā kapitāla lomu, **tuvākajā laikā nav gaidāms arī būtisks**

komercīpašumu objektu vērtības kāpums. Attiecīgi komercīpašumu cenu kāpums, visticamāk, būs mērens un galvenokārt atkarīgs no nomas maksas attīstības. Iekļāto komercīpašumu objektu tirgus vērtība būtiski pārsniedz attiecīgo kredītu atlikumu. **NĪ nozarei izsniegto kredītu attiecība pret nodrošinājuma vērtību līdz ar kreditēšanas aktivizēšanos ir nedaudz pieaugusi, sasniedzot 49.4 %³⁰.** Aptuveni divas trešdaļas NĪ nozares kredītportfeļa veido aizņēmumi, kuru kredītu un nodrošinājuma vērtības attiecība nepārsniedz 60 % (1.17. att.).

NĪ nozares maksātnespējas riski kopumā turpina mazināties, jo uzlabojas nozares uzņēmumu rentabilitāte un iepriekš bija vērojama procentu likmju samazināšanās. Neraugoties uz to, ka bija iespējama maksājumu disciplīnas pasliktināšanās, riski nav īstenojušies, un pašlaik komercīpašumu tirgū nav novērojams nedz piespiedu pārdošanas darījumu pieaugums, nedz būtisks problemātisko kredītu īpatsvara kāpums (INK 2025. gada beigās – 2.1 %)³¹. Tas liecina, ka NĪ nozares **aizņēmēju maksājumu disciplīna kopumā saglabājas laba un komercīpašumu nozares uzņēmumi ir pārvarējuši NĪ cikla zemāko posmu.**

Uzņēmumu iespējas refinansēt komercīpašumu kredītus pakāpeniski uzlabojas. To veicina zemākas procentu likmes, stabilas īpašumu vērtības, labāka maksātnespēja un augstāka banku kreditēšanas aktivitāte.

NĪ investīciju fondu aktivitāte 2025. gadā saglabājas mērena, un to nodrošināja Baltijas valstu fondi³². Komercīpašumu objektu realizācija var būt saistīta ar diskontu pret tirgus vērtību, īpaši tirgus nenoteiktības apstākļos. Tomēr, ņemot vērā, ka šie Baltijas fondi pārsvarā ir slēgta tipa, **atpakaļpirkšanas (redemption) risks jeb risks, ka fonda pārvaldītājs nespēs laikus izpildīt ieguldītāju pieprasījumus pārdot ieguldījumu apliecības, kopumā ir būtiski ierobežots.**

Komercīpašumu tirgus segmentu attīstību joprojām ietekmē vairāki strukturālie riski, tostarp augstās būvniecības izmaksas un pieaugošās darbaspēka algas, taču tie nav vienīgie attīstību noteicošie faktori. Saskaņā ar SIA "Colliers International Advisors" vērtējumu pašreizējā izmaksu līmenī jaunu projektu

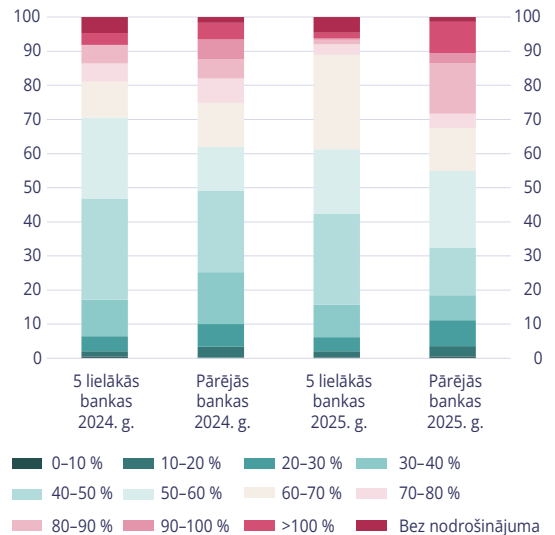
³⁰ 2024. gada beigās – 46.87 %.

³¹ INK 2024. gada beigās – 1.8 %.

³² Piemēram, 2025. gadā viens no lielākajiem vietējiem fondiem INDEXO REAL ESTATE FUND AS veica aptuveni desmito daļu no kopējā darījumu apjoma Baltijā, aktīvi piedaloties nozīmīgos komercīpašumu darījumos.

1.17. attēls

Piecu lielāko banku un pārējo banku iekšzemes NFS NĪ nozarei izsniegto kredītu LTV dalījums 2024. gada un 2025. gada beigās (%)

Avoti: Latvijas Banka (Kredītu reģistra dati) un tās aprēķini.

īstenošana bieži vien ir ekonomiski sarežģīta, jo investīciju atdeves nodrošināšanai nepieciešamā nomas maksa ne vienmēr ir konkurētspējīga tirgū. Ne tikai biroja telpu un rūpniecības un noliktavu telpu segmentos, bet nu jau arī mazumtirdzniecības telpu segmentā **aug pieprasījums pēc mazākām, energoefektīvām un videi draudzīgām platībām.** Nomnieku pārcelšanās uz jaunākām un kvalitatīvākām telpām veicina strukturālas pārmaiņas tirgū. Tas rada svārstības telpu aizpildījuma rādītājos un palielina lejupvērsto ietekmi uz nomas maksām mazāk energoefektīvās telpās.

2025. gadā biroja telpu segments turpināja pieļāgties pieprasījuma pārmaiņām, ko raksturo nomnieku pārorientēšanās uz kvalitatīvākām un energoefektīvākām telpām. Pieaugoša vides, sociālo un pārvaldības (ESG) prasību nozīme turpina ietekmēt tirgus attīstību, stiprinot A klases biroju konkurētspēju un vienlaikus palielinot riskus zemākas kvalitātes objektiem, kuriem nepieciešami papildu ieguldījumi. Tirgū kopumā joprojām vērojama piedāvājuma un pieprasījuma neatbilstība, un nomnieku pārcelšanās uz jaunākiem birojiem veicina tirgus strukturālu polarizāciju, kā arī ietekmē telpu aizpildījuma rādītājus. Tirgus pieprasījuma un piedāvājuma neatbilstību mazina jaunu A klases biroju nodošana ekspluatācijā. Vienlaikus piedāvājuma kāpums segmentā var īstermiņā palielināt šo biroju neaizpildīto telpu īpatsvaru, jo jaunu nomnieku piesaistei nepieciešams laiks. **B klases biroja telpu segmentā neaizpildīto telpu īpatsvars saglabājas**

augstāks, un konkurence starp īpašniekiem pieaug, biežāk pielāgojot nomas nosacījumus. B klases biroja telpu segmentā maksātspējas riski pieaug, tomēr banku ekspozīcija šajā segmentā ir ierobežota, mazinot ietekmi uz finanšu stabilitāti.

Rūpniecības un noliktavu telpu segmentā Latvijā 2025. gadā saglabājās augsta aktivitāte, ko stimulēja noturīgs pieprasījums pēc loģistikas un uzglabāšanas telpām. Pieprasījums galvenokārt koncentrējās uz modernām un energoefektīvām telpām³³, kas atbilst nomnieku pieaugošajām prasībām attiecībā uz kvalitāti un ekspluatācijas izmaksām. Reaģējot uz pieaugošo interesi par daudzfunkcionālām biroju un noliktavu ēkām, kurās vienā objektā apvienotas veikala, biroja un noliktavas funkcijas, tirgū ienāk aizvien vairāk šādu telpu, palielinot neaizpildīto telpu platību esošajā komercplatību fondā. Tomēr kopējais neaizpildīto telpu īpatsvars saglabājas zems, pakāpeniski aizpildoties jaunajām telpām, kas liecina par augstu pieprasījumu.

Mazumtirdzniecības telpu segments Latvijā 2025. gadā attīstījās nevienmērīgi, atspoguļojot gan patēriņa lēnu atjaunošanos, gan piesardzību attiecībā uz jaunu projektu īstenošanu un tirdzniecības platību paplašināšanu. Lielākajos un stratēģiski izvietotajos tirdzniecības centros telpu aizpildījuma rādītāji saglabājās augsti, savukārt mazāk pievilcīgās atrašanās vietās interese par telpām bija mazāka. Arvien būtiskāku lomu iegūst reģionālie tirgi ārpus Rīgas, jo mazumtirgotāji paplašina savu klātbūtni, meklējot stratēģiski izdevīgas atrašanās vietas ārpus piesātinātajiem lielo pilsētu segmentiem. Nomas maksas kopumā būtiski nemainījās, lai gan atsevišķos gadījumos tās ietekmēja konkurence un nomnieku izmaksu jutība.

Viesnīcu telpu segments 2025. gadā turpināja pakāpeniski atgūties, ko atspoguļo viesnīcu numuru noslodzes un apkalpoto viesu skaita pieaugums. Tomēr nozares aktivitāte joprojām atpaliek no pirmspandēmijas līmeņa, liecinot par nepilnīgu atveseļošanos.

Aizņēmēju finansiālā ievainojamība

Mājsaimniecību ienākumu pieaugumam apsteidzot inflāciju, mājsaimniecību finansiālā situācija turpinā nostiprināties. Mājsaimniecību parāda apjoms ir palielinājies, taču kopējais parāda maksājumu slogs – parāda maksājumu attiecība gan pret mājsaimniecību rīcībā esošajiem ienākumiem, gan IKP – 2025. gadā līdz ar pakāpenisku procentu likmju samazināšanos nedaudz saruka. EURIBOR iespējamā kāpuma ietekmē parāda slogs nākotnē var palielināties, taču tā ietekmi uz tautsaimniecību un finanšu stabilitāti iegrožo joprojām zemais mājsaimniecību parādsaistību līmenis. Mājsaimniecību parāda maksājumu disciplīna ir ļoti laba.

Lai gan NFS finanšu stāvoklis un kredītu apkalpošanas spēja uzlabojas, turpmāko to attīstību ierobežo ārējās vides nenoteiktība. Energoresursu un darbaspēka izmaksu pieaugums, kā arī finanšu tirgos iecenotais EURIBOR kāpums radīs lejupvērstu spiedienu uz NFS rentabilitāti un parāda apkalpošanas spēju.

Mājsaimniecību maksātspēja

Sagatavoja Valdis Grudulis

Mājsaimniecību finansiālā situācija kopumā ir noturīga. To nodrošina reālo ienākumu pieaugums. Lai gan vidējās darba algas pieauguma temps palēninās, tas aizvien apsteidz patēriņa cenu pieaugumu, sekmeļot iedzīvotāju reālās pirktspējas nostiprināšanos. Saskaņā ar Latvijas Bankas 2025. gada decembra prognozēm ienākumu pieauguma temps apsteigs inflāciju arī 2027. gadā un 2028. gadā.

Mājsaimniecību maksātspējas riskus 2025. gadā ierobežoja MFI procentu likmju samazinājums. To noteica gan EURIBOR samazināto likmju transmisija, gan atvieglotā pārkreditēšanās, kas saasināja MFI savstarpējo konkurenci un veicināja labvēlīgākus nosacījumus mājokļu kredītņēmējiem³⁴. Jaunizsniegto hipotekāro kredītu vidējā pievienotā procentu likme nostabilizējās ap 1.6 procentpunktiem (1.18. att.), savukārt saskaņā ar finanšu tirgus prognozēm 2026. gadā gaidāms procentu likmju kāpums, piemēram, 6 mēnešu EURIBOR likmei

³³ T. sk. jaunbūvēm, kurām ir paaugstināta energoefektivitātes klase un kuras atbilst ilgtspējības standartiem, ko apliecina sertifikācija.

³⁴ No 2025. gada sākuma līdz 2026. gada februārim kredītīgumos noteiktās pievienotās procentu likmes ir samazinātas aptuveni 12 tūkstošiem hipotekāro kredītu līgumu, kas veido gandrīz 19 % no kopējā hipotekārā kredītportfeļa 2025. gada sākumā.

pieaugot robežās no 2.5 % līdz 2.9 %. Tas turpmāk radīs augšupvērstu spiedienu uz kredītmaksājumu slogu.

Mājsaimniecību MFI veikto noguldījumu pieaugums un stabili zems INK īpatsvars mājsaimniecību kredītportfelī norāda uz kredītņēmēju spēju absorbēt potenciālus ekonomiskos šokus un liecina par joprojām kopumā labo aizņēmēju maksātspēju (sk. iedaļu "Kreditrisks").

Turpinoties stabilai mājsaimniecību parāda apjoma pieauguma tendencei³⁵, parāda apkalpošanas maksājumu slogs samazinājās. Kopējo procentu izdevumu apjoms 2025. gadā aizvien nedaudz palielinājās. To veicināja nebanku izsniegtie kredīti. Vienlaikus samazinājās MFI un līzinga sabiedrību izsniegto kredītu procentu maksājumu apjoms. Tomēr parāda slogs – kopējo parāda apkalpošanas izdevumu attiecība pret mājsaimniecību rīcībā esošajiem ienākumiem, kā arī pret IKP – saruka. Mājsaimniecību maksātspējas noturība kopumā saglabājas augsta, un vēsturiski zems parādsaistību līmenis ierobežo iespējamo negatīvo ietekmi uz tautsaimniecības stabilitāti.

Mājsaimniecību maksājumu disciplīna joprojām ir ļoti laba. Par to liecina ilgstoši nelielā starpība starp aprēķinātajiem un atzītajiem kredītu procentu maksājumiem (1.19. att.). Iedzīvotāju maksātspēju kopumā turpina stiprināt ienākumu pieaugums.

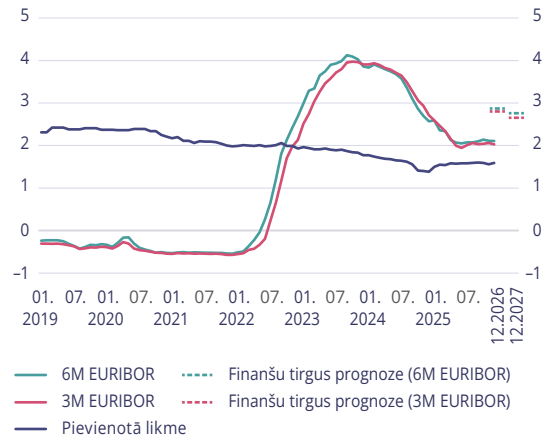
NFS maksātspēja

Sagatavoja Jekaterina Petkeviča

2025. gadā līdz ar tautsaimniecības izaugsmes atjaunošanos NFS finanšu situācija būtiski uzlabojās, un to kredītu apkalpošanas spēja ir labā līmenī. Mājsaimniecību patēriņš sāka pakāpeniski pieaugt, un vairākās nozarēs izaugsme atjaunojās. Tomēr **NFS attīstību būtiski ierobežo augsta ārējās vides nenoteiktība.** Turklāt sagaidāms, ka **darbaspēka izmaksas un energoresursu cenas turpinās pieaugt, radot papildu lejupvērstu spiedienu uz uzņēmumu rentabilitāti.**

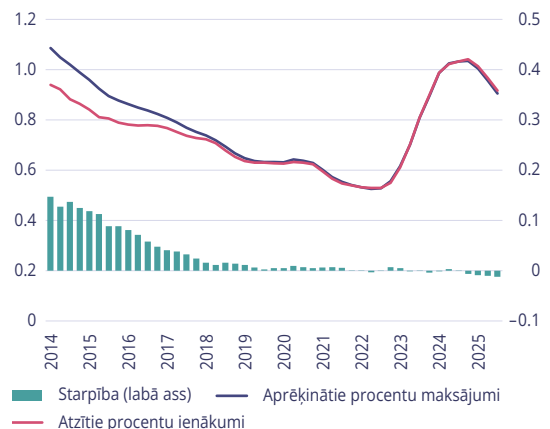
³⁵ 2025. gada decembrī mājsaimniecību kredītportfelis bankām bija par 10.5 %, līzinga sabiedrībām par 4.4 % un pārējiem nebanku kredītētājiem par 21.6 % lielāks nekā pirms gada.

1.18. attēls
Jaunizsniegto hipotekāro kredītu procentu likmju dinamika un prognozes (%)

Avoti: Latvijas Banka un Chatham Financial prognoze 30.03.2026.

1.19. attēls
Mājsaimniecību procentu maksājumi MFI un starpība starp aprēķinātajiem un atzītajiem procentu maksājumiem (attiecībā pret IKP; %)

Avots: Latvijas Banka.

NFS kopējais apgrozījums 2025. gadā kāpa par 5.8 %, un tas atspoguļoja apgrozījuma kāpumu lielākajā daļā nozaru, izņemot transporta un uzglabāšanas nozari (1.20. att.). Nominālā izteiksmē apgrozījuma pieaugumu visvairāk veicināja tirdzniecības, būvniecības un apstrādes rūpniecības nozares. Transporta nozares aktivitāte 2025. gadā pakāpeniski palielinājās, tomēr gausā starpvalstu tirdzniecības aktivitātes atjaunošanās³⁶ nespēja kompensēt apgrozījuma samazinājumu gaisa transporta un tranzīta, kā arī transportu apkalpojošajās apakšnozarēs (-5.7 %). Būvniecības nozarē izaugsme būtiski atjaunojās (+13.6 %), īpaši inženierbūvniecības segmentā, ko lielā mērā veicināja infrastruktūras projektu īstenošana ceļu būvniecībā un

³⁶ 2025. gadā kravu pārvadājumu pa autoceļiem un ar tiem saistīto apakšnozaru apgrozījums pieauga par 3.7 %.

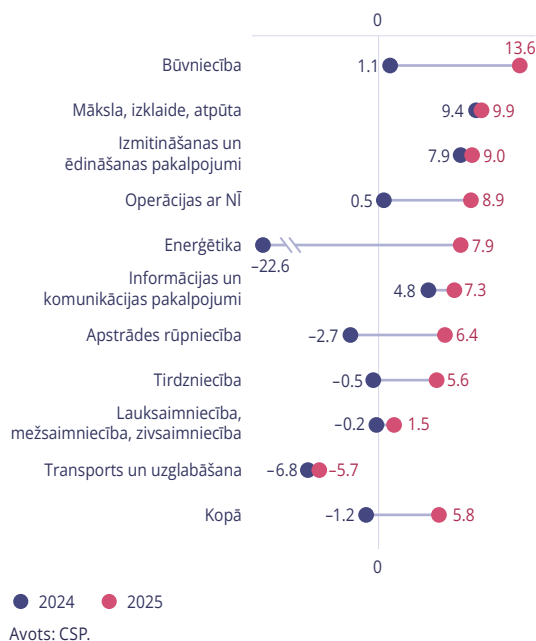
pilsētsaimniecības attīstībā. Savukārt iepriekš veiktās apjomīgās investīcijas apstrādes rūpniecībā sekmēja apgrozījuma pieaugumu šajā nozarē (+6.4 %).

Neraugoties uz nelabvēlīgiem laikapstākļiem un ar tiem saistīto graudkopības apakšnozares apgrozījuma kritumu (-10.2 %), lauksaimniecības, mežsaimniecības un zivsaimniecības nozares kopējais apgrozījums 2025. gadā saglabājās iepriekšējā gada līmenī. Tomēr **nozārē, īpaši lauksaimniecības segmentā, palielinājās maksātnespējas riski**. 2025. gadā bija nozarei nelabvēlīgi meteoroloģiskie apstākļi, kas pasliktināja NFS finansiālo noturību. Sagaidāms, ka tā turpinās samazināties, ņemot vērā iepriekšējos gados izmantotos finanšu resursus, augstās ražošanas izmaksas un minerālmēslu cenu pieaugumu, ko veicinājusi karadarbība Tuvajos Austrumos.

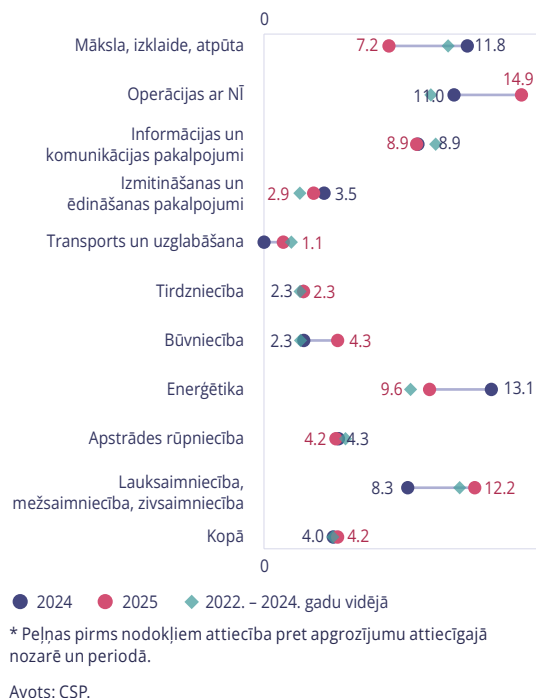
NFS kopējā rentabilitāte (peļņas attiecība pret apgrozījumu) 2025. gadā kāpa mēreni (par 0.2 procentpunktiem; sk. 1.21. att.). Tomēr rentabilitātes uzlabojums bija nevienmērīgs un koncentrēts atsevišķās nozarēs: lauksaimniecības, mežsaimniecības un zivsaimniecības, būvniecības, transporta un uzglabāšanas, kā arī operāciju ar nekustamo īpašumu nozarē. Šo nozaru rentabilitātes uzlabojums ir konstatējams, arī ņemot vērā zemāku EURIBOR likmju ietekmē mazākus procentu izdevumus. Vienlaikus būtiskākais rentabilitātes kritums bija vērojams enerģētikas nozarē (-3.6 procentpunkti) un mākslas, izklaides un atpūtas nozarē (-3.2 procentpunkti). Rentabilitātes samazinājumu enerģētikas nozarē galvenokārt noteica elektroenerģijas pārdošanas cenas kritums salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu, tomēr rentabilitātes līmenis saglabājās tuvu pirmspandēmijas vērtībām. **Turpmāk rentabilitāti var negatīvi ietekmēt augošas darbaspēka izmaksas un energoresursu cenas. Papildu spiedienu rada ārējie faktori, tostarp ģeopolitiskā spriedze un augstā nenoteiktība, kā arī loģistikas ķēžu traucējumi.**

2025. gada beigās NFS kapitāls joprojām pārsniedza parādsaistības, neraugoties uz kredītēšanas aktivitātes atjaunošanos (sk. iedaļu "[Kreditēšanas attīstība](#)"), un parāda attiecība pret pašu kapitālu sasniedza 0.98. Parāda sloga samazinājumu veicināja iepriekš uzkrātais kapitāls un augstāka rentabilitāte. NFS kopējās parādsaistības veido 53.2 % no IKP, t. sk. parāds kredītiestādēm un saistītajām līzinga sabiedrībām – 17.8 % no IKP³⁷.

1.20. attēls
NFS apgrozījuma gada pārmaiņas (%)

1.21. attēls
NFS rentabilitāte* (%)

³⁷ 2024. gadā – attiecīgi 47.1 % un 16.6 % no IKP.

NFS kopējie procentu maksājumi 2025. gadā samazinājās līdz ar EURIBOR kritumu, neraugoties uz kredītēšanas aktivizēšanos un saistību apjoma pieaugumu (1.22. att.). Parāda apkalpošanas spēja uzlabojās, un peļņa pirms procentu un nodokļu nomaksas 7.4 reizes pārsniedza procentu maksājumus (iepriekšējā gadā – 6.4 reizes). Visvājākais parāda apkalpošanas rādītājs saglabājās transporta un uzglabāšanas nozarē (1.52 reizes). Arī enerģētikas nozarē rentabilitātes krituma un plašas investīciju programmas, tostarp ar aizņēmumiem finansētas, ietekmē tas nedaudz pasliktinājās, tomēr saglabājās salīdzinoši augsts (6.87 reizes). Vairākās nozarēs procentu seguma rādītājs uzlabojas un parāda apkalpošanas spēja ir pietiekamā līmenī. **2026. gadā parāda apkalpošanas slogs ar nosacījumu par stabilām EURIBOR likmēm sagaidāms mērenā un pārvaldāmā līmenī.**

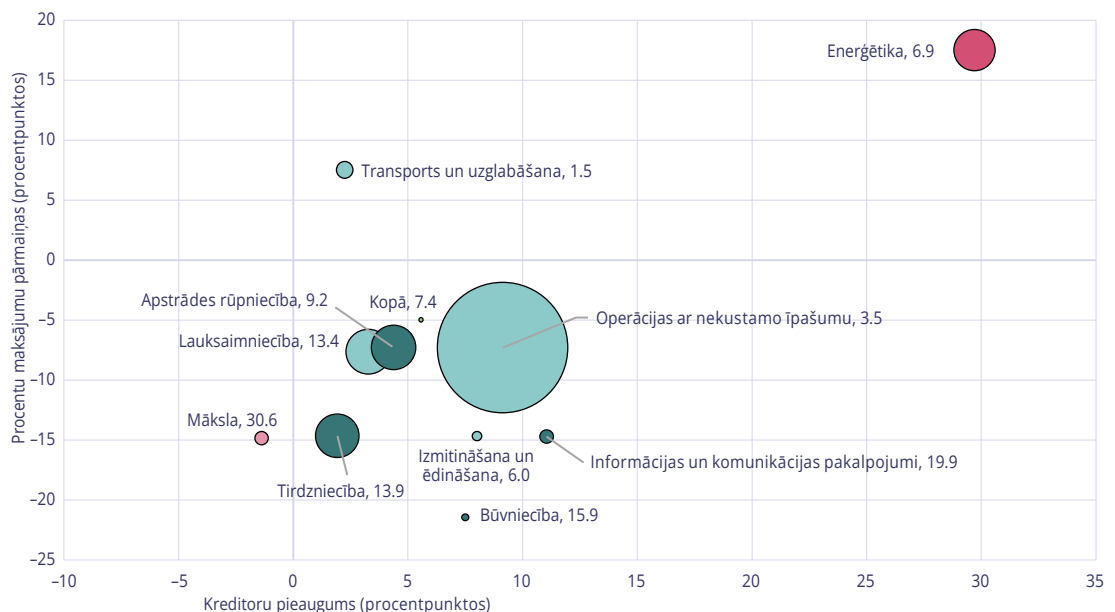
7 % un bija mazāks nekā pirms pandēmijas. Vēsturiski likvidēto uzņēmumu skaits būtiski pārsniedza ierosināto maksātnespējas lietu skaitu. To daļēji skaidro uzņēmumu izvēle retāk izmantot maksātnespējas procesu, jo ar to saistītās izmaksas nereti pārsniedz iespējamo atgūstamo vērtību, īpaši mazākiem kreditoriem. Tā vietā uzņēmumi biežāk vienojas ar kreditoriem par saistību noregulēšanu un izvēlas pašlikvidāciju. **Augstā ārējā nenoteiktība ierobežo uzņēmējdarbības aktivitāti, un jaunu uzņēmumu dibināšanas temps, visticamāk, nepieaugs.**

Uzņēmumu demogrāfijas rādītāji liecina par piesardzīgu uzņēmējdarbības aktivitātes pieaugumu. 2025. gadā jaunreģistrēto uzņēmumu skaits sasniedza pirmspandēmijas līmeni³⁸. Savukārt ierosināto juridisko personu maksātnespējas lietu skaits samazinājās par

³⁸ 2025. gadā salīdzinājumā ar 2024. gadu tika reģistrēts par 12 % vairāk jaunu NFS un likvidēts par 16 % mazāk NFS.

1.22. attēls

NFS procentu maksājumu sloga* pārmaiņas 2025. gadā atkarībā no parādsaistību (horizontālā ass) un procentu maksājumu (vertikālā ass) pārmaiņām. Apļa lielums atspoguļo nozares īpatsvaru kredītiestāžu kopējā NFS kredītportfelī 2025. gadā. Apļa krāsa raksturo procentu seguma rādītāja pārmaiņas: sarkanā krāsa – negatīvas pārmaiņas, gaiši zaļā krāsa – pieaugums līdz 1 procentpunktam, zaļā krāsa – pieaugums virs 1 procentpunkta. Pēc nozares nosaukuma – procentu seguma rādītājs 2025. gadā

* Peļņas pirms nodokļiem un procentu maksājumiem attiecība pret procentu maksājumiem attiecīgajā nozarē.

Avots: CSP.

2. Kredītiestāžu sektora attīstība un riski

Kreditēšanas attīstība

Zemākas procentu likmes, labāka aizņēmēju finansiālā situācija un lielāka banku motivācija izsniegt aizdevumus būtiski iekustināja iekšzemes kreditēšanu. Tā kā šis pieaugums notika no ļoti zemas bāzes, pēc ilgstoši vājas kreditēšanas banku kredītu un IKP attiecība saglabājas zema. Turpmāku kredītportfeļa pieaugumu varētu būtiski ierobežot geopolitiskie šoki un nenoteiktība.

Nebanku kreditēšanas attīstību būtiski veicināja valsts atbalsta programma elektromobiļu un jaunu ārēji uzlādējamu hibrīdauto iegādei. Gaidāms, ka šāds valsts atbalsts turpināsies un tādējādi tiks sekmēta mājāsaimniecību līzīngā portfeļa turpmāka izaugsme. Vienlaikus strauji aug arī citu nebanku finanšu sektora dalībnieku, izņemot līzīngā sabiedrības, mājāsaimniecībām izsniegto kredītu apjoms.

Kredītiestāžu veiktā kreditēšana

Sagatavoja Andrejs Kurbatskis

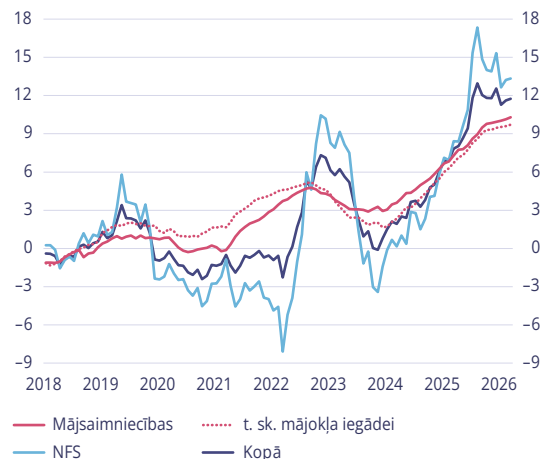
Iekšzemes kreditēšana ir strauji pieaugusi, taču pēc ilga vājās kreditēšanas perioda banku kredītu un IKP attiecība kopumā vēl aizvien saglabājas zema. Turklāt pieaugumu veicināja faktori, kuru efekts nebūs pastāvīgs. Kreditēšanas aktivitāti sekmēja gan zemākas procentu likmes, gan atliktā pieprasījuma realizēšanās, gan arī Solidaritātes iemaksas likumā noteiktā iespēja kredītiestādei saņemt iemaksas atlaidi, ja tās kreditēšanas pieaugums sasniedz vai pārsniedz noteikto sliekšni. 2026. gada martā iekšzemes NFS un mājāsaimniecībām izsniegto kredītu atlikuma gada pieauguma temps bija 11,8 %³⁹ (salīdzinājumam – 2025. gada martā tas bija 7,8 %) (2.1. att.).

Pēc ilgstoša sarukuma kredītu atlikuma un IKP attiecība palielinājās, bet tā joprojām ir ļoti zemā līmenī. 2025. gada beigās NFS un mājāsaimniecībām izsniegto kredītu atlikuma un IKP attiecība bija tikai 32 %. Visās Baltijas valstīs kredītu un IKP attiecība 2025. gadā auga līdzīgi (2.2. att.).

³⁹ Iedajās "Kreditēšanas attīstība" un "Kreditrisks" (t. sk. 2.1., 2.3.–2.4., 2.6., 2.13.–2.16. attēlā) salīdzināšanas nolūkā izslēgti vienreizējie efekti, kas saistīti ar strukturālajām pārmaiņām banku sektorā un sektoru pārklasifikāciju.

2.1. attēls

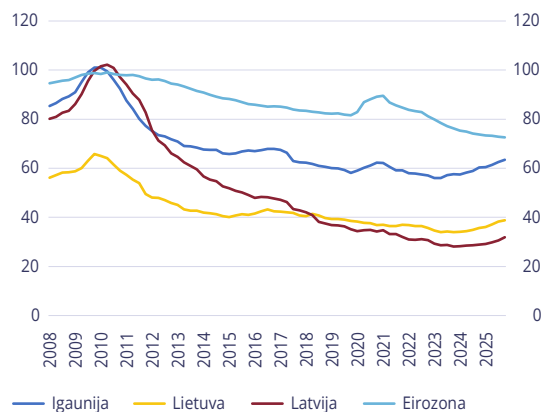
Iekšzemes NFS un mājāsaimniecībām kredītiestāžu izsniegto kredītu atlikuma gada pārmaiņu temps (%)

Avots: Latvijas Banka (MBP dati) un tās aprēķini.

2.2. attēls

Iekšzemes NFS un mājāsaimniecībām kredītiestāžu izsniegto kredītu atlikuma un IKP attiecība (%)

Avots: ECB, Eurostat, Latvijas Banka (MBP dati) un tās aprēķini.

NFS kredītu atlikuma gada pieaugums šā gada martā bija 13,3 % (salīdzinājumam – 2025. gada martā tas bija 8,4 %).

Galvenais NFS izsniegto kredītu atlikuma pieauguma dzinējspēks ir ilgtermiņa kredīti (2.3. att.), kas parasti tiek izsniegti investīciju projektu finansēšanai. Šā kredītportfeļa izaugsme varētu būt noturīgāka nekā iepriekšējā NFS kreditēšanas aktivizēšanās 2022. gada beigās–2023. gada sākumā, jo toreiz nozīmīgu devumu nodrošināja īstermiņa kredīti, kas gada laikā tika atmaksāti. Nepietiekamas investīcijas ir Latvijas tautsaimniecības strukturāla problēma, un kreditēšanas ilgtermiņa aktivizēšanās, kas 2025. gadā

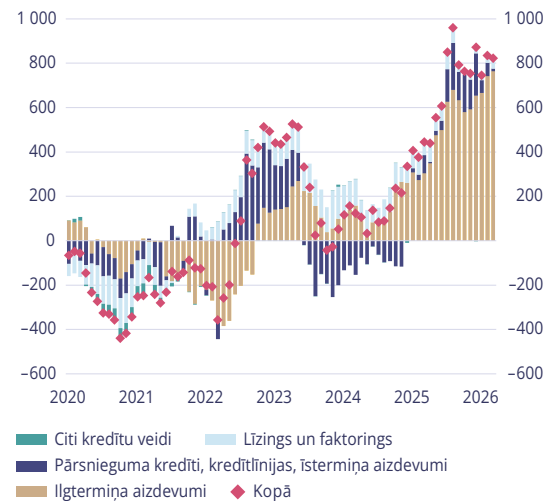
būtiski veicināja investīciju pieaugumu, bija ilgi gaidīta. NFS izsniegto kredītu pieaugumu veicināja pieprasījuma un piedāvājuma faktoru mijiedarbība. No vienas puses, uzņēmumu atliktais pieprasījums pēc investīcijām sāka realizēties, procentu likmēm samazinoties. No otras puses, arī bankas kļuva mazāk konservatīvas – to veicināja Solidaritātes iemaksas likumā noteiktie stimuli. NFS izsniegto ilgtermiņa kredītu atlikuma palielināšanās ir diezgan diversificēta nozaru dalījumā, un lielākais pozitīvais devums ir no operāciju ar NĪ nozares un no aprārdes rūpniecības.

Pašlaik izteikta NFS kreditēšanas izaugsme notiek gan lielajās ārvalstu kapitāla bankās, gan arī vidēja un maza izmēra bankās, lielākā daļa no kurām ir vietējā kapitāla bankas. Kreditēšanas pieauguma tempi vidēja un maza izmēra bankās saglabājas ļoti augsti. NFS kreditēšanu, īpaši piecās lielākajās bankās, sekmēja Solidaritātes iemaksas likumā ar 2025. gadu noteiktā iespēja kredītiestādēm saņemt atlaidi, izpildot noteiktus kredītportfeļa pieauguma mērķrādītājus. Šajās lielākajās bankās kreditēšana 2025. gadā būtiski aktivizējās (2.4. att.). Lai gan arī iepriekš bija periodi ar nozīmīgu izaugsmi (piemēram, 2022. gada beigās–2023. gada sākumā), tomēr toreiz kreditēšanu īslaicīgi veicināja lielāks uzņēmumu pieprasījums pēc īstermiņa finansējuma, lai nodrošinātu apgrozāmos līdzekļus enerģijas un izejvielu cenu kāpuma dēļ. Arī ekonometriska modeļa novērtējumi norāda uz Solidaritātes iemaksas likuma normu pozitīvu ietekmi uz kreditēšanas aktivitāti⁴⁰.

Lai gan vidēja un maza izmēra banku kredītportfelis joprojām veido nelielu daļu no kopējā banku sektora iekšzemes NFS kredītportfeļa (2026. gada martā 21 %), kreditēšanas izaugsme šajās bankās saglabājas ļoti strauja. Vidējo un mazo banku aktīva kreditēšanas politika nodrošina plašāka uzņēmumu loka piekļuvi finansējumam. Tas no tautsaimniecības attīstības viedokļa vērtējams pozitīvi, tomēr straujš kredītportfeļa pieaugums dažus gadus pēc kārtas, īpaši pašreizējos augstas nenoteiktības apstākļos saistībā ar karadarbību Tuvajos Austrumos, palielina šo banku ievainojamību nelabvēlīgu scenāriju īstenošanās gadījumā.

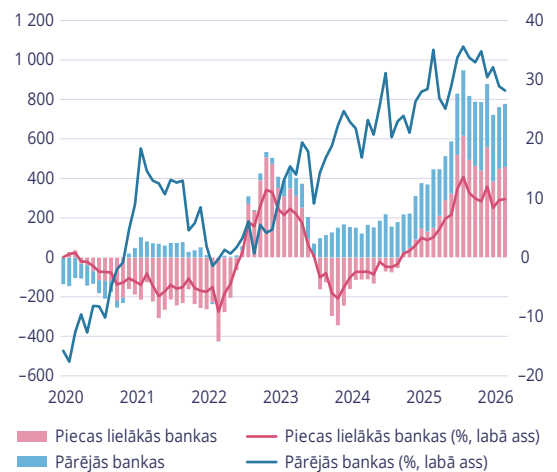
Izteikta uzņēmumu kreditēšanas pieauguma tendence vērojama arī ārpus banku sektora. Tas arī apliecina augstāku pieprasījumu pēc ilgtermiņa kredītiem investīciju darbības finansēšanai. 2025. gadā strauji

2.3. attēls
Kredītiestāžu un saistīto līzingu sabiedrību iekšzemes NFS kredītportfeļa gada pārmaiņas (milj. euro)

Avots: Latvijas Banka (Kredītu reģistra dati) un tās aprēķini.

2.4. attēls
Kredītiestāžu iekšzemes NFS kredītu atlikuma gada pārmaiņas piecās bankās ar lielāko iekšzemes NFS kredītportfeli un pārējās bankās (milj. euro)

Avots: Latvijas Banka (MBP dati) un tās aprēķini.

pieaudzis starptautisko organizāciju⁴¹ NFS izsniegto kredītu atlikums. Arī valsts AS "Attīstības finanšu institūcija Altum" NFS izsniegto kredītu atlikums jau kopš 2024. gada būtiski palielinās (2.5. att.), un šo dinamiku arī nosaka ilgtermiņa kredīti.

⁴⁰ Sīkāk sk. 2025. gada decembra "Makroekonomisko Prognožu Pārskata" 1. ielikumā.

⁴¹ Tādas starptautiskās organizācijas kā, piemēram, Eiropas Investīciju banka, Eiropas Padomes Attīstības banka, Eiropas Rekonstrukcijas un attīstības banka, Ziemeļvalstu investīciju banka.

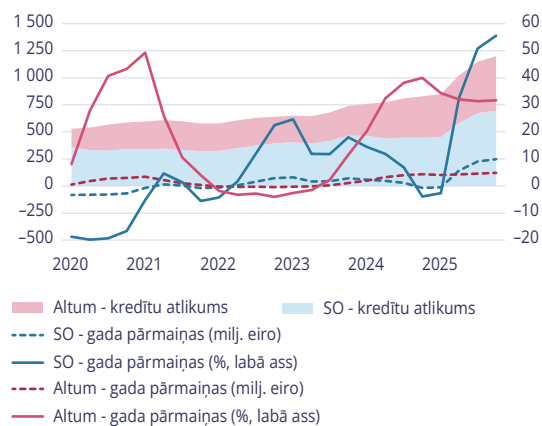
Mājsaimniecību kreditēšanas izaugsme paātrinājās, ko lielā mērā nodrošināja spēcīgāka mājokļa kredītu dinamika (2.6. att.). Sarūkot procentu likmēm (t. sk. banku pievienotajām likmēm sīvākas banku konkurences dēļ), turpināja realizēties atliktais pieprasījums pēc mājokļa kredītiem. Iekšzemes mājsaimniecībām izsniegto kredītu gada pieauguma temps martā sasniedza 10.3 % (t. sk. mājokļa kredītiem 9.7 % un patēriņa un pārējiem kredītiem 13.0 %). Salīdzinājumam – 2025. gada martā tie bija attiecīgi 7.3 % (6.7 % un 10.1 %).

Mājokļu kreditēšanu veicināja noturīga mājsaimniecību maksātspējas uzlabošanās un nozīmīgs likvīdo finanšu aktīvu apjoms, t. sk. vēsturiski augstākais noguldījumu apjoms, kas turpina strauji pieaugt (sīkāk sk. sadaļu "Finansējuma un likviditātes risks"). Joprojām lielākā jauno mājokļa kredītu daļa tiek izsniegta Rīgā un Pierīgas reģionā. Lai gan hipotekārā kreditēšana reģionos 2025. gada 2. pusgadā attīstījies straujāk nekā Rīgā un Pierīgā, šis ir pieaugums no ļoti zemas bāzes.

Lai gan jauno mājokļa kredītu apjoma pieaugumu galvenokārt noteica samērā lieli aizdevumi ar apjomu virs 100 tūkst. eiro, hipotekāro kredītu vidējais apjoms aug mēreni un pagaidām nav uzskatāms par augstu. Hipotekāro kredītu vidējā apjoma pieaugumu ietekmēja gan pārmaiņas darījumu struktūrā, gan NĪ cenu pieaugums. Lai gan lielākā jauno kredītu daļa joprojām tiek izsniegta sērijuveida dzīvokļu iegādei, pozitīvi vērtējams tas, ka ievērojami biežāk tika izsniegti kredīti īpašuma iegādei energoefektīvajos jaunajos projektos. Vidējo hipotekāro kredītu apjomu palielināja arī lielāks finansējuma apjoms mājokļa iegādei vēsturiskajos īpašumos Rīgas centrā – to cenas ir krietni augstākas par sērijuveida dzīvokļu cenām. Savukārt mazo mājokļa kredītu loma krasi mazinājās, tāpēc arī vidējais mājokļa kredīta apjoms nozīmīgi palielinājās (2.7. att.). Šie kredīti bez hipotekārā nodrošinājuma ar kredīta apjomu līdz 20–30 tūkst. eiro aktīvi tika izsniegti iepriekš. Ņemot vērā to, ka augstu procentu likmju periodā bija mazāk iespēju nopirkt īpašumu, mājsaimniecības biežāk izmantoja mazos mājokļa kredītus remontam.

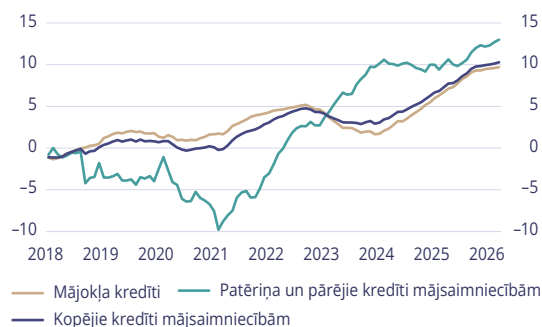
Joprojām ļoti nozīmīga daļa jauno kredītu mājokļa iegādei tiek izsniegta ar valsts galvojumu. 2025. gadā un 2026. gada pirmajos trijos mēnešos šo kredītu apjoma īpatsvars katru ceturksni pārsniedza 40 %. Arī mājokļa kredītu atlikumā šo kredītu īpatsvars turpina pieaugt, tuvojoties 40 %. Ņemot to vērā, joprojām ir

2.5. attēls
Starptautisko organizāciju (SO) un valsts AS "Attīstības finanšu institūcija Altum" iekšzemes NFS izsniegto kredītu atlikums un tā gada pārmaiņas (milj. eiro; %)

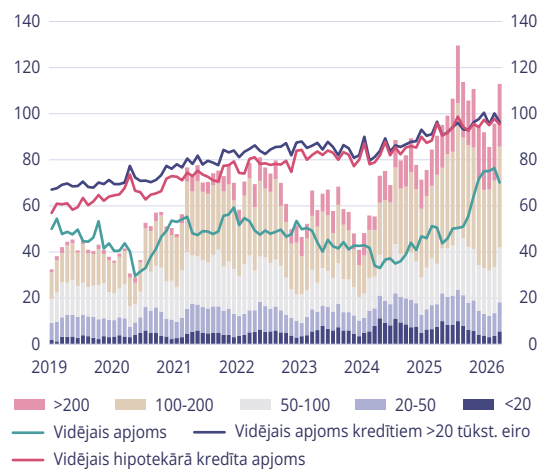
Avots: Latvijas Banka (Starptautisko investīciju bilances, Kredītu reģistra dati) un tās aprēķini.

2.6. attēls
Iekšzemes mājsaimniecībām kredītiestāžu izsniegto kredītu atlikuma gada pārmaiņu temps (%)

Avots: Latvijas Banka (MBP dati) un tās aprēķini.

2.7. attēls
Kredītiestāžu izsniegtie jaunie kredīti mājokļa iegādei apjoma dalījumā (milj. eiro) un kredīta vidējais apjoms (tūkst. eiro)

Avots: Latvijas Banka (Kredītu reģistra dati) un tās aprēķini.

aktuāls jautājums par valsts politikas pilnveidi, lai valsts atbalsts tiktu sniegts mērķētāk. Primāri būtu svarīgi novērst programmas līdzekļu neefektīvu izmantošanu, jo daļa aizņēmēju piesakās programmai tikai tāpēc, ka šādā gadījumā valsts nodeva par īpašuma reģistrēšanu zemesgrāmatā ir zemāka. Lai samazinātu šo stimulu, Latvijas Banka rosina noteikt zemāku (0.5 %) valsts nodevu par īpašuma tiesību reģistrēšanu zemesgrāmatā vismaz visām ģimenēm ar bērniem (pašlaik šāda pazemināta nodeva noteikta tikai daudz bērnu ģimenēm).

Lai gan mājāsaimniecībām izsniegto patēriņa un pārējo (ne mājokļa) kredītu atlikums turpina ievērojami pieaugt (2.6. att.), šo kredītu īpatsvars kopējā mājāsaimniecību kredītportfelī saglabājas samērā neliels (2026. gada martā 19 %). Patēriņa un pārējo kredītu atlikuma pieaugums joprojām lielā mērā varētu būt skaidrojams ar aktīvāku šo kredītu izsniegšanu energoefektivitātes risinājumiem, mājokļa labiekārtošanai, kā arī pašnodarbinātām personām: daudz nozīmīgāk pieaudzis tādu samērā lielo jauno kredītu apjoms un skaits, kuri pārsniedz 10 tūkst. eiro.

Iekšzemes kredītportfelis 2026. gadā varētu turpināt palielināties, bet izaugsmes ātrums, visticamāk, palēnināsies. Kreditēšanas attīstību ierobežos ģeopolitiskie šoki, kas varētu palielināt resursu cenas un ierobežot to pieejamību, palielināt procentu likmes, apgrūtināt aizņēmēju finansiālo situāciju un attiecīgi padarīt konservatīvākas gan bankas, gan aizņēmējus. NFS sektorā kreditēšanu varētu veicināt daži lieli kredītņēmumi, kuri jau tika noslēgti, bet kuros noteiktais finansējums līdz martam tika izsniegts daļēji vai netika izsniegts vispār.

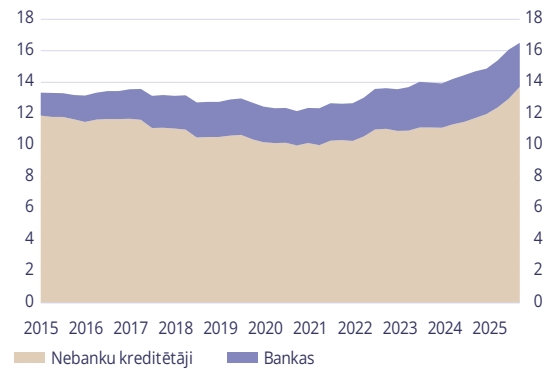
Nebanku finanšu sektora veiktā kreditēšana

Sagatavoja Kārlis Ločmelis

Līzings kreditēšanas tirgū 2025. gadā bija vērojamas strukturālas pārmaiņas. Galvenā pārmaiņa notika 2025. gada nogalē, kad SIA "SEB līzings" tika pievienota AS "SEB banka"⁴². Tādējādi būtiski samazinājās nebanku kredītētāju iekšzemes NFS un mājāsaimniecībām izsniegto kredītu īpatsvars kopējā banku un nebanku kredītētāju iekšzemes NFS un mājāsaimniecību kredītportfelī (2.8. att.).⁴³

2.8. attēls

Banku un nebanku kredītētāju iekšzemes NFS un mājāsaimniecībām izsniegto kredītu atlikums (mljrd. eiro)

Avots: Latvijas Banka (MBP, 1-fp ceturkšņa pārskats), CSP.

Nebanku veikto kreditēšanu būtiski stimulēja mājāsaimniecību aktivitāte. 2025. gadā mājāsaimniecības turpināja iegādāties vieglos automobiļus ar līzings finansējumu, kā arī turpināja strauji palielināt aizņēmumus patēriņam. Savukārt NFS sektorā interese par jaunu saistību uzņemšanos bija piesardzīgāka, neraugoties uz to, ka EURIBOR likmes 2025. gada sākumā turpināja samazināties.

Kopējais kredītiestāžu un nebanku iekšzemes NFS un mājāsaimniecību kredītportfelis 2025. gadā palielinājās par 12.0 %.

Ar bankām saistīto līzings sabiedrību iekšzemes NFS izsniegto kredītu atlikums 2025. gadā kāpa par 4.2 % (2024. gadā par 3.7 %). Līzings portfelī dominējošajās nozarēs pieprasījums bija nevienmērīgs: tas bija spēcīgs būvniecības un operāciju ar NĪ nozarē, bet vājš lauksaimniecības, mežsaimniecības un zivsaimniecības, kā arī transporta un uzglabāšanas nozarē.

Ar bankām saistīto līzings sabiedrību iekšzemes mājāsaimniecībām izsniegto kredītu atlikums 2025. gadā spēcīgi pieauga un bija par 23.3 % lielāks nekā iepriekšējā gadā. Būtisko pieprasījuma pieaugumu stimulēja valsts atbalsts elektromobiļu un jaunu ārēji lādējamu hibrīdauto iegādei, kura kopējais finansējums bija 30 milj. eiro⁴⁴. Tiek sagaidīts arī turpmāks līzings sabiedrību mājāsaimniecībām izsniegto kredītu atlikuma pieaugums, jo Klimata un enerģētikas ministrija ir iesniegusi un valdība apstiprinājusi jaunu atbalsta

⁴⁴ Ministru kabineta 21.12.2021. noteikumi Nr. 896 "Emisijas kvotu izsolišanas instrumenta finansēto projektu atlāta konkursa "Siltumnīcefekta gāzu emisijas samazināšana transporta sektorā – atbalsts bezemisiju un mazemisiju transportlīdzekļu iegādei" nolikums".

⁴² "SEB līzings tiks pievienots SEB bankai", AS "SEB banka", 02.10.2025.

⁴³ Šajā iedaļā kreditēšanas pieauguma tempi ir aprēķināti, pēc iespējas izslēdzot vienreizēju strukturālu faktoru ietekmi.

programmas projektu iedzīvotājiem videi draudzīgu automobiļu iegādei ar kopējo finansējumu 40 milj. eiro.

Citu nebanku finanšu sektora, bet ne līzingsabiedrību, mājsaimniecībām izsniegto kredītu atlikums turpina strauji augt, un to pieauguma temps 2025. gadā palielinājās par 21.6 % (2024. gadā par 12.9 %), kredītu atlikumam 2025. gada beigās sasniedzot 822 milj. eiro (2.9. att.). Nebanku patēriņa (izņemot finanšu nomu) kredītu procentu likmes ir augstas (2.10.-2.12. att.), un, pieaugot aizņemto līdzekļu apjomam, tas radīs papildu spiedienu uz mājsaimniecību finansēm, kā arī ierobežos mājsaimniecību patēriņu nākotnē.

Kredītrisks

Sagatavoja Andrejs Kurbatskis

Karadarbība Tuvajos Austrumos pasliktina banku sektora kredītriska nākotnes vērtējumu. Uzņēmumu sektorā kredītu kvalitāte nedaudz pasliktinājās jau 2025. gada nogalē, galvenokārt, realizējoties iepriekšējā "Finanšu Stabilitātes Pārskatā" norādītajam pārskatīto kredītu kvalitātes pasliktināšanās riskam. Attiecīgi kāpa arī banku izveidoto uzkrājumu apjoms. Joprojām laba banku pelnītspēja un augsta kapitalizācija padara banku sektoru noturīgu pret kredītportfeļa kvalitātes iespējamo pasliktināšanos.

INK atlikums un īpatsvars nedaudz palielinājās no vēsturiski zema līmeņa (2.13. att.). INK īpatsvars kopējā kredītportfelī 2026. gada martā sasniedza 2.7 %⁴⁵ (salīdzinājumam – 2025. gada martā tas bija 2.5 %). Ilgstoši kavētajiem kredītiem saglabājoties diezgan stabiliem⁴⁶, šaubīgo kredītu atlikuma un šo kredītu īpatsvara pieaugums bija tikai iekšzemes NFS sektorā. INK pieaugumam sekoja arī atbilstošs uzkrājumu pieaugums, kā arī tika izveidoti papildu uzkrājumi esošajiem INK. Savukārt 2. posma kredītu⁴⁷ atlikums kopš 2025. gada marta kopumā nav būtiski mainījies, bet šo kredītu īpatsvars kopējā kredītportfelī ir nedaudz sarucis, palielinoties kopējam kredītu atlikumam.

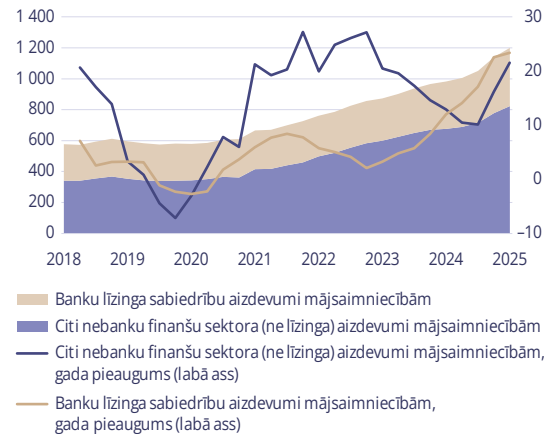
⁴⁵ Šajā sadaļā analizēti operatīvākie kredītu kvalitātes dati, kas ir nekonsolidētie dati.

⁴⁶ To atlikums nebūtiski pieauga, bet īpatsvars nebūtiski saruka nozīmīga kopējā kredītportfeļa pieauguma ietekmē.

⁴⁷ 2. posma kredīti ir kredīti, kuriem kredītrisks kopš sākotnējās atzīšanas ir būtiski pieaudzis, bet nav samazināta kredītvērtība 9. SFPS izpratnē.

2.9. attēls

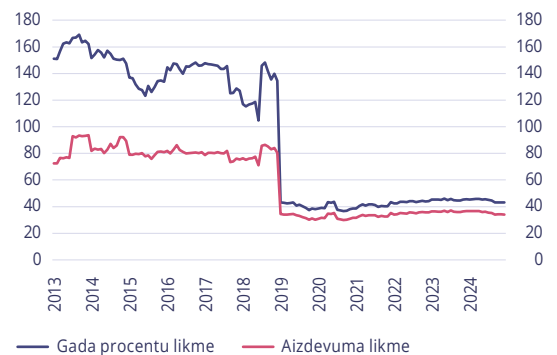
Ar bankām saistīto līzingsabiedrību un citu nebanku finanšu sektora mājsaimniecībām izsniegto kredītu (izņemot finanšu nomu) atlikums (milj. eiro) un gada pieauguma temps (%)

Avots: Latvijas Banka (1-fp ceturkšņa pārskats).

2.10. attēls

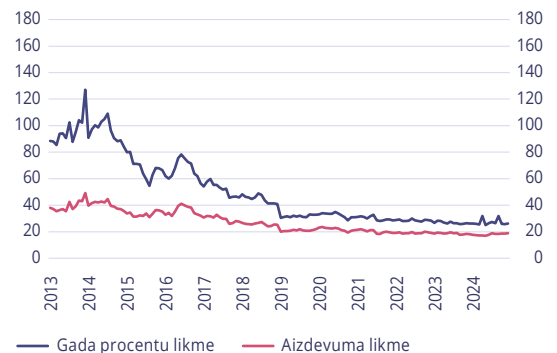
Nebanku kredītētāji, izņemot finanšu nomu: distances kreditēšanas līgumu ar aizdevuma atmaksas grafiku un/vai kredītlīniju gada procentu likme un aizdevuma likme

Avoti: Latvijas Banka (MFI procentu likmju statistikas dati) un PTAC.

2.11. attēls

Nebanku kredītētāji, izņemot finanšu nomu: patēriņa kreditēšanas līgumu ar aizdevuma atmaksas grafiku un/vai kredītlīniju gada procentu likme un aizdevuma likme

Avoti: Latvijas Banka (MFI procentu likmju statistikas dati) un PTAC.

INK pieaugums noticis galvenokārt tādu kredītu ietekmē, kuriem pirms tam bija pārskatīta kredīta statuss. Kopējais INK un pārskatīto kredītu, kas nav INK, īpatsvars pat turpina sarukt (2.14. att.). Iepriekšējos "Finanšu Stabilitātes Pārskatos" vērsām uzmanību uz augstu pārskatīto kredītu īpatsvaru NFS sektorā kā potenciālo riska avotu. 2025. gada nogalē šis risks realizējās vairākiem tādiem aizņēmējiem ar salīdzinoši lielu saistību atlikumu, kuriem jau pirms dažiem gadiem finansiālo grūtību dēļ bija piešķirti atvieglojumi. Pašreizējais pārskatīto kredītu atlikums nav liels (2.14. un 2.15. att.), tāpēc tas vairs nerada nozīmīgus papildu riskus nākotnē.

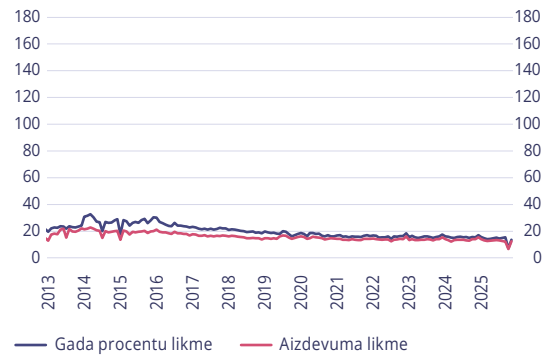
Uzkrājumi INK un to attiecība pret šo kredītu atlikumu 2025. gada nogalē palielinājās (2.14. att.), bet tas lielā mērā skaidrojams ar AS "Rietumu Banka" vienreizējo darījumu. Tā izveidoja uzkrājumus ar Krieviju saistītajiem kredītiem⁴⁸, kuri jau ilgstoši atradās INK statusā un kuriem jau iepriekšējos gados bija veikta nozīmīga kapitāla korekcija⁴⁹.

Kredītu kvalitātes pasliktināšanās pagaidām skāra šauru uzņēmumu loku. Nozaru dalījumā visbūtiskāk pasliktinājās apstrādes rūpniecības kredītu kvalitāte. Lai gan daudzi nozares uzņēmumi ir ļoti atkarīgi no ārējās vides attīstības, kuru ietekmē ilgstoši augsta nenoteiktība, pagaidām par INK kļuvuši tikai daži samērā riskantu aizņēmēju kredīti, t. sk. tādi, kuriem jau iepriekš bija piešķirts pārskatīta kredīta statuss. Kredītu kvalitātes pasliktināšanos tirdzniecības nozarē ietekmēja aizņēmējs, kas saistīts ar vienu no iepriekš minētajiem apstrādes rūpniecības nozares aizņēmējiem ar INK, un tā kredītam arī jau iepriekš bija piešķirts pārskatīta kredīta statuss. Kopumā neliela kredītu kvalitātes pasliktināšanās lauksaimniecības nozarē skar mazliet plašāku aizņēmēju loku un varētu būt skaidrojama galvenokārt ar graudkopībai ļoti nelabvēlīgiem laikapstākļiem 2025. gada vasarā. INK īpatsvars māsaimniecību sektorā (gan mājokļa, gan patēriņa un pārējos kredītos) saglabājas visai stabils (2.16. att.). Arī tādi agrīnās brīdināšanas indikatori kā mājokļa kredīti ar pagarinātu termiņu vai nemainīgu

⁴⁸ Sk. "AS "Rietumu Banka" Koncerna konsolidētā un Bankas atsevišķā gada pārskata par gadu, kas noslēdzās 2025. gada 31. decembrī" Finanšu pārskatu 4. pielikumu "Risku vadība", 238. lpp.

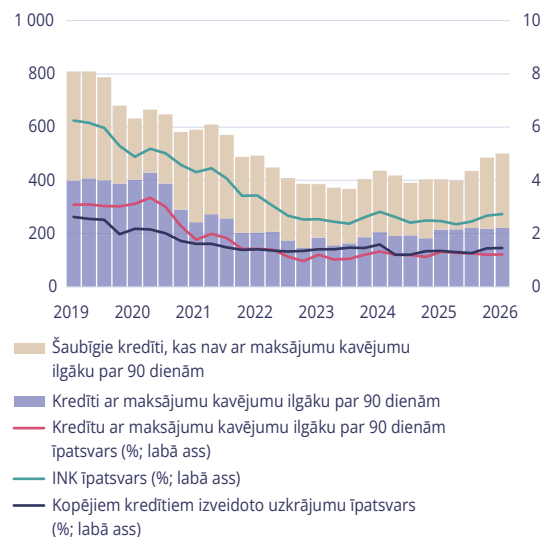
⁴⁹ CET1 kapitāla samazinājums saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2024. gada 31. maija Regulas (ES) 2024/1623, ar ko Regulu (ES) Nr. 575/2013 groza attiecībā uz prasībām kredītriskam, kredīta vērtības korekcijas riskam, operacionālajam riskam, tirgus riskam un riska darījumu vērtības minimālajai robežvērtībai, 3. pantu. Dažas Latvijas kredītiestādes veic kapitāla korekcijas, lai kompensētu nepietiekamos uzkrājumus kredītriskam.

2.12. attēls
Kredītiestādes: patēriņa kredītu gada procentu likme un aizdevuma likme

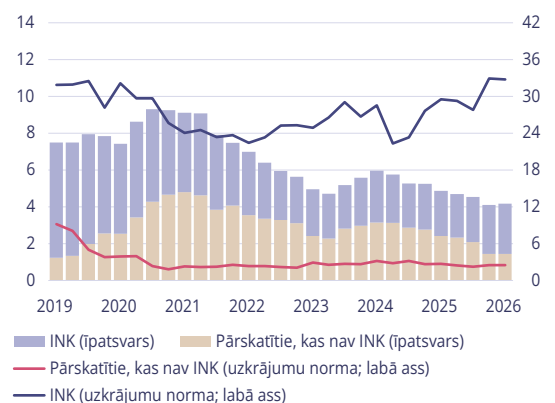
Avoti: Latvijas Banka (MFI procentu likmju statistikas dati) un PTAC.

2.13. attēls
INK atlikums (milj. eiro) un INK un uzkrājumu īpatsvars kopējā kredītiestāžu kredītportfelī (%)

Avots: Latvijas Banka (Kredītu reģistra dati) un tās aprēķini.

2.14. attēls
INK, pārskatītie kredīti, kas nav INK (% no kopējā kredītportfeļa), un izveidotie uzkrājumi (% no attiecīgo kredītu atlikuma)

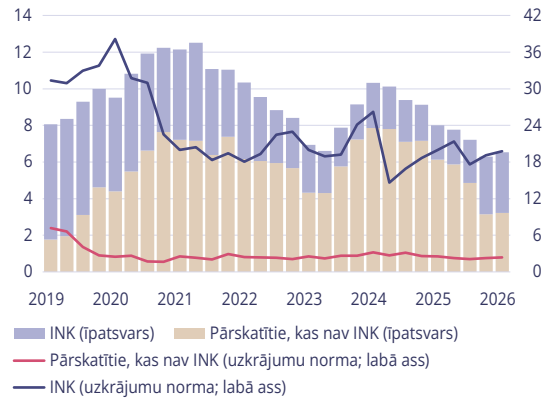

Avots: Latvijas Banka (Kredītu reģistra dati) un tās aprēķini.

atlikumu līdz 2025. gada beigām atradās vēsturiski zemā līmenī, norādot uz mājsaimniecību kopumā spēcīgo finansiālo stāvokli.

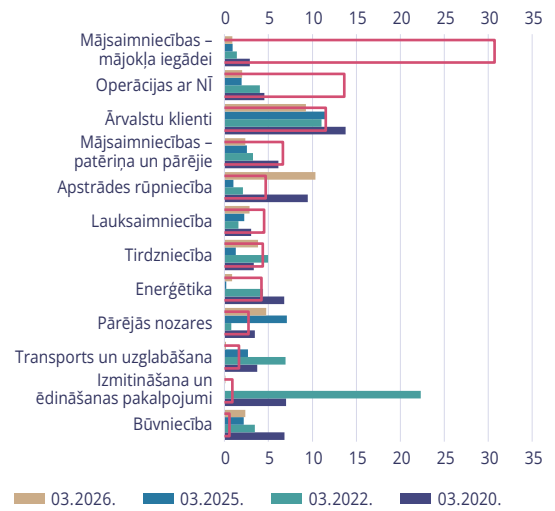
Pasliktinoties tautsaimniecības izaugsmes perspektīvām, ko ietekmē karadarbība Tuvajos Austrumos un nenoteiktības pieaugums, īpaši saistībā ar energoresursu cenu kāpuma apmēru un ilgumu, iespējama turpmāka kredītportfeļa kvalitātes pasliktināšanās. Latvijas kredītiestāžu tiešā ekspozīcija pret ģeopolitisko šoku epicentriem ir pavisam neliela (sīkāk sk. 1.1. ielikumā). Lielāka ir netiešā ietekme – karadarbības izraisīts energoresursu un minerālmēslu cenu kāpums pasaulē vairāk var skart NFS, kuru izmaksu struktūrā nozīmīgāku daļu veido izdevumi par energoresursiem vai minerālmēsliem. Būtiskākais kredītriska pieaugums varētu būt lauksaimniecības nozarei un transporta nozarei, kā arī energoietilpīgām apstrādes rūpniecības NFS un dažām tirdzniecības nozares NFS, kuras veido nelielu šīs nozares kredītportfeļa daļu. Jāatzīmē, ka 2022. gada energoresursu cenu šoks radīja nopietnas maksātspējas problēmas nelielam aizņēmēju skaitam. Mājsaimniecību sektorā vērā ņemama kredītportfeļa kvalitātes pasliktināšanās ir mazāk ticama. Mājsaimniecību finansiālā pozīcija kopumā ir spēcīga, un iepriekšējo gadu laikā tā ir būtiski uzlabojusies. Arī ilgākā laika perspektīvā mājsaimniecību kredītportfeļa kvalitāte ir turpinājusi uzlaboties par spīti vairākiem šokiem. **Joprojām labā banku pelnītspēja un it īpaši augstā kapitalizācija norāda uz to labo spēju absorbēt potenciālu INK pieaugumu, arī realizējoties negatīvākiem scenārijiem (sk. nodaļu "Kredītiestāžu stresa testi").**

2.15. attēls
INK, pārskatītie kredīti, kas nav INK, iekšzemes NFS kredītportfeļi (% no iekšzemes NFS kredītportfeļa), un izveidotie uzkrājumi (% no attiecīgo kredītu atlikuma)

Avots: Latvijas Banka (Kredītu reģistra dati) un tās aprēķini.

2.16. attēls
Kredītportfeļa struktūra un INK īpatsvars attiecīgajā kredītportfeļi (%)

Avots: Latvijas Banka (Kredītu reģistra dati) un tās aprēķini.

Finansējuma un likviditātes risks

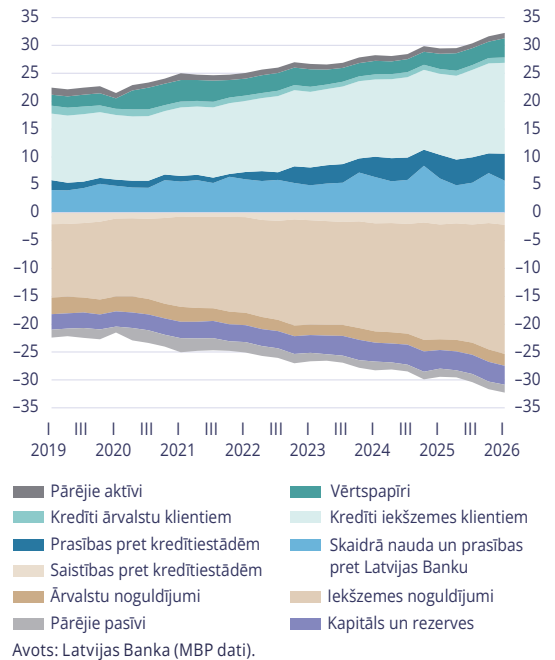
Sagatavoja Mārcis Risbergs

Finansējuma un likviditātes riska līmenis banku sektorā saglabājās iepriekšējā gada līmenī un vērtējams kā zems. Galvenie faktori, kas to nosaka, gada laikā nav būtiski mainījušies: iekšzemes privātā sektora stabili augošā noguldījumu bāze, kas lielāko daļu banku nodrošina ar pietiekamu finansējumu un mazina nepieciešamību aizņemties finanšu tirgos; augsts likvīdo aktīvu īpatsvars, kas galvenokārt tiek turēts noguldījumu iespējās Latvijas Bankā un Baltijas valstu valdības vērtspapīros, kā arī ļoti mazs ieķīlāto aktīvu apjoms.

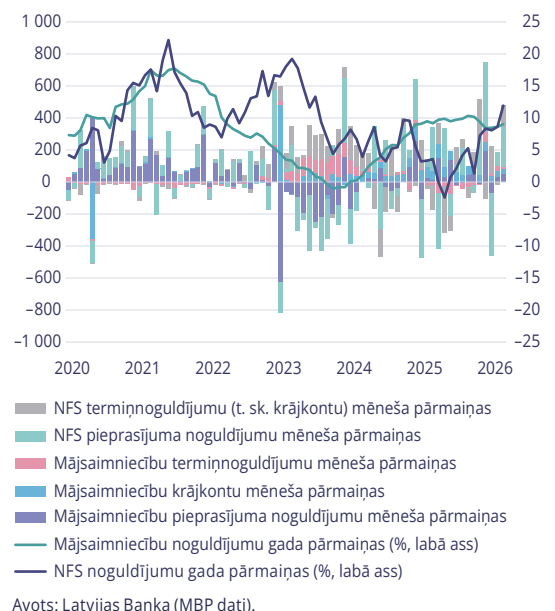
Banku sektora aktīvi kopumā turpināja pakāpeniski pieaugt un 2026. gada martā sasniedza 32.2 mljrd. eiro, kas ir par 9 % vairāk nekā attiecīgajā periodā pirms gada. Stabils aktīvu izaugsmi galvenokārt nodrošināja četras lielākās bankas⁵⁰, kuras veido 82 % no kopējiem banku sektora aktīviem, tomēr arī pārējās bankas nozīmīgi palielināja darbības apjomus. Izaugsmi galvenokārt nodrošināja iekšzemes privātā nefinanšu sektora piesaistīto noguldījumu stabils pieaugums, kas tika izmantots iekšzemes kredītišanai, bet šo noguldījumu pārpalikums galvenokārt tika izvietots mātes bankās un noguldījumu iespējās Latvijas Bankā (2.17. att.). Ieguldījumi prasībās pret mātes bankām tiek diversificēti gan ar dažādiem termiņiem, gan ieguldot mātes bankas grupas kredītiestāžu emitētajos segtajos vērtspapīros, kas pēdējā gada laikā noteica banku sektora kopējā vērtspapīru portfeļa pieaugumu par vairāk nekā 25 %.

Iekšzemes privātā nefinanšu sektora noguldījumi joprojām saglabājas nozīmīgākā pozīcija kredītiestāžu bilancēs. 2026. gada martā tie veidoja 75 % no visām banku finanšu saistībām (iekšzemes nebanku⁵¹ noguldījumi kopumā – 83 % no kopējām banku finanšu saistībām), un to gada pieauguma temps palielinājās, sasniedzot 10.2 %. Šo izaugsmi stabili uzturēja gan mājsaimniecību noguldījumi – 9.0 %, gan iekšzemes NFS noguldījumi, kuriem martā bija vērojams nozīmīgs pieaugums – 11.9 % (2.18. att.). Iekšzemes noguldījumu mēneša pārmaiņas noguldījumu veidu dalījumā rāda, ka NFS noguldījumu pieaugumā dominē pieprasījuma noguldījumi, tomēr tie ir svārstīgi, jo atkarīgi no dažādu

2.17. attēls
Kredītiestāžu aktīvu un pasīvu struktūra (mljrd. eiro)

2.18. attēls
Iekšzemes mājsaimniecību⁵² un NFS noguldījumu dinamika noguldījumu veidu dalījumā (milj. eiro; %)

tautsaimniecības sektoru naudas plūsmu pārmaiņām, kā arī NFS pamatmērķis nav ilgstoši uzkrāt lielus noguldījumu atlikumus, bet novirzīt tos uzņēmumu attīstībai. Savukārt mājsaimniecību noguldījumos nozīmīga ietekme ir ne tikai pieprasījuma noguldījumiem, bet

⁵⁰ Lielākās bankas ir "Swedbank" AS, AS "SEB banka", AS "Citadele banka" un Luminor Bank AS Latvijas filiāle.

⁵¹ Nefinanšu privātā sektora, valdības un nebanku finanšu sektora.

⁵² Mājsaimniecību noguldījumiem veikta korekcija, pārnesot tajā pašā dienā izņemamos krājkontu atlikumus no pieprasījuma noguldījumiem uz termiņnoguldījumiem.

arī noguldījumiem krājkontos, kuri naudas līdzekļu pieejamības ātruma ziņā⁵³ daudzās bankās kopumā būtiski neatšķiras no pieprasījuma noguldījumu kontiem, bet par noguldījumiem krājkontos tiek maksāta būtiski lielāka atlīdzība. Arī kopējos noguldījumu atlikumos nozīmīgākais pieaugums aizvien ir noguldījumiem mājsaimniecību krājkontos (2.19. att.), kuri veido 22 % no kopējiem iekšzemes mājsaimniecību noguldījumiem, un to gada pieauguma temps aizvien saglabājas ap 30 %. Ieguldījumi krājkontos pamatā aizstāj mājsaimniecību termiņnoguldījumus.

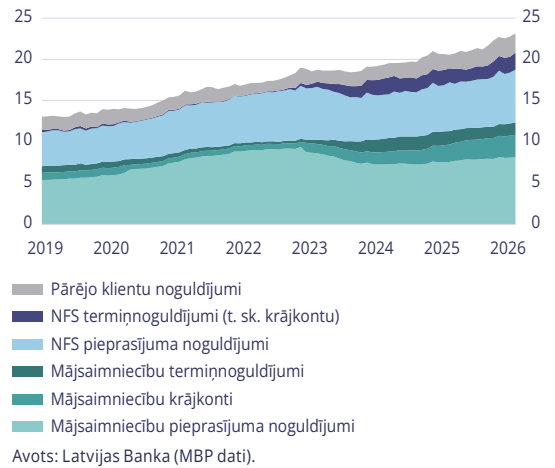
Neskatoties uz 2025. gada 2. ceturkšņa augstajām svārstībām vairākās globālos finanšu tirgus ietekmējošās jomās, mājsaimniecību tiešie⁵⁴ ieguldījumi alternatīvajos finanšu instrumentos, galvenokārt ieguldījumu fondos, kotētajās akcijās un ilgtermiņa parāda vērtspārīos, 2025. gadā turpināja stabili pieaugt (2.20. att.). 2025. gada 2. pusgadā bija vērojams arī mērens Valsts kases emitētajās krājobligācijās veikto ieguldījumu pieaugums, kuru nozīmīgi ietekmēja ieguldījumi no jauna piedāvātās krājobligācijās ar 3 mēnešu termiņu (2.21. att.). Kopumā iekšzemes mājsaimniecību alternatīvie ieguldījumi⁵⁵ 2026. gada sākumā sasniedza apjomu, kas pielīdzināms 24 % no mājsaimniecību noguldījumu apjoma Latvijas banku sektorā.

Ārvalstu klientu noguldījumu atlikumi mēreni pieauga, tomēr to īpatsvars nebanku noguldījumu atlikumos būtiski nemainījās, saglabājoties zem 10 % (2.22. att.), no kuriem lielāko daļu veidoja no eirozonas valstīm piesaistītie noguldījumi. Novērojams, ka dažas vidēja lieluma un mazākas bankas turpina piesaistīt noguldījumus no interneta noguldījumu platformām, bet dažas vairāk pārorientējušās uz iekšzemes noguldījumu piesaisti, galvenokārt no juridiskajām personām. Ārpus eirozonas piesaistīto noguldījumu apjoms turpina sarukt, un 2026. gada martā tas veidoja 3.4 % no nebanku kopējā noguldījumu atlikuma. Latvijas kredītiestāžu no Tuvo Austrumu valstīm piesaistītie noguldījumi bija nebūtiski (sk. 1.1. ielikumu).

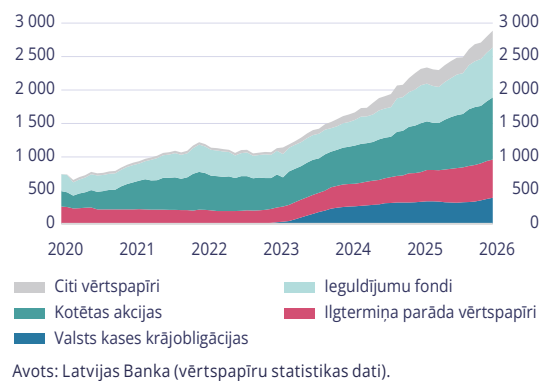
Neskatoties uz straujo iekšzemes kreditēšanas pieauguma tempu, kredītiestādēm pagaidām nav nepieciešams kredīportfeļa finansēšanai

⁵³ Naudas līdzekļu pieejamība vienas līdz septiņu dienu laikā.
⁵⁴ Šeit nav ņemti vērā mājsaimniecību ieguldījumi pensiju 2. un 3. līmenī, kā arī ieguldījumi, kas veikti, izmantojot ārpus eirozonas esošas finanšu institūcijas.
⁵⁵ Iekšzemes mājsaimniecību ieguldījumi finanšu instrumentos, kas iegādāti ar eirozonas finanšu institūciju starpniecību, un Valsts kases krājobligācijās.

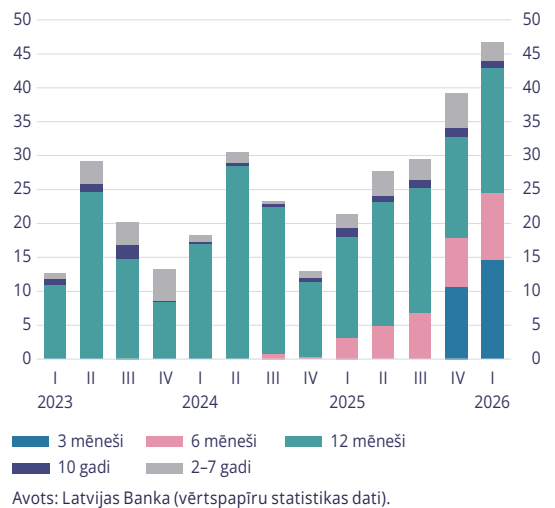
2.19. attēls
Iekšzemes nebanku klientu noguldījumu dinamika (mljrd. eiro)

2.20. attēls
Latvijas mājsaimniecību īpašumā esošie vērtspapīri, kas iegādāti ar eirozonas finanšu institūciju starpniecību, un Valsts kases krājobligācijas (milj. eiro)

2.21. attēls
No jauna iegādāto Valsts kases krājobligāciju termiņstruktūra (milj. eiro)

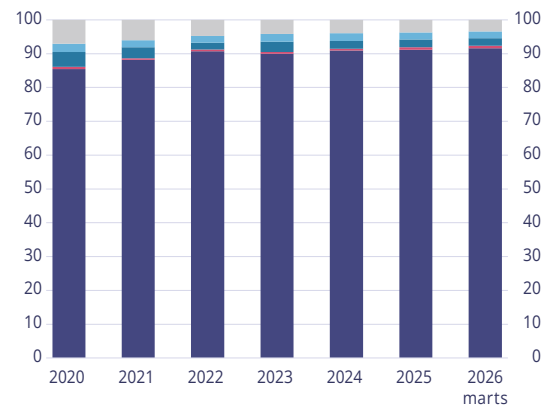

piesaistīt tirgus finansējumu. Iekšzemes kredītu un noguldījumu attiecība saglabājas zema (2026. gada martā – 70 %), un katra no četrām lielākajām kredītiestādēm ar iekšzemes noguldījumiem var pilnībā finansēt izsniegtos iekšzemes kredītus. Ja papildus ņem vērā no eirozonas valstīm piesaistītos noguldījumus (galvenokārt no noguldījumu platformām), tad iekšzemes kredītus bez papildu tirgus finansējuma piesaistes var finansēt gandrīz visas kredītiestādes, izņemot nelielas ārvalstu kredītiestāžu filiāles, kuras Latvijā parasti izmanto mātes bankas finansējumu. Vienlaikus Baltijas valstīs ir kredītiestādes, kuras regulāri piesaista naudas līdzekļus no finanšu tirgiem, un to filiāles darbojas arī Latvijā.

Regulējošo prasību likviditātes rādītāji saglabājas stabili virs EEZ vidējiem rādītājiem (2.23. att.). Nozīmīgākais augsti likvīdo aktīvu apjoms bankās aizvien ir izvietots noguldījumu iespējās Latvijas Bankā. 2026. gada februārī prasības pret Latvijas Banku veidoja 74 % no LCR likvīdajiem aktīviem. Šis īpatsvars salīdzinājumā ar 2025. gada martu ir pat nedaudz pieaudzis. Tas varētu būt saistīts ar nenoteiktību pasaules finanšu tirgos, jo Latvijas Bankā turētie līdzekļi ir pieejami daudz ātrāk, turklāt ar stabilu ienesīgumu. Papildus tam Latvijas bankām aizvien ir viena no zemākajām iekļāto aktīvu apjoma attiecībām pret kopējiem aktīviem, kas 2025. gada beigās bija 1.6 % (EEZ vidējais rādītājs – 24.7 %). Tas liecina, ka bankām ir tūlītēji pieejami naudas līdzekļi papildu likviditātes nodrošināšanai.

Arī Latvijas Bankas veiktais likviditātes stresa tests neuzrāda 2025. gada laikā notikušu nozīmīgu likviditātes riska pieaugumu (sk. iedaļu "[Kredītiestāžu likviditātes stresa tests](#)").

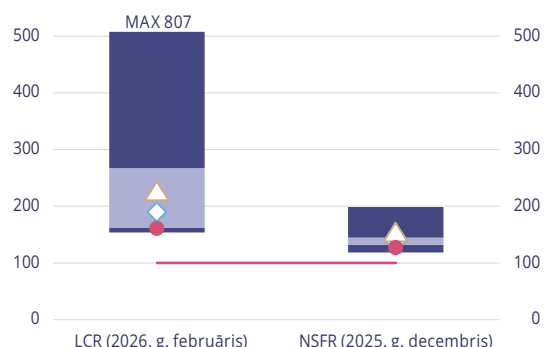
2.22. attēls
Kredītiestāžu piesaistīto noguldījumu struktūra valstu dalījumā (%)

— Citas ārvalstis — Pārējās ES valstis — ES platformas
— Lietuva un Igaunija — Iekšzeme

Avots: Latvijas Banka (MBP dati).

2.23. attēls
Kredītiestāžu LCR un NSFR

— Starpkvartīļu intervāls — Minimuma-maksimuma diapazons
◆ Mediāna ▲ Vidējā vērtība ● ES vidējais rādītājs*

— Minimālā prasība
* 2025. gada decembris

Avots: Latvijas Banka (COREP dati), EBI.

Pelnītspēja

Sagatavoja Mikus Āriņš

Kredītiestāžu peļņas ziņā 2025. gads bija pagrieziena gads. Tirgus procentu likmēm sarūkot, strauji samazinājās kredītiestāžu tīrie procentu ienākumi. Taču līdz ar procentu likmju mazināšanos straujāk auga arī izsniegto aizdevumu atlikums. Tas daļēji kompensēja procentu likmju sarūkuma ietekmi uz peļnītspēju. Peļņu mazināja arī solidaritātes iemaksa un izdevumu uzkrājumiem pieaugums. Neraugoties uz peļņas sarūkumu, kopumā kredītiestāžu peļnītspēja saglabājās laba salīdzinājumā ar periodu no 2018. gada līdz 2022. gadam. Kredītiestāžu peļnītspējas turpmākās izredzes var ietekmēt ar ģeopolitisko nenoteiktību saistītie riski.

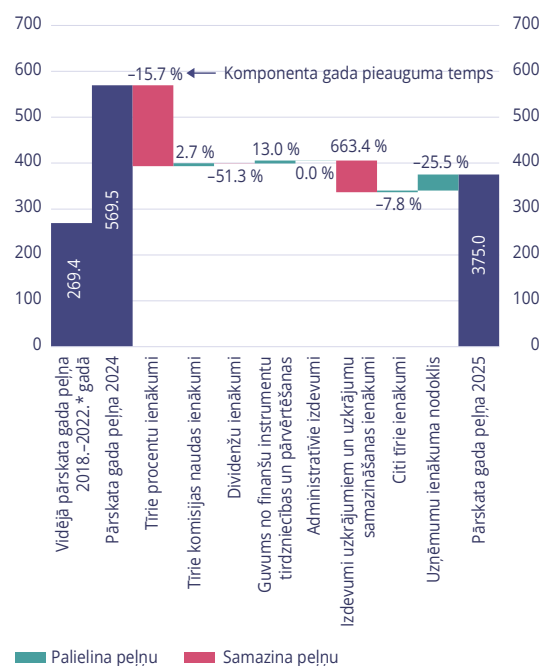
2025. gadā kredītiestāžu peļņa saruka par trešdaļu – no 569.5 milj. eiro 2024. gadā līdz 375.0 milj. eiro 2025. gadā (2.24. att.). Samazinājumu galvenokārt no- teica tīro procentu ienākumu sarūkums un izdevumu uzkrājumiem pieaugums.

Lai arī kredītiestāžu peļņa 2025. gadā salīdzinājumā ar 2023. gadu un 2024. gadu saruka, šobrīd aktīvajām kredītiestādēm peļņa kopumā joprojām bija lielāka nekā periodā no 2018. gada līdz 2022. gadam (2.25. att.). Kredītiestāžu finansiālās darbības peļņu galvenokārt veidoja tīrie procentu ienākumi (gandrīz trīs ceturtdaļas no finansiālās darbības peļņas). Tīro procentu ienākumu īpatsvars salīdzinājumā ar 2023. gadu un 2024. gadu gan ir mazliet sarucis, taču to īpatsvars finansiālās darbības peļņā ir augstāks nekā periodā no 2018. gada līdz 2022. gadam.

ECB īstenotās procentu likmju samazināšanas ietekmē saruka tirgus procentu likmes un līdz ar to arī kredītiestāžu tīrie procentu ienākumi. 2025. gadā vidējās 3 un 6 mēnešu EURIBOR likmes bija par attiecīgi 1.4 un 1.2 procentpunktiem zemākas nekā 2024. gadā. Taču salīdzinājumā ar 2022. gadu (t. i., pirms ECB ierobežojošās monetārās politikas uzsākšanas) tās joprojām bija augstākas – par attiecīgi 1.8 un 1.5 procentpunktiem. Latvijas kredītiestādēs aizdevumu un noguldījumu procentu likmes galvenokārt piesaistītas tirgus procentu likmēm⁵⁶, tāpēc 2025. gadā saruka gan procentu ienākumi no aizdevumiem, gan procentu izdevumi par noguldījumiem (2.26. att.).

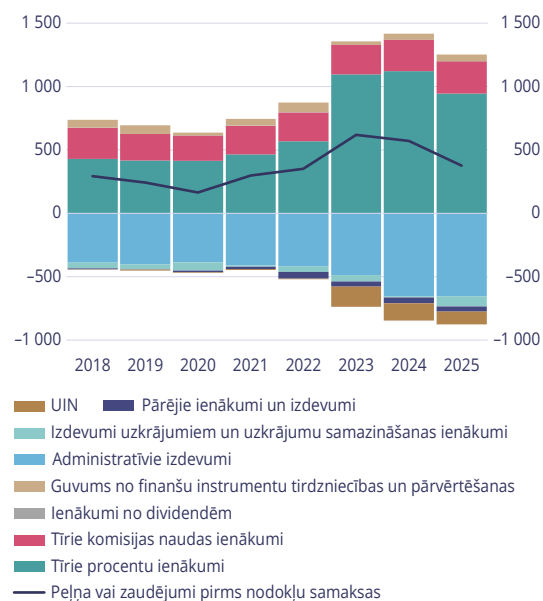
⁵⁶ Latvijas kredītiestāžu izsniegtie aizdevumi galvenokārt ir ar mainīgām procentu likmēm, kas piesaistītas tirgus procentu likmēm, pārsvārā EURIBOR. 2025. gada beigās gandrīz 90 % māsaimniecībām un NFS izsniegto aizdevumu bija ar mainīgām procentu likmēm.

2.24. attēls
Kredītiestāžu pārskata gada nesadalītā peļņa un tās komponentu devums peļņas pārmaiņās 2025. gadā (milj. eiro)

* Tikai šobrīd aktīvās kredītiestādes, ietverot Signet Bank AS un AS Expobank apvienošanās darījuma korekciju 2022. gadā.
Avots: Latvijas Banka (FINREP dati).

2.25. attēls
Kredītiestāžu pārskata gada nesadalītā peļņa un to veidojošie komponenti (milj. eiro)

* Tikai šobrīd aktīvās kredītiestādes, ietverot Signet Bank AS un AS Expobank apvienošanās darījuma korekciju 2022. gadā.
Avots: Latvijas Banka (FINREP dati).

2025. gadā straujāk nekā iepriekšējos gados auga aizdevumu atlikums (sk. iedaļu "Kreditēšanas attīstība"). Tas daļēji kompensēja procentu likmju krituma ietekmi uz procentu ienākumiem. Procentu ienākumus mazliet palielināja arī ienākumu pieaugums no parāda vērtspapīriem un atvasinātajiem parāda instrumentiem, taču tas bija neliels salīdzinājumā ar ienākumu samazinājumu no aizdevumiem.

Kopumā tīrie procentu ienākumi 2025. gadā bija par 15.7 % mazāki nekā 2024. gadā. Vienlaikus, tā kā vidējās procentu likmes vēl joprojām ir augstākas nekā pirms ECB ierobežojošās monetārās politikas uzsākšanas, tīrie procentu ienākumi 2025. gadā **kopumā bija aptuveni divas reizes lielāki nekā vidēji periodā no 2018. gada līdz 2022. gadam** (2.27. att.). Tie galvenokārt tika gūti no mājsaimniecībām, NFS un noguldījumiem centrālajā bankā.

Komisijas ienākumi un izdevumi 2025. gadā būtiski nemainījās, un tīrie komisijas ienākumi palielinājās par 2.7 %. Nedaudz saruka tīrie komisijas ienākumi no maksājumu pakalpojumiem, galvenokārt augstāku komisiju par maksājumu karšu apkalpošanu ietekmē. Savukārt komisijas naudas ienākumi par vērtspapīru emisijas pakalpojumiem un citiem starpniecības pakalpojumiem pieauga. Ienākumu sarukumu no darījumiem ar finanšu instrumentiem vairāk nekā kompensēja guvums no valūtas kursu svārstībām. Tādējādi kredītiestāžu ienākumi no finanšu instrumentu un valūtas tirdzniecības kāpa par 11.9 %.

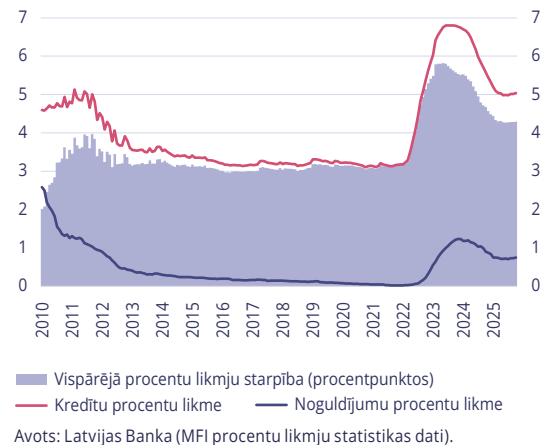
Kredītiestāžu administratīvie izdevumi praktiski nemainījās – salīdzinājumā ar 2024. gadu tie palielinājās tikai par 0.4 %. **Taču, sarūkot kredītiestāžu ienākumiem, to attiecība pret kredītiestāžu finansiālās darbības peļņu pieauga.** Mazinoties darba samaksas pieauguma tempam tautsaimniecībā, arī kredītiestāžu personāla izmaksu kāpums kļuva mērenāks. 2025. gadā personāla izmaksas auga par 5.5 % (2024. gadā – 16.1 %). Nedaudz pieauga izdevumi informācijas tehnoloģijām, bet saruka izdevumi reklāmai, mārketingam un konsultāciju pakalpojumiem.

Sākot ar 2025. gadu, kredītiestādēm jāveic solidaritātes iemaksa⁵⁷. Tās avansa maksājumu ietekmē kredītiestāžu nodokļu un nodevu slogs nedaudz pieauga (par 9.5 %), pat neraugoties uz to, ka lielākā daļa kredītiestāžu, kurām bija jāveic solidaritātes iemaksas

⁵⁷ Sk. 2025. gada "Finanšu Stabilitātes Pārskata" 2.3. ielikumu "Solidaritātes iemaksas likums".

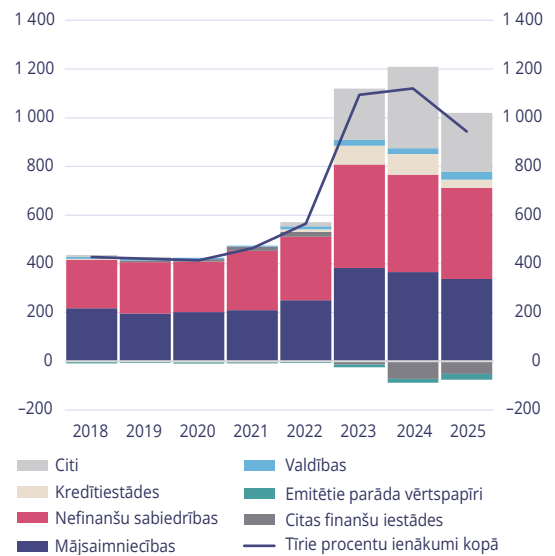
2.26. attēls

Kredītiestāžu iekšzemes mājsaimniecībām un NFS izsniegto aizdevumu un piesaistīto noguldījumu (tostarp pieprasījuma) atlikuma vidējās procentu likmes (%) un to starpība (procentpunktos)

2.27. attēls

Kredītiestāžu tīrie procentu ienākumi darījuma partneru veidu dalījumā (milj. eiro)

avansa maksājumi, kvalificējās vismaz daļējas solidaritātes iemaksas atlaidēs⁵⁸ saņemšanai. Jāatgādina, ka arī 2024. gadā kredītiestādēm tika piemērota papildu nodeva – hipotekārā kredīta ņēmēju aizsardzības nodeva. Tādējādi kredītiestāžu administratīvie izdevumi bija paaugstināti jau 2024. gadā, un solidaritātes iemaksas ieviešana nosacīti aizvieto hipotekārā kredīta ņēmēju aizsardzības nodevu. Tiesa, tvērums abiem

⁵⁸ Solidaritātes iemaksas likums paredz, ka solidaritātes iemaksas maksātājam ir iespēja saņemt solidaritātes iemaksas atlaidi, ja tas būtiski kāpina kredītiestāžu.

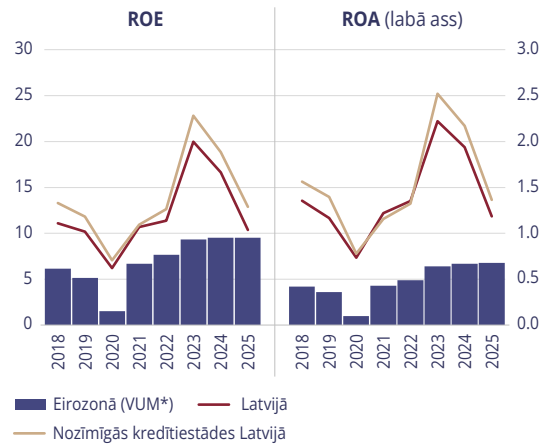
fiskālajiem pasākumiem ir atšķirīgs – hipotekārā kredīta ņēmēju aizsardzības nodeva attiecās uz aizdevumiem mājokļa iegādei, bet solidaritātes iemaksas bāzi veido kredītiestāžu tīrie procentu ienākumi, kas vairāk nekā par 50 % pārsniedz 2018.–2022. gada vidējo līmeni.

Lai arī tīrie izdevumi uzkrājumiem 2025. gadā pieauga, tas bija saistīts ar atsevišķiem gadījumiem un kopumā neliecina par kredītiestāžu klientu pārāda apkalpošanas spējas vājināšanos (sk. arī iedaļu "Kredītrisks"). Lielākā daļa (aptuveni divas trešdaļas) no izdevumu uzkrājumiem pieauguma ir saistīti ar Krievijas varas iestāžu tiesvedību pret AS "Rietumu Banka" (piektā pēc aktīviem lielākā kredītiestāde Latvijā), kuras rezultātā tā var zaudēt savus meitasuzņēmuma īpašumus Krievijā⁵⁹. Ņemot vērā preventīvi veikto kapitāla korekciju, šo papildu uzkrājumu ietekme uz kredītiestādes uzraudzības kapitāla prasību izpildi ir nebūtiska⁶⁰. Savukārt pārējais izdevumu uzkrājumiem pieaugums galvenokārt saistīts ar nelielu kredītu kvalitātes pasliktināšanos NFS sektorā (dažu aizņēmēju efekts).

Kopumā kredītiestāžu pelnītspējas rādītāji 2025. gadā saruka, taču no salīdzinoši augsta līmeņa. Tie joprojām ir labi, t. sk. salīdzinājumā ar eirozonas lielāko kredītiestāžu vidējiem rādītājiem. Kredītiestāžu vidējā ROE samazinājās līdz 10.4 % (no 16.6 % 2024. gadā) un ROA – līdz 1.2 % (no 1.9 % 2024. gadā). Kā minēts iepriekš, 2025. gadā kredītiestāžu pelnītspējas rādītājus būtiski ietekmēja solidaritātes iemaksa – ja izslēgtu tās tiešo ietekmi, kredītiestāžu vidējā ROE būtu aptuveni 13.2 %, bet ROA – aptuveni 1.5 %. Triju lielāko kredītiestāžu ROE bija 12.9 % un ROA – 1.4 % (2.28. att.). Starpību starp kopējo un triju lielāko kredītiestāžu vidējo rezultātu lielākoties izskaidro iepriekš minētie ārpuskārtas izdevumi uzkrājumiem, kas attiecas uz vienu kredītiestādi. Vienlaikus vidējā izdevumu un ienākumu attiecība pasliktinājās no 49.5 % līdz 55.8 %.

Kredītiestāžu turpmākās pelnītspējas izredzes lielā mērā atkarīgas no ģeopolitiskās nestabilitātes ietekmes uz tautsaimniecību. Pirms karadarbības Tuvajos Austrumos kredītiestāžu pelnītspējas izredzes bija vērtējamas kā stabilas – procentu likmes bija stabilizējušās un kreditēšanā bija vērojams būtisks pieaugums,

2.28. attēls

Kredītiestāžu vidējā ROE un ROA Latvijā un eirozonā

* Eurozonas vidējās vērtības ir aprēķinātas, balstoties uz ECB VUM tiešajā uzraudzībā esošo kredītiestāžu datiem, kas ietver visas eirozonas valstis.

Avoti: Latvijas Banka un ECB (FINREP dati).

kas nodrošinātu labu ienākumu bāzi. Neraugoties uz solidaritātes iemaksu, kredītiestāžu peļņa kopumā saglabātos laba. Taču karadarbība Tuvajos Austrumos ir radījis būtisku nenoteiktību, un atkarībā no tā turpmākās ietekmes izplatības kredītiestāžu pelnītspēja var gan pasliktināties, gan uzlaboties. Ja ECB īsteno inflāciju ierobežojošu monetāro politiku, kredītiestādes īstermiņā būs ieguvējas no augstākām procentu likmēm. Vienlaikus daļa procentu ienākumu pieauguma būs jānovirza solidaritātes iemaksai. Turklāt, pieaugot nenoteiktībai un procentu likmēm, mazināsies pieprasījums pēc aizdevumiem, kas apgrūtinās kredītiestādēm iespēju sasniegt solidaritātes iemaksas atlaides kritēriju. Savukārt, ja straujāka cenu pieauguma un lēnākas tautsaimniecības izaugsmes ietekmē saruks aizņēmēju maksātspēja, pieaugs kredītiestāžu izdevumi uzkrājumiem. Tādējādi kredītiestāžu pelnītspēja 2026. gadā būs atkarīga no tā, kā attīstīsies iepriekš minētie faktori un kāds būs to līdzsvars.

⁵⁹ Sk. AS "Rietumu Banka" tīmekļvietnē 03.12.2025. publicēto informāciju "Netaisnīgā tiesas procesā Krievijā Rietumu Banka var zaudēt īpašumus 16 miljonu eiro vērtībā".

⁶⁰ Sk. "AS "Rietumu Banka" Koncerna konsolidētā un Bankas atsevišķā gada pārskata par gadu, kas noslēdzās 2025. gada 31. decembrī" Finanšu pārskatu 4. pielikumu "Risku vadība".

Kapitalizācija

Sagatavoja Ilze Vilka

Kopumā Latvijas kredītiestāžu kapitāla rezerves ir pietiekamas, lai absorbētu potenciālus zaudējumus finansiālu šoku gadījumā. 2025. gadā, atjaunojoties kreditēšanas izaugsmei, līdztekus riska darījumu pieaugumam bija vērojams arī riska svaru pieaugums mazo kredītiestāžu portfeļos, kas atspoguļo augošu risku toleranci. Vienlaikus, sarūkot kredītiestāžu peļņai, to peļņas sadales plāni kļūst mērenāki un akcionāriem izmaksātās atlīdzības mazinās.

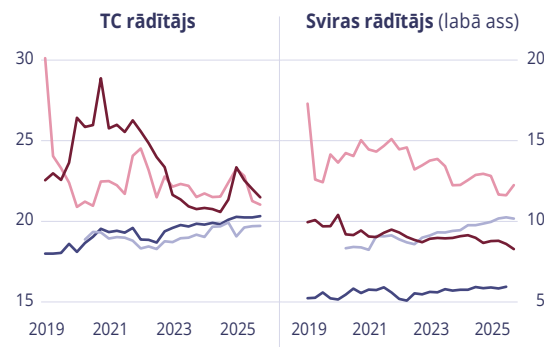
2025. gadā Latvijas kredītiestāžu kapitalizācijas rādītāji kopumā nedaudz saruka, tām aktīvāk kreditējot tautsaimniecību. 2025. gada beigās kredītiestāžu vidējais TC rādītājs konsolidētā līmenī⁶¹ bija 21.5 %, CET1 rādītājs – 19.2 %, bet sviras rādītājs – 9.0 % (2024. gada beigās – attiecīgi 21.6 %, 19.5 % un 9.3 %). Salīdzinājumam – ES nozīmīgajās kredītiestādēs 2025. gada beigās TC rādītājs bija vidēji 20.3 %, CET1 rādītājs – 16.2 %, bet sviras rādītājs – 6.0 %⁶². Riska svērto kapitāla rādītāju atšķirības starp Latvijas un ES kredītiestādēm pakāpeniski sarūk. Vienlaikus starpība Latvijas un ES vidējo sviras rādītāju līmeņos norāda uz būtiskām atšķirībām vidējos riska svaros, tostarp plašāku iekšējo modeļu lietojumu ES nozīmīgajās kredītiestādēs (2.29. att.).

Ieviešot Bāzeles III reformu, ar 2025. gadu ES jāpiemēro grozītā Kapitāla prasību regula (CRR), kas ievieša būtiskas pārmaiņas kapitāla prasību regulējumā. Grozījumi veikti attiecībā uz prasībām kredīriskam, kredīta vērtības korekcijas riskam, operacionālajam riskam, tirgus riskam un riska darījumu vērtības minimālajai robežvērtībai. Kredītriska jomā iestādēm, kas kapitāla noteikšanai izmanto standartizēto pieeju, ieviests detalizētāks un riska jutīgāks riska darījumu iedalījums.

Savukārt IRB kredītiestādēm ieviesta riska darījumu vērtības minimālā robežvērtība (*output floor*). Saskaņā ar to kredītiestādēm, kuras kapitāla pietiekamību aprēķina, balstoties uz iekšējo reitingu modeļiem, pakāpeniski līdz 2030. gadam jānodrošina, ka pašu kapitāla prasības ir vismaz 72.5 % apmērā no kapitāla

2.29. attēls

Kredītiestāžu kapitalizācijas rādītāji (% no TREA; % no LREA)

— Latvijas nozīmīgās kredītiestādes
 — Latvijas pārējās kredītiestādes
 — ES nozīmīgās kredītiestādes
 — ES pārējās kredītiestādes

Avoti: Latvijas Banka (COREP dati), ECB.

prasībām, kuras būtu piemērojamas, ja tās izmantotu standartizēto pieeju. Šis jauninājums skar kredītiestādes, kuras izmanto uz iekšējiem reitingiem balstītus modeļus kredītriska kapitāla prasību aprēķinam, un no tiem izrietošās riska pakāpes ir būtiski zemākas nekā standartizētajā pieejā paredzētās riska pakāpes. Latvijas IRB kredītiestādēm šī riska darījumu vērtības minimālā robežvērtība nav ierobežojoša, jo atbilstoši to modeļiem kredītriska kapitāla prasību aprēķinam jau tiek izmantotas salīdzinoši augstas riska pakāpes. Attiecībā uz operacionālo risku ieviesta vienota aprēķina metode, padarot risku novērtējumu vienkāršāku un vairāk salīdzināmu starp iestādēm.

Regulējuma pārmaiņu ietekmē 2025. gada sākumā būtiski samazinājās Latvijas kredītiestāžu kopējā riska darījumu vērtība, uzlabojot kredītiestāžu riska svērtos kapitalizācijas rādītājus un vairumam kredītiestāžu atbrīvojot pašu kapitālu. **Taču** šis efekts bija īslaicīgs, jo **gada otrajā pusē līdz ar aktīvāku kreditēšanu kredītiestāžu riska darījumu apjoms pieauga, kā arī** dažu kredītiestāžu portfeļos palielinājās aizdevumu ar augstāku riska pakāpi īpatsvars (2.30. att.), iezīmējot atšķirīgu riska profilu attīstību. Nozīmīgo kredītiestāžu portfeļos vidējās riska pakāpes⁶³ nav būtiski mainījušās, savukārt pārējo kredītiestāžu grupā atsevišķos portfeļa segmentos tās ir palielinājušās, kredītiestādēm vairāk izsniedzot augstāka riska aizdevumus. Vidējās riska pakāpes pieaugušas riska

⁶¹ Kapitalizācijas aprēķinos un attēlos iekļautas tikai pašlaik aktīvās kredītiestādes konsolidētā līmenī.

⁶² ECB 2025. gada 4. ceturkšņa [uzraudzības statistika par nozīmīgajām iestādēm](#).

⁶³ Ekspozīcijas riska pakāpe tiek aprēķināta kā ar riska pakāpēm svērtā ekspozīcijas mēra un kopējā ekspozīcijas mēra attiecība kredītiestādē.

darījumiem, kas nodrošināti ar NĪ, un zemes iegādes, attīstīšanas un būvniecības riska darījumiem.⁶⁴ Šajā riska darījumu klasē pārējo kredītiestāžu vidējās riska pakāpes 2025. gada laikā pieauga no 63 % gada sākumā līdz 94 % gada beigās. Salīdzinājumam šajā pašā riska darījumu klasē – pārējās ES kredītiestādēs, kas kapitāla prasību noteikšanai izmanto standartizēto pieeju, vidējās riska pakāpes bija 64 %, bet nozīmīgajās ES kredītiestādēs – 48 %. Riska darījumiem ar komercsabiedrībām, privātpersonām, kā arī maziem un vidējiem uzņēmumiem riska pakāpes nav būtiski mainījušās.

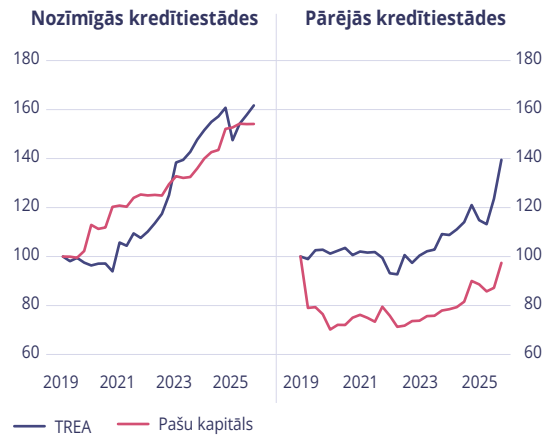
Kredītiestāžu brīvprātīgās kapitāla rezerves 2025. gadā būtiski nemainījās un gada beigās bija 5.3 %.

Kopumā tās ir pietiekamas, lai absorbētu potenciālos zaudējumus, kas varētu rasties aizņēmēju maksātspejas un citu šoku ietekmē (sk. iedaļu "Kredītriska un tirgus riska šoku absorbētspējas stresa testi"). 2025. gada beigās nozīmīgo kredītiestāžu rezerves virs kopējām kapitāla prasībām bija 5.1 %, savukārt pārējo kredītiestāžu brīvprātīgās kapitāla rezerves sasniedza vidēji 5.7 %. Kredītiestāžu brīvprātīgo rezervju apmērs ir neviendabīgs – atsevišķām nelielām kredītiestādēm tas ir daudz mazāks nekā vidēji kredītiestāžu sektorā.

⁶⁴ Zemes iegādes, attīstīšanas un būvniecības riska darījumi jeb ADC riska darījumi ir riska darījumi ar komercsabiedrībām vai īpašam nolūkam dibinātām sabiedrībām, ar kuriem finansē jebkādu zemes iegādi attīstīšanas un būvniecības nolūkos vai finansē jebkāda mājokļa īpašuma vai komerciāla NĪ attīstīšanu un būvniecību. Šiem riska darījumiem piemēro 150 % riska pakāpi vai 100 % riska pakāpi, ja tiek izpildīti noteikti riskus mazinoši kritēriji.

2.30. attēls

Kapitāla rādītāja skaitītājs un saucējs (2019. gada 1. ceturksnis = 100)

Avots: Latvijas Banka (COREP dati).

Kredītiestāžu plāni kopumā paredz atstāt iestāžu kapitālā vairāk peļņas nekā iepriekšējos gados.

2026. gadā kredītiestādes plāno izmaksāt vidēji 63 % no iepriekšējā gadā gūtās peļņas, un vairākas iestādes, kas iepriekš veica dividenžu izmaksas, šogad lēmušas to nedarīt. Sarūkot kredītiestāžu peļņai, samazinās arī akcionāru atlīdzība. Kopējais 2026. gadā izziņoto dividenžu apmērs ir 199 milj. eiro – divreiz mazāk nekā iepriekšējā gadā.

3. Kredītiestāžu stresa testi

Kredītriska un tirgus riska šoku absorbētspējas stresa testi

Sagatavoja Nadežda Siņenko, Ilze Vilka, Jānis Strazdiņš, Mikus Āriņš

Makroekonomiskā stresa testa rezultāti liecina, ka Latvijas banku noturība pret potenciālajiem šokiem ir laba. Gaidāms, ka banku sektora šoku absorbētspēja 2026. gadā turpinās uzlaboties, jo banku noturību stiprinās prognozētā peļņa⁶⁵.

Jutīguma analīze rāda, ka 2025. gada beigās visas kredītiestādes spētu izpildīt minimālo 8 % TC prasību pat tādā scenārijā, kurā 90 dienas kavēto kredītu īpatsvars palielinātos par vairāk nekā 5 procentpunktiem. Savukārt nozīmīgās kredītiestādes spētu absorbēt vēl lielāku kredītriska kāpumu – tādu, kurā kavēto kredītu īpatsvars pieaugtu līdz pat 17 procentpunktiem. Tādējādi, pat neaplūkojot kompleksāku makroekonomiskā stresa scenārija īstenošanos, jau pašreizējie jutīguma analīzes rezultāti liecina par kredītiestāžu labu noturību pret potenciālo zaudējumu slogu (sk. iedaļu "Kapitalizācija").

Makroekonomiskais stresa tests veikts ar mērķi novērtēt kredītiestāžu spēju absorbēt potenciālu kredītriska un tirgus riska pieaugumu makrofinansālās vides pasliktināšanās gadījumā. Stresa scenārijā svarīgākie riski ir augsta nenoteiktība un ģeopolitiskie šoki, t. sk. Tuvajos Austrumos, kas var radīt energoresursu un pārtikas cenu kāpumu un piegādes ķēžu traucējumus, negatīvi ietekmējot banku klientus un aktīvu kvalitāti.

Metodoloģija

Latvijas Banka regulāri veic kredītiestāžu jutīguma analīzi⁶⁶ un makroekonomiskos stresa testus⁶⁷. Makroekonomiskā stresa testa aprēķinos izmantoti kredītiestāžu konsolidētie 2025. gada beigu dati, un novērtējums aptver periodu līdz 2026. gada beigām. Stresa testu pārvarēšanas kritēriji ir minimālo kapitāla prasību izpilde: 8.0 % TC rādītājs, 6.0 % T1 rādītājs un 4.5 % CET1 rādītājs⁶⁸. Vismaz viena kapitāla veida minimālās prasības neizpilde tiek vērtēta kā kapitāla prasību neizpilde.

Nemot vērā augsto nodrošināto kredītu īpatsvaru Latvijas kredītiestāžu kredītportfelī, sākot ar 2022. gadu, vienas uzkrājumu normas vietā tiek izmantota katras kredītiestādes vidējā svērtā saistību nepildīšanas zaudējumu norma (SNZi). Vidējā svērtā SNZ tiek aprēķināta katrai stresa testa aprakstā no pārējiem kredītiem izdalītajai rezidentu kredītu grupai, kā arī lielākajām nozarēm. Tās aprēķins ir balstīts uz Latvijas Bankas Kredītu reģistrā pieejamajiem datiem par individuālo kredītsaistību nodrošinājumiem. Veicot šo aprēķinu, valsts garantijas un naudas līdzekļus ņem vērā pilnā apmērā, nekustamajiem īpašumiem tiek piemērots diferencēts vērtības samazinājums (diskonts) atkarībā no scenāriju pieņēmumiem, bet cita veida fiziskajam nodrošinājumam –30 % diskonts.

Sākot ar 2023. gadu, Latvijas Bankas kredītiestāžu **stresa testā iekļauta peļņas prognoze pirms nodokļu**

⁶⁶ Kredītriska jutīguma analīze rāda, cik lielu kredītu ar maksājumu kavējumu, ilgāku par 90 dienām, pieaugumu kredītiestāde spētu izturēt tā, lai kredītiestādes kapitāla pietiekamības rādītāji nekļūtu mazāki par minimālajām kapitāla prasībām. Jutīguma analīzē tiek pieņemts, ka kredītiestādes kredītu ar maksājumu kavējumu, ilgāku par 90 dienām, portfelim jābūt izveidotiem uzkrājumiem vismaz 50 % apmērā un papildus jāveido uzkrājumi 50 % apmērā no kredītu ar maksājumu kavējumu, ilgāku par 90 dienām, pieauguma apjoma; šaubīgo kredītu uzkrājumu normai jābūt vismaz 35 % apmērā. Kredītiestāžu kapitāls un TREA tiek samazināti par papildus veicamo uzkrājumu apjomu.

⁶⁷ Makroekonomiskajā stresa testā tiek izvērtēta Latvijas kredītiestāžu noturība pret stipriem negatīviem makroekonomiskajiem šokiem, kuru īstenošanās ir iespējama, bet ar mazu varbūtību. Kredītriska un tirgus riska stresa testu rezultāti ļauj izvērtēt, vai kredītiestāžu kapitāla apjoms ir pietiekams, lai bez papildu kapitāla piesaistes absorbētu zaudējumus, kas varētu rasties īpaši nelabvēlīgos un pat ārkārtējos makroekonomiskā stresa apstākļos.

⁶⁸ Latvijas kredītiestāžu kapitāla struktūrai ir raksturīgi, ka T1 prasība tiek izpildīta ar CET1, tādējādi, kredītiestādēm izpildot T1 prasību, vienlaikus tiek izpildīta CET1 prasība. Rezultātā tiek piemērots salīdzinoši augsts stresa testu pārvarēšanas kritērijs augstas kvalitātes kapitālam.

⁶⁵ Arī tad, ja peļņas prognozi neiekļauj aprēķinos, kredītiestāžu šoku absorbētspēja saglabājas laba.

samaksas, izdevumiem uzkrājumiem kredītiem un vērtspapīriem (atbilstoši katrā scenārijā prognozētajam INK īpatsvaram un tā ietekmei uz kredītiestāžu peļņu).

Stresa testa tirgus riska komponentē izmantoti katras kredītiestādes vērtspapīru portfeļa dati, t. sk. patiesajā vērtībā vērtētie vērtspapīri ar atspoguļojumu peļņas un zaudējumu pārskatā, patiesajā vērtībā vērtētie vērtspapīri ar atspoguļojumu pārējos apvienotajos ienākumos un AC vērtspapīri. Šajā stresa testa metodoloģijā tirgus šoki piemēroti visiem vērtspapīriem, lai novērtētu vērtspapīru portfeļa tirgus vērtības pārmaiņu kopējo "ekonomisko" ietekmi uz kapitālu, pieņemot, ka jebkurā veidā vērtēto vērtspapīru vērtības pārmaiņas vajadzēs atzīt.

Tā kā individuālo kredītiestāžu vērtspapīru portfeļu dati ir pieejami augstākajā detalizācijas pakāpē, analīze tika balstīta uz šiem datiem, bet grupas līmeņa vērtspapīru portfeļa struktūra tika ekstrapolēta, pieņemot, ka tā ir līdzīga kredītiestādes līmeņa portfeļa struktūrai.

Katras kredītiestādes obligāciju portfeļa vērtspapīri sagrupēti pēc eksperta vērtējumā būtiskākajiem riska faktoriem (eirozonas un ASV dažādu termiņu obligāciju ienesīguma likmēm, kredītreitinga līmeņa, sektora). Ņemot vērā to īpatsvaru portfelī, atsevišķi izdalītas triju lielāko emitentu obligācijas. Katrai obligācijai noteikts modificētā ilguma (*modified duration*) indekss, izmantojot *Refinitiv* datus vai datu trūkuma gadījumā kā tuvinājumu izmantojot obligācijas ar atlikušo termiņu līdz dzēšanai. Modificētā ilguma indekss tiek izmantots, lai aprēķinātu procentu likmju šoka scenārija ietekmi. Valūtas risks izdalīts atsevišķi no pārvērtēšanas efekta, un šoka scenārijs piemērots atklātajai valūtas pozīcijai.

Stresa testa scenāriji

Stresa testa scenāriju parametri apkopoti 3.1.–3.6. tabulā.

Bāzes scenārijā iekšzemes kredītportfelim izmantota Latvijas Bankas 2026. gada jūnija prognoze, kas paredz, ka Latvijas IKP 2026. gadā pieaugs par 2.0 % (sezonāli koriģēti dati).

3.1. tabula

Makroekonomiskā stresa testa kredītriska parametri (%; procentpunktos)

Makroekonomiskie un kredītriska parametri	Bāzes scenārijs	Stresa scenārijs
Latvija		
Latvijas IKP gada pārmaiņas 2026. gadā	2.0	-5.4
3 mēnešu EURIBOR prognoze ⁶⁹	2.6	2.6 ⁷⁰
Varbūtība kredītam, kurš ir bez maksājumu kavējuma vai ar kavējumu, mazāku par 90 dienām, un nav pārskatīts, gada laikā kļūt par kredītu ar maksājumu kavējumu, ilgāku par 90 dienām	0.9	5.6 ⁷¹
Varbūtība šaubīgajam kredītam gada laikā kļūt par kredītu ar maksājumu kavējumu, ilgāku par 90 dienām	3.6	22.4
Varbūtība kredītam bez maksājumu kavējuma vai ar kavējumu, mazāku par 90 dienām, gada laikā kļūt par šaubīgo kredītu	0.9	5.6 ⁷¹
Pārskatīto kredītu, kuri nav INK un kuri gada laikā migrēs uz ilgāk par 90 dienām kavēto kredītu kategoriju, īpatsvars (%)	0.9	100
Kredītu ar maksājumu kavējumu, ilgāku par 90 dienām, īpatsvara pieaugums iekšzemes klientu kredītportfelī 2026. gada beigās ⁷² (procentpunktos) ⁷³	1.0	8.8
Komerčiālajam nekustamajam īpašumam piemērots diskonts	20 %	40 %
Dzīvojamajam nekustamajam īpašumam piemērots diskonts	10 %	30 %

⁶⁹ Gada vidējais 3 mēnešu EURIBOR līdz 2026. gada beigām; *Eurex Exchange*, 30.03.2026.

⁷⁰ Monetārās politikas reakcijas uz šokiem ietekmē EURIBOR līmenis stresa scenārija īstenošanās gadījumā ar lielu varbūtību atšķirtos no tā līmeņa bāzes scenārijā. Tomēr precīzu eirozonas monetārās politikas reakciju un līdz ar to arī EURIBOR līmeni noteiktu plašs eirozonas tautsaimniecību ietekmējošu faktoru loks, kas pārsniedz šīs analīzes tvērumu, tādēļ monetārās politikas reakcija netiek prognozēta.

⁷¹ Kredītu grupām bez īpašiem pieņēmumiem par SNV.

⁷² Saskaitot kopā kredītus, kas migrējuši no kategorijām "bez maksājumu kavējuma vai ar maksājumu kavējumu, mazāku par 90 dienām", "šaubīgie kredīti" un "pārskatītie kredīti, kas nav INK" uz kategoriju "kredīti ar maksājumu kavējumu, ilgāku par 90 dienām".

⁷³ Šo pieaugumu nevar uzskatīt par prognozi statistikas bilances un citu konservatīvo pieņēmumu dēļ.

Bāzes scenārijā saistību neizpildes zaudējumu aprēķinā nekustamā īpašuma nodrošinājumiem piemērots diskonts, kas atspoguļo ķīlas vērtības samazinājumu ātras pārdošanas rezultātā⁷⁴. Stresa scenārijā nekustamo īpašumu vērtībām piemērotie diskonti ir lielāki nekā bāzes scenārijā, jo atspoguļo vērtības samazinājuma risku gan ātras pārdošanas rezultāta, gan nekustamā īpašuma cenu krituma dēļ. Abos scenārijos komerciālajam nekustamajam īpašumam diskonti ir lielāki par dzīvojamā segmenta diskontiem (3.1. tab.).

Kopējais INK pieaugums stresa testā (3.1. tab.) tiek novērtēts ar kredītriska modeļa palīdzību. Taču dažādām kredītu grupām INK pieauguma novērtējums atšķiras atbilstoši ekspertu pieņēmumiem par katras kredītu grupas vai nozares kredītrisku, kuri balstīti uz 2022.–2023. gadā novēroto energoresursu šoka izraisīto kredītriska kāpumu (3.2. un 3.4. tab.).

- Paaugstināta SNV ir lauksaimniecības nozarē: graudkopības apakšnozares finansiālo noturību jau iepriekšējos trīs gadus pasliktināja nelabvēlīgi meteoroloģiskie apstākļi, un minerālmēslu cenu pieaugums un ražošanas izmaksu kāpums mazinās nozares uzņēmumu maksātspēju (sk. apakšiedaļu "NFS maksātspēja").
- Tuvo Austrumu karadarbības izraisītais energoresursu un degvielas cenu kāpums var ietekmēt apstrādes rūpniecību, transporta nozari un iznomāšanas un ekspluatācijas līzings pakalpojumu apakšnozari, kā arī tirdzniecību.

- Iespējamās būvmateriālu piegādes problēmas un būvniecības izmaksu kāpums var novājināt būvniecības nozari.

Kaut arī pārskatīto kredītu atlikums, kas uzkrājies banku bilancēs iepriekšējos gados, 2025. gadā turpināja samazināties (2025. gada beigās tas veidoja aptuveni pusi pandēmijas laikā uzkrātā apjoma), makroekonomiskā stresa apstākļos iespējama turpmāka pārskatīto kredītu kvalitātes pasliktināšanās. Lai atspoguļotu šo risku, stresa scenārijā paredzēta šo kredītu migrācija uz ilgāk par 90 dienām kavēto kredītu kategoriju. **Stresa scenārijā paredzētais INK pieaugums tiek piemērots pēc šīs migrācijas.**

Pieņēmumi par saistību nepildīšanas zaudējumiem pārējo valstu klientiem atspoguļoti 3.3. tabulā. Stresa testa scenārijos pieņemts, ka Baltijas valstu aizņēmējiem izsniegto kredītu SNV ir tāda pati kā iekšzemes klientiem izsniegto kredītu SNV, bet uzkrājumu norma ir 60 %. Klientiem no pārējām ES un OECD valstīm izsniegto kredītu SNV ir lielāka nekā Baltijas valstu klientiem, bet SNZ noteikti 75 % līmenī. Savukārt pārējo valstu aizņēmējiem ir paaugstināta SNV, bet SNZ noteikti individuāli katrai bankai ar šādu ieguldījumu, ņemot vērā tikai nekustamā īpašuma nodrošinājumus, kuri atrodas Latvijā vai citās ES valstīs, un piemērojot tiem samazinājuma vērtības atbilstoši scenāriju pieņēmumiem.

3.2. tabula

Kredītriska parametri kredītu grupu dalījumā bāzes scenārijā (%)

Latvijas rezidentiem izsniegtie kredīti	Mājsaimniecībām izsniegtie kredīti	NFS izsniegtie kredīti	
		Lauksaimniecība, apstrādes rūpniecība, transports un uzglabāšana, iznomāšanas un ekspluatācijas līzings pakalpojumi, būvniecība, tirdzniecība	Pārējās nozares
Varbūtība kredītam bez maksājumu kavējuma vai ar kavējumu, mazāku par 90 dienām, gada laikā kļūt par ilgāk nekā 90 dienas kavētu kredītu (SNV)	0.5	2.0	0.8
Varbūtība šaubīgajam kredītam gada laikā kļūt par kredītu ar maksājumu kavējumu, ilgāku par 90 dienām	2.0	8.0	3.2
Varbūtība kredītam bez maksājumu kavējuma vai ar kavējumu, mazāku par 90 dienām, gada laikā kļūt par šaubīgo kredītu	0.5	2.0	0.8

⁷⁴ Bāzes scenārijā diskonts nav prognoze par nekustamā īpašuma tirgus cenu dinamiku.

3.3. tabula
Pieņēmumi par kredītiem ārvalstu klientiem bāzes scenārijā (%)

Kredīti ārvalstu klientiem	SNV	SNZ (vai kredītu apjomam piemērojamā uzkrājumu norma)
Lietuvas un Igaunijas klienti	0.9	60
Klienti no pārējām ES un OECD valstīm	5	75
Klienti no pārējām valstīm ⁷⁵	20	SNZ _i

Lai precīzāk atspoguļotu iespējamus zaudējumus no ieguldījumiem ārvalstīs, tajās veikto ieguldījumu apjoms precizēts saskaņā ar Kredītu reģistra datiem par valsts riska pārnesi, ņemot vērā visas riska pārneses klasēs ar augstāku valsts risku.

Tirgus riska komponentes bāzes scenārijā nav paredzēti būtiski šoki un zaudējumi no vērtspapīru portfeļa pārmaiņām, pieņemot, ka, ja arī vērtspapīru tirgos būs satricinājumi, šie tirgi stresa testa periodā atgriezīsies iepriekšējā stāvoklī.

3.4. tabula
Stresa scenārija kredītriska parametri kredītu grupu dalījumā (%)

Latvijas rezidentiem izsniegtie kredīti	Mājsaimniecībām izsniegtie kredīti	NFS izsniegtie kredīti	
		Lauksaimniecība, apstrādes rūpniecība, transports un uzglabāšana, iznomāšanas un ekspluatācijas līzings pakalpojumi, būvniecība, tirdzniecība	Pārējās nozares
Varbūtība kredītam bez maksājumu kavējuma vai ar kavējumu, mazāku par 90 dienām, gada laikā kļūt par ilgāk nekā 90 dienas kavētu kredītu (SNV)	5.6	8	5.6
Varbūtība šaubīgajam kredītam gada laikā kļūt par kredītu ar maksājumu kavējumu, ilgāku par 90 dienām	22.4	32	22.4
Varbūtība kredītam bez maksājumu kavējuma vai ar kavējumu, mazāku par 90 dienām, gada laikā kļūt par šaubīgo kredītu	5.6	8	5.6

⁷⁵ Gan bāzes, gan stresa scenārijā pieņemts, ka visi Krievijas, Baltkrievijas un Ukrainas rezidentiem izsniegtie kredīti, kā arī visi kredīti, kuriem Krievija, Baltkrievija un Ukraina norādītas kā riska pārneses valstis, tiek norakstīti. Taču, norakstot tos zaudējumus, ņemti vērā iepriekš veiktie uzkrājumi un nekustamā īpašuma nodrošinājumi, kuri atrodas Latvijā vai citās ES valstīs un kuriem tiek piemērots vērtības samazinājums atbilstoši scenāriju pieņēmumiem (3.1. tab.). Nozīmīgo kredītiestāžu ieguldījumi Krievijā, Baltkrievijā un Ukrainā kopumā ir nelieli, un to norakstīšanai nav būtiskas ietekmes uz iestāžu kapitalizāciju.

Kopumā **bāzes scenārijā izdarītie pieņēmumi ir visai konservatīvi, tādējādi stresa testa rezultāti šajā scenārijā nav vērtējami kā kapitāla rādītāju prognoze.**

Stresa scenārijs, sākot ar 2023. gadu, izstrādāts, izmantojot GaR modeļa prognozes, kas atspoguļo IKP pieauguma tempu nākotnes varbūtību sadalījuma 5. procentili, ņemot vērā pēdējās pieejamās IKP un Latvijas Bankas izstrādātā deflētā SCRR vērtības. Atbilstoši aprēķiniem stresa scenārijā IKP 2026. gadā samazinātos par 5.4 %.

Arī stresa scenārijā dažādām kredītu grupām INK pieauguma novērtējums atšķiras atbilstoši ekspertu pieņēmumiem par katras kredītu grupas vai nozares kredītrisku, kuri atspoguļoti 3.4. tabulā. Stresa scenārijā nozaru atšķirīgās ievainojamības dalījums saglabājas. Lielāki makroekonomiskie šoki pasliktina situāciju visos sektoros, īpaši ievainojamās nozarēs.

Stresa scenārijā izdarītie pieņēmumi par ārvalstu ieguldījumiem atspoguļoti 3.5. tabulā.

3.5. tabula
Pieņēmumi par kredītiem ārvalstu klientiem stresa scenārijā (%)

Ārvalstu klientiem izsniegtie kredīti	SNV	SNZ
Lietuvas un Igaunijas klienti	6.3	60
Klienti no pārējām ES un OECD valstīm	10	75
Pārējo valstu klienti	40	SNZ _i

Tirgus riska komponentes stresa scenārijs izstrādāts, par atskaites punktu izmantojot vērtspapīru portfeli 2025. gada decembra beigās. Tirgus riskam **stresa scenārijā modelēts globāls tirgus šoka scenārijs**⁷⁶ (3.6. tab.), kurā valdību un uzņēmumu vērtspapīriem nozīmīgi šoki tiek piemēroti caur etalona ienesīguma likmes kāpumu. Šī stresa scenārija atlase atbilstoši nemainīgai zemsvītras piezīmē aprakstītajai

⁷⁶ Stresa scenārija šoka parametri noteikti parāda vērtspapīru portfelim, galvenokārt izmantojot katram riska faktoram atbilstoša indeksa vēsturiskās mēneša pārmaiņas (izmantoti tirgus dati kopš 2006. gada) un pieņemot, ka pašreizējie ieguldījumi vērtspapīros saglabājas nemainīgi. Tad tiek aprēķināta iepriekšējo 12 mēnešu pārmaiņu summa katrā mēnesī, iegūstot iepriekšējā gada kopējās pārmaiņas. Beigās tiek aprēķināti 1 % gadījumi jeb mēneši ar lielākajiem aprēķinātajiem hipotētiskajiem kredītiestāžu kopējā portfeļa uzkrātajiem 12 mēnešu zaudējumiem. Identificēto gadījumu vidējās vērtības tiek izmantotas scenārijā. Ņemot vērā, ka Latvijas kredītiestāžu akciju un fondu portfelis ir neliels un ar ievērojamu tirgus datu trūkumu, tam piemērotajā šoka scenārijā pieņemts vienkāršs portfeļa vērtības procentuāla krituma parametrs, kas atbilst 1 % nelabvēlīgākajām STOXX EUROPE 600 akciju indeksa vērtības pārmaiņām kopš 2006. gada.

metodoloģijai šajā stresa testa reizē atrod vienu vēsturisko 12 mēnešu periodu – 2022. gada procentu likmju kāpumu, kurš visbūtiskāk ietekmētu esošā vērtspapīru portfeļa vērtību, ņemot vērā tā struktūru. Ietekmes aprēķinā pieņemti konstanti sākotnējie vērtspapīru apjomi. Atvasinātajiem finanšu instrumentiem, kuri ietver ļoti dažādu finanšu aktīvu klāstu, kurus raksturo tirgus cenas un likviditātes trūkums, kā arī relatīvi augsts risks, iepriekšējā gadā tika veikta padziļināta izpēte⁷⁷. To veica, balstoties uz EMIR datiem, lai noteiktu, vai nepastāv kādi koncentrācijas riski, t. sk. attiecībā uz šādu instrumentu ārpusbilances ekspozīcijām. Šādi paaugstināti riski šiem instrumentiem netika konstatēti. Līdz ar to, nemainot metodoloģiju, šiem instrumentiem tiek piemērots vienkāršs procentuāls 50 % vērtības krituma šoks to bilances vērtībai aktīvu sadaļā, balstoties uz ekspertu atzinumu.

⁷⁷ Pilna analīze: Strazdiņš, J., "Atvasināto finanšu instrumentu pielietojums finanšu sistēmā un ārpus tās: ko rāda EMIR dati", makroekonomika.lv, 22.01.2026.

3.6. tabula
Stresa scenārija tirgus riska stresa testa parametri

Instrumenti	Sākotnējā vērtība (%)	Stresa scenārija pārmaiņas (bāzes punktos)
Etalona ienesīguma līkne		
Vērtspapīri eiro (1 mēnesis–10 gadu)	1.9 līdz 2.7	226 līdz 343
Vērtspapīri ASV dolāros (1 mēnesis–10 gadu)	3.6 līdz 4.1	160 līdz 448
Galveno kategoriju riska prēmija⁷⁸		
Investīciju klase (valdība, uzņēmumi)	0.5 līdz 1.1	-20 līdz 50
Augstas atdeves klase (valdība, uzņēmumi)	2.8 līdz 3.5	-102 līdz 146
Triju lielāko emitentu riska prēmija	-0.6 līdz 1.9	127 līdz 167
Citi nozīmīgie tirgus šoki		Stresa scenārija pārmaiņas (% salīdzinājumā ar bāzes vērtību)
Akcijas, fondi u. c. instrumenti (izņemot atvasinātos finanšu instrumentus)		-3
Atvasinātie finanšu instrumenti		-50

⁷⁸ Vērtspapīra ienesīguma likmes un attiecīgās valūtas etalonlikmes starpība. Vācijas valdības un ASV valdības vērtspapīriem netiek piemērots riska prēmijas šoks.

Stresa testa rezultāti

Stresa testa rezultāti apkopoti 3.7. tabulā.

Atbilstoši bāzes scenārija konservatīvajiem pieņēmumiem gaidāms, ka kopējie novērtētie zaudējumi varētu sasniegt 170.9 milj. eiro jeb 0.6 % no kredītiestāžu kopējiem aktīviem. Zaudējumus bāzes scenārijā pamatā nosaka zaudējumi no ieguldījumiem ar karadarbību saistītajās valstīs⁷⁹ (24.7 %), kuri koncentrēti atsevišķās kredītiestādēs, kas nav nozīmīgās kredītiestādes, un šo aktīvu norakstīšana no bilancēm neradītu sarežģījumus kapitāla prasību izpildei arī stresa scenārijā. Atlikušos zaudējumus nosaka nepieciešamie papildu uzkrājumi rezidentu un pārējo valstu kredītportfelim.

Stresa scenārijā kredītu ar maksājumu kavējumu, ilgāku par 90 dienām, īpatsvars iekšzemes kredītportfelī līdz 2026. gada beigām pieaugtu par 8.8 procentpunktiem. Stresa scenārija īstenošanās gadījumā kopējie novērtētie zaudējumi varētu sasniegt 906.4 milj. eiro jeb 3.3 % no kredītiestāžu kopējiem aktīviem. Zaudējumi no tirgus riska veidotu 25.9 % no kopējiem zaudējumiem, bet zaudējumi no ieguldījumiem ar karadarbību saistītajās valstīs – 4.9 %⁸⁰. Savukārt zaudējumi no iekšzemes un pārējo valstu klientiem izsniegtajiem kredītiem veidotu 69.2 % no kopējiem zaudējumiem. Stresa scenārija rezultāti liecina, ka nevienai kredītiestādei nerodas tāds kapitāla iztrūkums, kas neļautu izpildīt minimālās kapitāla prasības. Banku sektora TC rādītāja pārmaiņas stresa scenārijā atspoguļotas 3.1. attēlā. Stresa testa rezultāti nozīmīgajās un pārējās kredītiestādēs atspoguļoti 3.2. attēlā.

⁷⁹ Stresa testa rezultāti bāzes scenārijā nav vērtējami kā kapitāla rādītāju prognoze 2026. gadam. Pirmkārt, stresa tests veikts ar pieņēmumu par konstantu banku bilanci. Otrkārt, pieņēmums par to, ka Krievijas un Baltkrievijas klienti, kā arī tie klienti, kuriem valsts risks tiek pārņemts uz Krieviju un Baltkrieviju, neizpildīs saistības 100 % apmērā, ir visai konservatīvs. Attiecībā uz tiešajiem ieguldījumiem Krievijā un Baltkrievijā netiek ņemta vērā valsts riska pārnese uz citām valstīm, piemēram, ir daudz kredītu, kuriem valsts risks tiek pārņemts uz Latviju (piemēram, uzņēmuma saimnieciskā darbība tiek veikta Latvijā), kas saistību neizpildes risku samazina. Pieņemts arī, ka netiek atmaksāti visi tie kredīti, kuru valsts risks pārņemts uz Krieviju un Baltkrieviju. Valsts riska pārnese veikta, ņemot vērā arī tādu faktoru kā valsts, kurā reģistrēts nodrošinājums, un valsts, kurā atrodas galvnieks. Protams, nodrošinājuma vai galvnieka atrašanās Krievijā vai Baltkrievijā palielina zaudējumu risku, bet realitātē SNV var izrādīties mazāka par 100 %.

⁸⁰ Iekļauti zaudējumi no ieguldījumiem šo valstu vērtspapīros un akcijās.

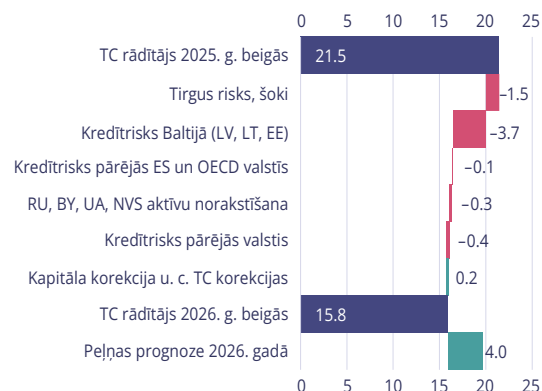
3.7. tabula

Makroekonomiskā stresa testa rezultātu apkopojums

Rezultāti	Bāzes scenārijs	Stresa scenārijs
Novērtētie zaudējumi ⁸¹ (milj. eiro)	170.9	906.4
Novērtētie zaudējumi (% no kredītiestāžu kopējiem aktīviem)	0.6	3.3
TC rādītājs		
To kredītiestāžu skaits, kuru TC rādītājs ir mazāks par 8 %	0	0
T1 rādītājs		
To kredītiestāžu skaits, kuru T1 rādītājs ir mazāks par 6 %	0	0
CET1 rādītājs		
To kredītiestāžu skaits, kuru CET1 rādītājs ir mazāks par 4.5 %	0	0

3.1. attēls

TC rādītāja pārmaiņas stresa scenārijā zaudējumu komponentu un citu korekciju dalījumā un gaidāmā 2026. gada peļņa (% no TREA)

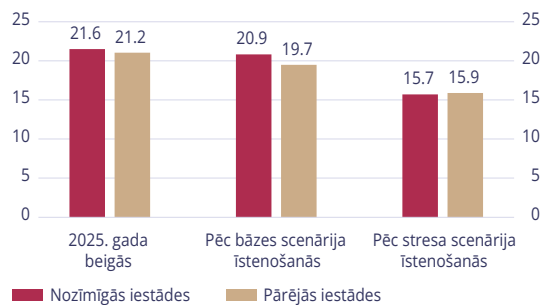
*Peļņas prognoze pirms nodokļu samaksas un pirms izdevumiem uzkrājumiem kredītiem un vērtspapīriem.

*Peļņas prognoze pirms nodokļu samaksas un pirms izdevumiem uzkrājumiem kredītiem un vērtspapīriem.

Avots: Latvijas Banka (COREP dati) un tās aprēķini.

3.2. attēls

TC rādītāji stresa testa scenārijos (% no TREA)

Avots: Latvijas Banka (COREP dati) un tās aprēķini.

⁸¹ Norādīti papildus nepieciešamie uzkrājumi saskaņā ar scenārijiem, bet gaidāmā banku peļņa nav ņemta vērā.

Kredītiestāžu likviditātes stresa tests

Sagatavoja Mārcis Risbergs

Latvijas Bankas veiktā kredītiestāžu likviditātes stresa testa rezultāti liecina, ka kredītiestāžu spēja izturēt potenciālus finansējuma aizplūdes šokus ir vēl nedaudz uzlabojusies, aizvien saglabājoties labā līmenī.

Ar likviditātes stresa testu novērtē finansējuma aizplūdes iespējamo seku nozīmīgumu. Tests veikts, balstoties uz 2026. gada februāra beigu datiem⁸² un izmantojot konsolidētā līmeņa uzraudzības pārskatu datus par likvidajiem aktīviem un saistībām līdz 30 dienām⁸³. Testa mērķis ir aprēķināt likviditātes rādītāju⁸⁴, kas būtu līdzvērtīgs iepriekš Latvijā banku uzraudzības vajadzībām lietotajam likviditātes rādītājam, kura minimālā prasība 30 % apmērā pirms LCR prasību stāšanās spēkā pilnā apjomā bija saistoša visām kredītiestādēm.

Šā īstermiņa likviditātes stresa testa veikšanai tiek izmantota iepriekšējo gadu metodoloģija, ar kuras palīdzību iegūst banku noturības pret likviditātes risku rādītāju, kas ir vieglāk uztverams⁸⁵.

Stresa testa rezultāti rāda, cik lielu iekšzemes ne-MFI klientu noguldījumu vai ārvalstu ne-MFI klientu noguldījumu aizplūdi kredītiestādes varētu izturēt, kamēr to likviditātes rādītājs (un tādējādi likvīdo aktīvu apjoms) samazinātos līdz 0, ja pieņem, ka kredītiestādēm nav pieejami papildu resursi finansējuma aizplūdes kompensēšanai.

Saskaņā ar stresa testa rezultātiem (3.3. att.) **visas kredītiestādes varētu izturēt līdz 30 % iekšzemes klientu noguldījumu aizplūdi vai vairāk nekā 60 % ārvalstu klientu noguldījumu aizplūdi**. Stresa testa rezultāti salīdzinājumā ar 2025. gada marta beigām ir nedaudz uzlabojusies. To ietekmēja triju lielāko banku likviditātes rādītāja neliels pieaugums saistībā ar likvīdo

⁸² Dati divām nelielām bankām ir par 2025. gada beigām, jo tās iesniedz uzraudzības pārskatus reizi ceturksnī.

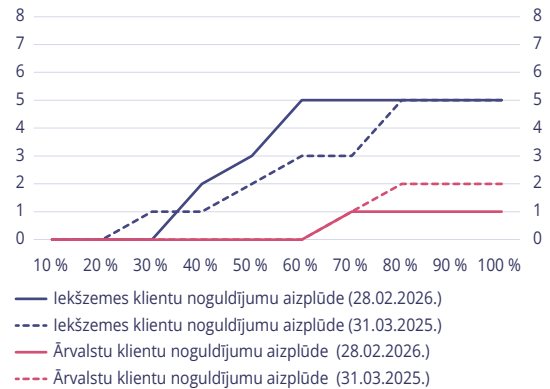
⁸³ Saskaņā ar Kopējo pārskatu sniegšanas prasībām (*common reporting framework*; COREP) sagatavots pārskats par likviditātes novērtēšanas papildu rādītājiem (*additional liquidity monitoring metrics*; ALMM) konsolidētā līmenī vai, ja banka nesniedz pārskatus konsolidētā līmenī, individuālā bankas līmenī.

⁸⁴ Neapgrūtinātu likvīdo aktīvu attiecība pret kredītiestāžu kārtējo saistību, kuru atlikušais maksājumu termiņš nepārsniedz 30 dienas, kopsummu.

⁸⁵ Metodoloģijas aprakstu sk. 2023. gada "Finanšu Stabilitātes Pārskatā".

3.3. attēls

Likviditātes stresa testa rezultāti (nelikvīdo kredītiestāžu skaits⁸⁶)

Avots: Latvijas Banka (MBP, COREP un vērtspapīru statistikas dati) un tās aprēķini.

aktīvu strukturālām pārmaiņām banku grupu līmenī. Mazāka spēja izturēt iekšzemes klientu noguldījumu aizplūdi aizvien ir lielākajām kredītiestādēm, kuras galvenokārt ir Ziemeļvalstu banku meitas sabiedrības ar centralizētu likviditātes pārvaldību un labām iespējām nepieciešamības gadījumā iegūt papildu likviditāti no mātes bankām.

Papildus tika analizēti divi īpaši nelabvēlīgi scenāriji.

Pirmajā nelabvēlīgajā scenārijā pieņēmumi paredz, ka nav iespējams ieķīlāt vai pārdot vērtspapīru portfeli, izņemot eirozonas valstu valdības vērtspapīrus ar kredītreitingu, kas nav zemāks par A-, un valstu valdības vērtspapīrus, kuriem vismaz viens no triju starptautisko kredītreitingu aģentūru noteiktajiem ilgtermiņa kredītreitingiem ir AAA. Attiecībā uz eirozonas valdības vērtspapīriem pieņemts, ka pirmā scenārija ietvaros tie zaudētu 15 % no vērtības un tos varētu izmantot Eirosistēmas monetārās politikas operācijās, piemērojot 3 % diskontu.

Otrajā scenārijā papildus pirmā scenārija pieņēmumiem noteikts, ka nevienai kredītiestādei nav pieejamas prasības uz nakti pret kredītiestādēm no valsts, pret kuras kredītiestādēm konkrētajai kredītiestādei ir vislielākais prasību uz nakti apjoms (t. sk. pret tās grupā ietilpstošām kredītiestādēm)⁸⁷.

Pirmā scenārija piemērošana būtiski nepasliktina standarta stresa testa rezultātus, un kredītiestādes **varētu izturēt ne mazāk kā 30 % iekšzemes klientu**

⁸⁶ 2026. gada februāra beigās aktīvās kredītiestādes (kopumā deviņas).

⁸⁷ Piemēram, globālo finanšu tirgu satricinājuma gadījumā nozīmīgi samazinoties vērtspapīru portfeļa vērtībai, kavējas kredītiestādes prasību uz nakti atmaksas no citas ārvalstu kredītiestādes.

noguldījumu aizplūdi vai 50 % ārvalstu ne-MFI klientu noguldījumu aizplūdi (3.4. att.). Savukārt otrā scenārija piemērošana nedaudz paslīktina spēju izturēt iekšzemes klientu noguldījumu aizplūdi – līdz 20 % (3.5. att.). Salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu abos nelabvēlīgajos scenārijos uzlabojusies spēja absorbēt ārvalstu noguldījumu aizplūdes, kas skaidrojams ar aizvien pieaugošu iekšzemes noguldījumu īpatsvaru arī bankās, kuras nav četras lielākās bankas. Savukārt iekšzemes noguldījumu minimālo absorbēšanas spēju nedaudz uzlabojis triju lielāko banku likviditātes rādītāju pieaugums, ko galvenokārt noteica likvīdo aktīvu strukturālas pārmaiņas banku grupas līmenī. Tādējādi secināms, ka banku spēja izturēt potenciālos finansējuma aizplūdes šokus ir vēl nedaudz uzlabojusies, aizvien saglabājoties labā līmenī.

Klimata riska stresa testi: vētru risks

Sagatavoja Jānis Strazdiņš, Nadežda Siņenko, Velga Ozoliņa

Līdzīgi kā 2023. gadā veiktais plūdu stresa tests, vētru riska izvērtējums Latvijas banku sektoram veikts individuālo kredītu un nodrošinājumu līmenī, pamatā ņemot vērā ietekmi no kredītu nodrošinājuma kanāla. Kopumā apskatītajā stresa scenārijā (vētras iestāšanās iespējamība reizi 200 gados) vētru riskam pakļauti aptuveni 3 % ar NĪ nodrošināto kredītu. Taču iespējamie bojājumu apmēri ir mazi, līdz ar to novērtētie zaudējumi rezidentu kredītportfeļiem ir nelieli – aptuveni 3.3 milj. eiro, kas veido 0.02 % no kopējā banku rezidentu kredītportfeļa un 0.01 % no banku kopējiem aktīviem.

Vēja ātruma datu un scenāriju izvēle

Vētru riskam pakļauto NĪ identificēšanai pētījumā izmantoti sintētisko ziemas⁸⁸ vētru dati Eiropai⁸⁹, ko izstrādājis klimata datu centrs *Copernicus Climate Change Service*. Sintētisko vētru datu izmantošanas izvēli pamatoja vairāki apsvērumi:

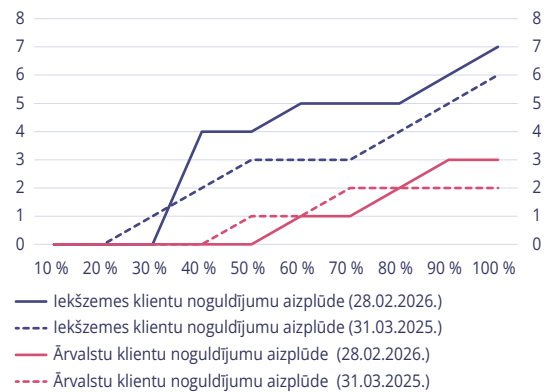
- datu kopa aptver daudz lielāku vētru skaitu nekā datu kopas, kas balstītas uz faktiskajiem vēsturiskajiem vētru novērojumiem, ļaujot iegūt stabilākus retu, bet ļoti postošu vētru raksturlielumus;

⁸⁸ Latvijā ziemas mēnešos ir sastopama lielāka ciklonu aktivitāte, spēcīgas vētras tiek novērotas biežāk, un tās aptver plašākas teritorijas (sk. "Latvija. Zeme, daba, tauta, valsts". Rīga: Latvijas Universitātes Akadēmiskais apgāds, 2018).

⁸⁹ Copernicus Climate Change Service, Climate Data Store, (2022): *Synthetic windstorm events for Europe from 1986 to 2011*. Copernicus Climate Change Service (C3S) Climate Data Store.

3.4. attēls

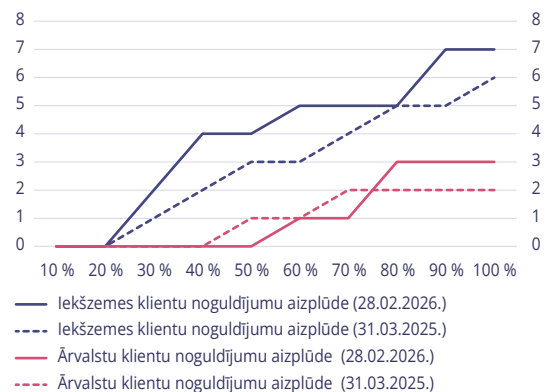
Pirmā nelabvēlīgā scenārija stresa testa rezultāti (nelikvīdo kredītiestāžu skaits)

Avots: Latvijas Banka (MBP, COREP un vērtspapīru statistikas dati) un tās aprēķini.

3.5. attēls

Otrā nelabvēlīgā scenārija stresa testa rezultāti (nelikvīdo kredītiestāžu skaits)

Avots: Latvijas Banka (MBP, COREP un vērtspapīru statistikas dati) un tās aprēķini.

- datu kopa veidota, izmantojot kvalitatīvu augstas izšķirtspējas klimata modeli, kas atspoguļo fizikāli iespējamus atmosfēras stāvokļus;
- līdzīgas datu kopas risku analīzē izmanto apdrošinātāji.

Lai izvērtētu ļoti būtiska un vienlaikus arī ticama un iespējama šoka ietekmi uz kredītiestāžu kredītportfeļi, stresa testa scenārijs kalibrēts ļoti konservatīvi: pieņemts, ka nākamā gada laikā tiks pieredzēta vētra ar iestāšanās iespējamību reizi 200 gados (3.6. att.). Lai novērtētu attiecīgos vēja ātrumus, tika atlasītas sintētiskās vētras ar ātrumu vismaz 20.8 m/s, kas atbilst vētras raksturojumam pēc Boforta skalas⁹⁰. Izvēlētais laika periods ir 2006.–2010. gads, kas aptver

⁹⁰ Boforta skala, Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs.

1237 vētras un 5946 punktus – koordinātas atbilstoši 4.4 km izšķirtspējai. Ekstrēmo vēja brāzmu vērtības katrā novērojumu punktā tika novērtētas, izmantojot neparametrisku kodola blīvuma (*kernel density*) pieeju. Saskaņā ar Boforta skalu vēja ātrums ļoti stiprās vētrās pārsniedz 28.5 m/s, kas ar iestāšanās iespējamību reizi 200 gados sagaidāms aptuveni 25 % Latvijas teritorijas.

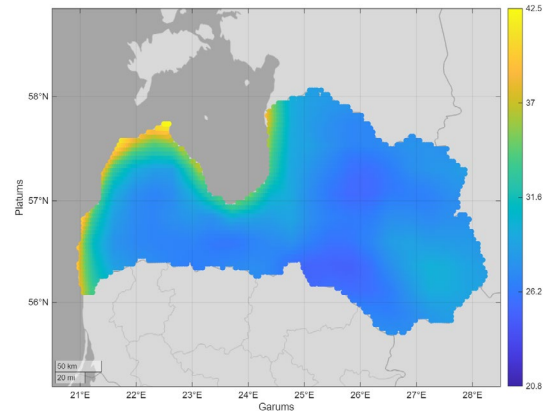
Ēku un kredītportfeļa nodrošinājumu sasaistīšana ar vētru risku

Metodoloģijas ietvaros ēku identificēšanai un to pakļautības vētru riskam noteikšanai tiek izmantota NĪ kadastra teksta datu atvērto datu kopa. Tā nodrošina informāciju par ēku kadastra apzīmējumiem, ar tiem saistītajiem NĪ kadastra numuriem, attiecīgo objektu Valsts adrešu reģistra (VARIS) kodiem, kā arī ēku nesošo konstrukciju pamatmateriālu. Papildus tiek izmantoti Valsts adrešu reģistra dati, kuros katram adrešu kodam piešķirtas ģeogrāfiskās koordinātas. Savienojot šīs abas datu kopas, iegūst strukturētu informāciju par katru ēku – tās konstrukcijas materiālu un atrašanās vietu. Šis datu slānis ir būtisks, jo vētras brāzmu stiprums ir telpiski diferencēts, bet potenciālais NĪ vērtības zuduma apmērs ir atkarīgs gan no vēja intensitātes konkrētajā punktā, gan no ēkas konstrukcijas materiāla veida.

Lai piesaistītu ēku datus vētru ietekmes novērtēšanas modelim, katrai ēkai, balstoties uz tās koordinātām, tiek noteikts tuvākais punkts vētras intensitātes modelī, tādējādi piesaistot tai prognozēto brāzmu stiprumu. Zaudējumu funkcijas izmantotajā metodoloģijā (*Feuerstein et al. (2011)*) ir formulētas sešām standartizētām ēku materiālu kategorijām (piemēram, betona ēkas, stipras ķieģeļu ēkas, saimniecības jeb palīgēkas u. c.), savukārt kadastra datubāzē materiālu klasifikācija ir būtiski detalizētāka un strukturēta sīkāk. Lai nodrošinātu konsekventu pāreju uz zaudējumu funkcijām izmantojamajām kategorijām, nedzīvojamām ēkām tika izmantots LLM risinājums materiālu automatizētai kategorizēšanai, savukārt dzīvojamo ēku gadījumā klasifikāciju veica eksperts, ņemot vērā šaurāku, labi pārskatāmu materiālu spektru.

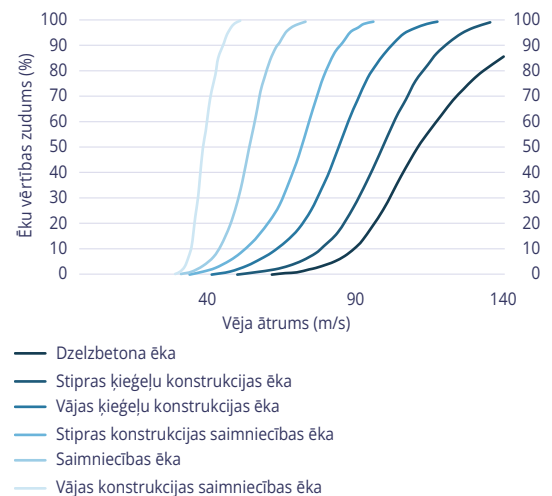
Iespējamo zaudējumu novērtējumam izmantotas funkcijas, kas saista vēja ātrumu ar NĪ ēku vērtības zuduma īpatsvaru (3.7. att.). Šīs funkcijas ir pielāgotas Centrālajai Eiropai un tiek izmantotas arī ECB⁹¹.

3.6. attēls
Latvijas teritorijā sasniegtie vēja ātrumi ar iestāšanās iespējamību reizi 200 gados (m/s)

Avoti: *Climate Data Store*, Latvijas Bankas aprēķini.

3.7. attēls
Ēku vērtības zuduma (%) līknes kā funkcijas no vēja ātruma (m/s) ēku materiālu kategoriju dalījumā

Avots: adaptēts no *Feuerstein et al. (2011)*⁹².

Ēku datu apvienošana ar kredītiestāžu nodrošinājumiem balstās uz pieeju, kas tika izmantota plūdu riska stresa testa ietvaros⁹³. Kredītu nodrošinājumu identifikācijai tiek izmantots kadastra numurs, kas Latvijas Bankas Kredītu reģistrā kalpo kā nodrošinājuma identifikators, un ar to kadastra datus tiek atrastas atbilstošās ēkas. Gadījumos, kad konkrētam nodrošinājumam piesaistītas tikai nedzīvojamās ēkas, NĪ vērtības zudumi tiek aprēķināti kā platības svērts vidējais rādītājs, balstoties uz katras ēkas kopējo platību. Tādējādi tiek ņemta vērā nedzīvojamo ēku grupas būtiskā heterogenitāte

⁹¹ Sk. *Climate change-related statistical indicators*.

⁹² Feuerstein et al. (2011). Towards an improved wind speed scale and damage description adapted for Central Europe. *Atmospheric Research*, 100, pp. 547–564.

⁹³ Strazdiņš, J., Siņenko N., "Klimata riska stresa testi: fokusā plūdu risks", *makroekonomika.lv*, 03.04.2023.

(daudzveidība) – vienā atrašanās vietā var būt gan ražošanas ēkas, gan noliktavas, šķūņi, siltumnīcas un citas vieglākas konstrukcijas, kas vētru apstākļos ir pakļautas ievērojami atšķirīgam bojājumu riskam.

Rezultāti liecina, ka analizētajās vēja stipruma kategorijās prognozētās brāzmas nespēj radīt nozīmīgus bojājumus betonam un kvalitatīvi mūrētām ķieģeļu ēkām, līdz ar to prognozētais potenciāli cietušo dzīvojamo ēku īpatsvars ir ļoti neliels (3.8. att.). Nedzīvojamo ēku segmentā potenciāli skarto objektu skaits ir būtiski lielāks (3.9. att.), jo ievērojamu daļu no šā fonda veido konstrukcijas ziņā vājākas būves. Tomēr, pārnesot šos rezultātus uz banku bilancēm un kapitāla pietiekamības novērtējumu, ietekme uz finanšu sektoru kopumā ir ierobežota un prognozētie zaudējumi nepārsniedz konservatīvos riska tolerances sliekšņus.

Vētru risks banku kredītportfeļos

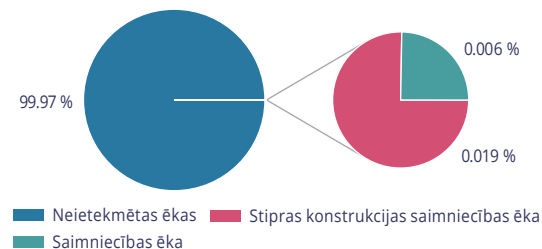
Lai noteiktu Latvijas banku kredītu portfeļa risku vētru radītu kredīta nodrošinājumu bojājumu dēļ, Latvijas Bankas Kredītu reģistrā tika atlasīti visu kredītportfeļa nodrošinājumu kadastra numuri, tie tika sasaistīti ar attiecīgajiem NĪ objektiem un to atrašanās vietu vētru kartēs un katram no tiem aprēķināts vērtības zudums saskaņā ar iepriekš apskatīto metodoloģiju.

Ja vienā nedzīvojamo ēku NĪ objektā atrodas vairāk par vienu ēku (t. i., ēkām ir viens kadastra numurs) un tām ir dažādas konstrukciju materiālu kategorijas, attiecinātā zaudējumu intensitāte tiek apkopota vienā skaitlī visam NĪ objektam, aprēķinot to kā šajā objektā ietilpstošo ēku platības svērto vidējo. Tā kā kadastra dati ir pietiekami detalizēti un iekļauj arī nelielas vājas konstrukcijas būves, ir salīdzinoši liels skaits gadījumu, kad lielākos NĪ objektos (piemēram, noliktavu vai ražošanas kompleksos) ir šādas maznozīmīgas vājas konstrukcijas būves, – tādēļ objekts iekļauts apdraudēto ēku sarakstā, bet tam nodarīto postījumu intensitāte būtu nenozīmīga.

Vētru riskam pakļauto objektu⁹⁴ īpatsvars (3.10. att.) visos Latvijas Bankas Kredītu reģistrā reģistrētajos kredītos ar NĪ nodrošinājumu ir nevienmērīgs: nedzīvojamo ēku, kas kalpo par NFS kredītu

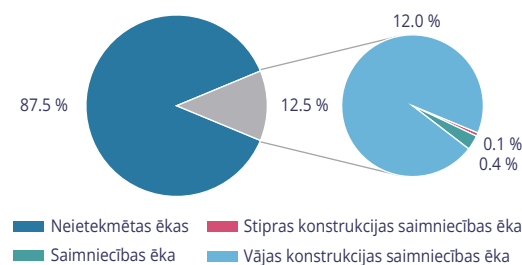
⁹⁴ Vētru riskam pakļautie objekti ir NĪ, kuriem vētra ar iestāšanās iespējamību reizi 200 gados radītu postījumus un pilnīgu vai daļēju vērtības zudumu.

3.8. attēls
Latvijas dzīvojamo ēku (kadastrā kopā 390 tūkst.) sadalījums pēc materiālu veidu kategorijām un pakļautības izvēlētajā scenārija postījumiem

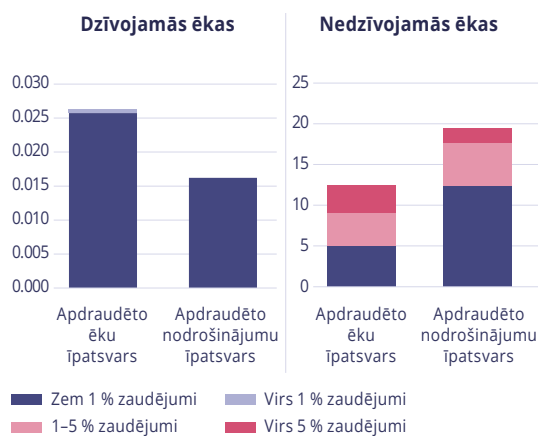
Avoti: Kadastra informācijas sistēma, Latvijas Bankas aprēķini.

3.9. attēls
Latvijas nedzīvojamo ēku (kadastrā kopā virs 1.2 milj.) sadalījums pēc materiālu veidu kategorijām un pakļautības izvēlētajā scenārija postījumiem

Avoti: Kadastra informācijas sistēma, Latvijas Bankas aprēķini.

3.10. attēls
Kopējais vētru postījumiem pakļauto ēku un kredīta nodrošinājumu īpatsvars starp visām kadastra reģistrā atrodamajām attiecīgā veida (dzīvojamās un nedzīvojamās) ēkām un starp attiecīgā veida nodrošinājumiem⁹⁵, sadalīts pēc zaudējumu intensitātes (procentuāli pret kopējo vērtību)

Avoti: Latvijas Bankas Kredītu reģistrs, Kadastra informācijas sistēmas un Valsts adresu reģistra dati un Latvijas Bankas aprēķini.

⁹⁵ Nodrošinājumā var ietilpt vairākas ēkas, t. sk. gan dzīvojamās, gan nedzīvojamās ēkas (piemēram, privātmāja ar garāžu/šķūni/siltumnīcu). Ja tajā ietilpst vismaz viena dzīvojamā ēka, tad visa nodrošinājuma vērtība tiek pieskaitīta pie dzīvojamajām ēkām. Var būt gadījumi, kad NĪ sastāvā ietilpst vairākas būves un tikai daļa no tām ir pakļautas vēja postījumiem, – šādā situācijā NĪ vērtības krituma proporcija tiek izsvērtā ar visu būvju platību.

nodrošinājumu, segmentā šis īpatsvars ir augstāks nekā vidēji valstī un ir tuvs 20 %, bet būtiska zaudējumu intensitāte (virs 5 %) ir zem 2 % no nodrošinājumu skaita. Dzīvojamo ēku segmentā vētru riskam pakļauto objektu īpatsvars ir zemāks nekā vidēji valstī – attiecīgi 0.016 %. Arī apskatot visas ēkas kopā, tostarp tās, kas nekalpo par kredīta nodrošinājumu, secināms, ka vētru postījumiem pakļauto ēku īpatsvars dzīvojamo ēku segmentā ir ļoti zems.

Vētru riska ietekme galvenokārt īstenojas ar divu ietekmes kanālu starpniecību: ar saistību nepildīšanas zaudējumiem, īstenojoties saistību nepildīšanas gadījumam (SNZ), un ar saistību nepildīšanas varbūtības (SNV) pieaugumu. SNZ aug tāpēc, ka samazinās nodrošinājuma, kas atrodas ietekmētajā teritorijā, vērtība. Vērtības zudumu ietekmē vēja brāzmu stiprums un ēkas konstrukciju materiāls. Zaudējumus var izteikt ar īpašuma atjaunošanas izmaksām, kā arī ar vērtības zuduma koeficientu. Zaudējumu apmēru ietekmē arī apdrošināšanas segums. Savukārt SNV pieaug, kad samazinās aizņēmēja spēja (ja vētras rezultātā aizņēmējs cieš zaudējumus) un/vai vēlme (ja ķīlas vērtība samazinās zem kredīta summas) atmaksāt kredītu.

Banku zaudējumu aprēķins

Pēc vērtības zuduma koeficienta piemērošanas nodrošinājumiem, kas atrodas vētru ietekmētās zonās, tiek aprēķināta kredīta kopējā SNZ vērtība, saskaitot visu nodrošinājumu kopējo summu⁹⁶ (ietver arī nodrošinājumus, kas neatrodas vētras zonās) un attiecinot iegūto nodrošinājumu vērtību pret kredīta atlikumu. Ja nodrošinājuma vērtība ir kritusies par vismaz 20 %, papildus tiek piemērots 30 % vērtības samazinājums (diskonts), kas atspoguļo ķīlas vērtības samazinājumu ātras pārdošanas gadījumā.

Pēc tam tiek pieņemts, ka visiem kredītiem, kuru kopējās nodrošinājumu vērtības kritušās par vismaz 20 %, SNV ir vienāda ar 1, t. i., visiem vētru riska būtiski ietekmētajiem kredītiem iestājas aizņēmēja nespēja segt saistības, līdz ar to tās tiek dzēstas ar pieejamo nodrošinājumu. Turklāt tiek pieņemts, ka šajos gadījumos vētru risks nav apdrošināts, t. i., apdrošināšana nesamazina aizņēmējiem paredzamo zaudējumu apjomu. Pieeja ir

⁹⁶ Aprēķinot nodrošinājuma vērtību, ņemta vērā arī nodrošinājuma attiecināmā vērtība, kas atšķiras no pilnās nodrošinājuma vērtības gadījumā, ja viens un tas pats nodrošinājums tika izmantots kā ķīla vairākām saistībām.

līdzīga gan NFS, gan mājsaimniecību gadījumā. Aprēķini veikti, izmantojot 2025. gada decembra datus, lai sniegtu šā riska izvērtējuma salīdzinājumu ar regulārā banku stresa testa rezultātiem.

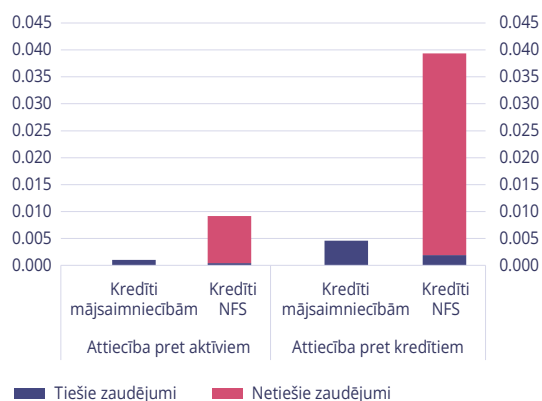
Aprēķinātie vētru izraisītie tiešie zaudējumi no nodrošinājumu kanāla ir zemi – 0.48 milj. eiro. **Tie veido tikai 0.005 % no banku kopējā rezidentu hipotekāro kredītu portfeļa.** No tiem 69 % veido zaudējumi no hipotekārajiem kredītiem mājsaimniecībām, bet 31 % – zaudējumi no hipotekārajiem kredītiem uzņēmumiem.

Dzīvojamais fonds nav būtiski pakļauts vētru riskam ar sistēmisku ietekmi uz nodrošinājumu vērtību. Kaut arī nedzīvojamo ēku postījumu risks ir augstāks, vairumam NĪ objektu vērtības zudums nepārsniedz 1 % no kopējās vērtības, turklāt uzņēmumu kredītiem parasti ir vairāki nodrošinājumi, tādēļ zaudējumu sliekšni (20 % vērtības zudums kopējai nodrošinājuma vērtībai) pārsniedz vien daži kredīti.

Lai pēc iespējas ņemtu vērā arī **netiešos vētru izraisītos zaudējumus**, uzņēmumu gadījumā tiek pieņemts, ka, iestājoties vismaz viena kredīta saistību neizpildei, netiek pildītas arī pārējās saistības (gan nenodrošinātiem kredītiem, gan hipotekārajiem kredītiem, kurus neskar vētru postījumi). Lai gan šādu kredītu nav daudz, tomēr zaudējumi no tiem (2.8 milj. eiro) gandrīz par kārtu pārsniedz tiešos zaudējumus no hipotekārajiem kredītiem (3.11. att.).

3.11. attēls

Iespējamie vētru izraisītie zaudējumi banku sektoram (procentuāli pret banku sektora kopējiem aktīviem; procentuāli pret atbilstošo kredītportfeļi)

Aprēķinātie vētru izraisītie zaudējumi kopumā ir nelieli – aptuveni 3.3 milj. eiro. Tie veido tikai 0.03 % no banku kopējā rezidentu hipotekāro kredītu portfeļa (0.02 % no kopējā banku rezidentu kredītportfeļa un 0.01 % no banku kopējiem aktīviem). Tādējādi vētru riska ietekmi var vērtēt kā salīdzinoši nebūtisku, ņemot vērā šā scenārija konservatīvo dabu.

Secinājumi

Vētru riska ietekmi var vērtēt kā salīdzinoši⁹⁷ nebūtisku: apskatītajā scenārijā zaudējumi kopā veidotu tikai 0.03 % no banku kopējā rezidentu hipotekāro kredītu portfeļa un 0.01 % no banku kopējiem aktīviem.

Dzīvojamo ēku segmentā vētras postījumiem pakļauto ēku skaits ir nenozīmīgs. Tas izskaidrojams ar modelēto vēja spēku un to, ka dzīvojamo ēku fonds dominējoši ir būvēts no ķieģeļiem vai betonam ekvivalentiem materiāliem, ko attiecīgais vēja stiprums būtiski neietekmētu. Lai arī rezultātus ietekmē vēja stipruma modelēšanas nianses un atsevišķās vietās brāzmas kādreiz var būt stiprākas un ietekmēt arī atsevišķas izturīgākas mājas, tomēr, vērtējot Latvijas dzīvojamās ēkas kopumā, var secināt, ka **dzīvojamais fonds nav būtiski pakļauts tādām vētru riskam, kas radītu jūtamu sistēmisku iespaidu uz nodrošinājumu vērtību.**

Savukārt nedzīvojamās ēkas ietver daudz plašāku ēku spektru, t. sk. daudz saimniecības ēku un palīgēku (tostarp pavisam nelielas būves – sargu būdiņas, siltumnīcas, malkas šķūnīšus), kuru materiālu veids ir daudz būtiskāk pakļauts vētru postījumiem. Attiecīgi postījumiem pakļautais nedzīvojamo ēku skaits ir lielāks, bet, ņemot vērā, ka šādas nelielas būves nereti aizņem mazu daļu no NĪ objektā ietilpstošo ēku kopējās platības, postījumiem pakļauto nedzīvojamo ēku grupā ietverts arī būtisks tādu nodrošinājumu skaits, kuriem NĪ vērtības zuduma īpatsvars ir niecīgs (zem 1 % no tā kopējās vērtības).

Tā kā uzņēmumu kredītiem parasti ir vairāki nodrošinājumi, to kopējie tiešie zaudējumi no vētras postījumiem ir zemi. Kaut arī netiešie zaudējumi no citiem cietušo uzņēmumu kredītiem ir lielāki par tiešajiem, arī tie ir nelieli.

Zaudējumu novērtējuma precizitāti uzlabotu dati⁹⁸ par aizņēmēju uzņēmumu galveno ražošanas jaudu izvietojumu.

⁹⁷ Salīdzinājumam – 2023. gada plūdu riska novērtējumā zaudējumi veidoja 0.1 % no banku kopējiem aktīviem, bet 2026. gada makroekonomiskajā stresa testā – 3.3 % (sk. iedaļu "Kreditriskā un tirgus riska šoku absorbētspējas stresa testi").

⁹⁸ Dati par uzņēmumu galveno jaudu izvietojumu Latvijas Bankai nav pieejami.

4. Makrouzraudzības politika

Sagatavoja Dace Antuža

Latvijas Bankas makrouzraudzības politikas nostāja ir atbilstoša finanšu stabilitātes risku un finanšu sektora noturības vērtējumam. Pozitīvas neitrālas CCyB pieejas ietvaros piemērojamā CCyB norma papildus stiprina kredītiestāžu noturību un veido makrouzraudzības telpu, kas, ņemot vērā pieaugušo ārējo nenoteiktību, ir īpaši svarīgi. 2025. gadā Latvijas Banka pārskatīja O-SII identificēšanas un O-SII kapitāla rezerves normas aprēķina analītisko ietvaru. Tas ļauj atbilstošāk identificēt un par O-SII atzīt tādas iestādes, kuras ir sistēmiski nozīmīgas Latvijas tautsaimniecībai (O-SII skaits ir sarucis no piecām līdz trijām iestādēm), kā arī plašāk izmantot proporcionālītāti finanšu tirgus dalībnieku uzraudzības un noregulējuma jomā. Uz aizņēmējiem vērstie instrumenti veicina ilgtspējīgu kreditēšanas standartu ievērošanu.

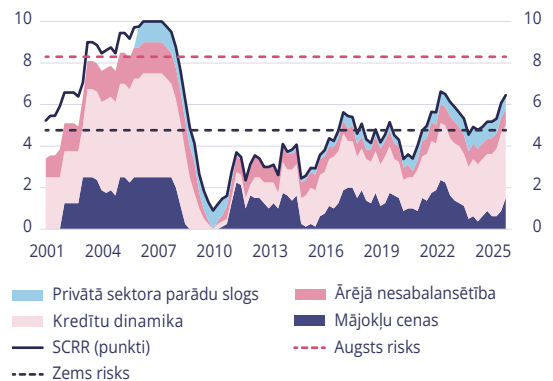
Latvijas Bankas makrouzraudzības politika kopumā ir vērstā uz noturības saglabāšanu. Tā atbilst ECB Padomes 2025. gada 7. jūlija paziņojumam par makrouzraudzības politiku, kurā ECB norādīja, ka, ņemot vērā ģeopolitisko un makrofinansiālo nenoteiktību, makrouzraudzības politikas prioritāte joprojām ir banku sektora noturība. Attiecīgi dalībvalstīm ieteicams saglabāt esošās kapitāla rezerves prasības, bet dalībvalstīs ar zemākām efektīvi izmantojamām rezervēm tās vēlams palielināt. Mērķtiecīga kapitāla rezervju pārskatīšana ir iespējama, ja tiek saglabāta pietiekama makrouzraudzības telpa. Uz aizņēmējiem vērstie pasākumi jā saglabā, bet dalībvalstīs, kur šādu pasākumu nav, tie jāievieš kā pastāvīgi strukturāli drošības mēri.

Pozitīvas neitrālas CCyB pieejas ietvaros 2025. gada 18. jūnijā stājās spēkā prasība par CCyB normu 1.0 % apmērā⁹⁹. Saskaņā ar šo pieeju¹⁰⁰ CCyB norma tiek uzturēta pozitīvā bāzes līmenī (1 % apmērā) jau standarta risku apstākļos jeb finanšu cikla neitrālajā fāzē, kad cikliskais risks nav ne

⁹⁹ 2023. gada 18. decembrī Latvijas Banka lēma uzsākt pozitīvas neitrālas CCyB pieejas īstenošanu un pakāpeniski palielināt CCyB normu (Latvijas Bankas 2023. gada 18. decembra vispārīgais administratīvais akts Nr. 444/10 "Par precikliskās kapitāla rezerves normas riska darījumiem, kuri noslēgti ar Latvijas Republikas rezidentiem, noteikšanu 1 procenta apmērā").

¹⁰⁰ Latvijas Bankas pieeja precikliskās kapitāla rezerves normas piemērošanā.

4.1. attēls
Saliktais cikliskā riska rādītājs

Avoti: CSP, Latvijas Banka (MBP dati, maksājumu bilances dati, Kredītu reģistra dati, finanšu kontu dati, MFI procentu likmju statistikas dati) un tās aprēķini.

paaugstināts, ne arī būtiski pazemināts. Cikliskajam riskam pieaugot, CCyB norma no bāzes līmeņa palielināma proporcionāli riska intensitātei.

Saskaņā ar Latvijas Bankas novērtējumu **cikliskā riska līmenis pakāpeniski pieaug, taču pagaidām CCyB cikliskā komponente nav jāpalielina.** 2025. gada 4. ceturksnī SCRR sasniedza 6.5 punktus (par 1.3 punktiem vairāk nekā pirms gada) un atradās vidēja riska zonā (4.1. att.). SCRR pieaugumu noteica kreditēšanas un mājokļu cenu pieaugums. Kreditēšanu veicināja atliktā pieprasījuma īstenošanās, procentu likmēm kļūstot pievilcīgākām, kā arī ekonomiskās izaugsmes uzlabošanās. Taču kreditēšanas aktivizēšanās notiek no ilgstoši zemas bāzes, un to citstarp daļēji ietekmē uz laiku ieviestā solidaritātes iemaksa. Nav izslēgts, ka kreditēšanas pieaugums pēc solidaritātes iemaksas piemērošanas perioda beigām varētu mazināties. Turklāt kreditēšanas un tautsaimniecības turpmāko attīstību var ierobežot ārējās vides notikumi, t. sk. karadarbības turpināšanās Tuvajos Austrumos un citi ģeopolitiskie riski. Privātā nefinanšu sektora kredītu atlikuma un IKP attiecība joprojām ir zema, un aizņēmēju finansiālā noturība saglabājas laba. Arī kredītiestāžu bilancu noturības rādītāji – kapitalizācija, pelnītspēja un aktīvu kvalitāte – ir ļoti labi. Nekustamā īpašuma tirgus kopumā atrodas mērenas izaugsmes fāzē.

2025. gadā **Latvijas Banka pārskatīja un pilnveidoja analītisko ietvaru O-SII identificēšanai un atzīšanai un O-SII kapitāla rezerves normas aprēķinam** (sk. 3. pielikumu "Latvijas Banka pārskatījusi analītisko

ietvaru O-SII identificēšanai un atzīšanai un O-SII kapitāla rezerves normas noteikšanai"). O-SII identificēšanas metode pilnveidota, lai tā pilnvērtīgāk atbilstu valstu ar relatīvi mazākiem finanšu sektoriem specifikai un mazinātu metodikas jutīgumu pret atsevišķiem sistēmiski nenozīmīgiem kredītiestāžu finanšu darījumiem, kas neliela finanšu tirgus apstākļos var radīt neproporcionāli lielu ietekmi uz novērtējuma rezultātiem.

Saskaņā ar Latvijas Bankas jauno pieeju O-SII identificēšanas aprēķinam izmantojamie EBI pamatnostādnes¹⁰¹ ieteiktie 10 000 bāzes punkti, kas atvēlēti sistēmiskā nozīmīguma vērtējuma sadalījumam starp bankām, ir svērti (normalizēti) ar koeficientu, kas aprēķināts, salīdzinot Latvijas banku sektora un IKP attiecību ar šo attiecību vidēji ES.¹⁰² Latvijas Bankas ieskatā normalizētais kopējais bāzes punktu skaits ļauj atbilstošāk identificēt Latvijas finanšu sektorā sistēmiski nozīmīgas iestādes.

2025. gada 15. decembrī **Latvijas Banka par O-SII identificēja un atzina trīs iestādes – Swedbank Baltics AS¹⁰³, AS "SEB banka", kā arī AS "Citadele banka"**. AS "Rietumu Banka" un BluOr Bank AS vairs netiek identificētas un atzītas par O-SII. Efekts no O-SII prasību nepiemērošanas šīm divām iestādēm veido 0.06 % no banku sektora TREA un nemazina banku sektora kopējo noturību.

O-SII identificēšanas un atzīšanas metodes pilnveidošana sniedz iespēju:

- labāk pieskaņot ES regulējuma praktisko ieviešanu Latvijas finanšu sistēmai raksturīgajiem apstākļiem;
- identificēt un par O-SII atzīt tikai tādas kredītiestādes, kuras ir sistēmiski nozīmīgas Latvijas tautsaimniecībai;
- vienkāršot regulējumu, kur tas iespējams, vienlaikus nemazinot finanšu sistēmas kopējo noturības līmeni un sniedzot papildu iespējas plašāk izmantot proporcionalitāti finanšu tirgus dalībnieku uzraudzības un noregulējuma jomā.

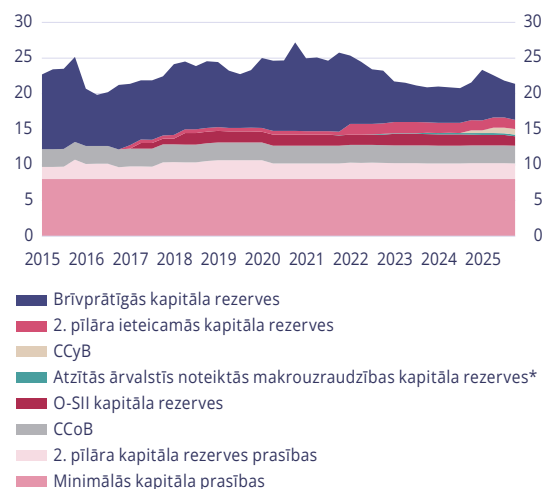
¹⁰¹ EBI 2014. gada 16. decembra pamatnostādnes EBI/PN/2014/10 "Pamatnostādnes par kritērijiem, lai noteiktu Direktīvas 2013/36/ES (KPD) 131. panta 3. punkta piemērošanas nosacījumus saistībā ar citām sistēmiski nozīmīgām iestādēm (CSNI)".

¹⁰² Latvijas kredītiestāžu sistēmiskā nozīmīguma vērtējuma punktu skaits normalizēts, EBI pamatnostādnes minētos 10 000 punktus reizinot ar koeficientu 45.9 % (to veido Latvijas finanšu sektora aktīvu un IKP attiecība pret šādu attiecību vidēji ES dalībvalstīs (Eurostat dati par 2024. gadu)). Rezultātā visu Latvijas kredītiestāžu sistēmiskā nozīmīguma normalizēto novērtējumu veido 4589 punkti.

¹⁰³ O-SII kapitāla rezerves norma ir piemērojama prudenciālās konsolidācijas grupas līmenī Swedbank Baltics AS, kā arī subkonsolidēti un individuāli "Swedbank" AS.

4.2. attēls

Latvijas kredītiestādēm noteiktās kapitāla prasības un to turētās brīvprātīgās kapitāla rezerves (% no TREA)

* Kredītiestādēm saistošas ir arī ārvalstīs noteiktās CCyB prasības un citas Latvijas Bankas savstarpēji atzītās kapitāla rezervju prasības, ja kredītiestādei ir riska darījumi, uz kuriem šīs prasības attiecas.

Avots: Latvijas Banka (COREP dati) un tās aprēķini.

2025. gadā **Latvijas Banka mainīja arī O-SII kapitāla rezerves normas noteikšanas metodi, pārejot no vienādas sagaidāmās ietekmes modeļa uz intervālu pieeju**. Uz šo pieeju pārgājušas lielākā daļa citu ES valstu, un tā sniedz lielāku pārskatāmību un salīdzināšanas iespēju starp ES valstīm.

Ņemot vērā pārmaiņas kredītiestāžu relatīvajā sistēmiskajā nozīmīgumā, kā arī O-SII kapitāla rezerves normas noteikšanas metodes maiņu, **AS "SEB banka" un AS "Citadele banka" kopš 2025. gada 22. decembra tiek piemērota par 0.25 procentpunktiem zemāka O-SII kapitāla rezerves norma – attiecīgi 1.50 % un 1.25 % apmērā, bet Swedbank Baltics AS (kā arī individuālā līmenī "Swedbank" AS) tā saglabājusies 2.0 % apmērā no TREA.**

Latvijā spēkā esošo makrouzraudzības pasākumu klāsts apkopots 4.1. tabulā, bet kapitāla prasību kopums – 4.2. attēlā.

Uz aizņēmējiem vērstie instrumenti saglabāti nemainīgi. Latvijas Bankas Kredītu reģistra dati par jaunizsniegto mājokļa kredītu termiņu, LTV, DSTI un DTI sadalījumu liecina, ka tendences kredītiestāžu kredītiestāžu standartos kopumā nav būtiski mainījušās. **Jauno mājokļa kredītu termiņi pakāpeniski kļūst garāki**, taču termiņu pagarināšanās kļūvusi lēnāka nekā augsto procentu likmju periodā. 2025. gadā vidējais

jauno mājokļa kredītu termiņš bija 21.9 gadi (4.3. att.).

Kopš 2025. gada novembra Latvijas Bankas Kredītu reģistrā pieejamie dati par DSTI un DTI vērtībām individuālu kredītu līmenī liecina, ka **mājokļu kredīti tiek izsniegti ar samērā piesardzīgi noteiktām DSTI un DTI vērtībām** – 2026. gada 1. ceturksnī vidējā DSTI vērtība jaunajiem mājokļa kredītiem bija 30.0 %, bet DTI – 3.8. Kredītu, kuru DSTI vērtība pārsniedz 45 %, īpatsvars jaunajos mājokļu kredītos bija mazāks par 1 %, bet kredītu, kuru DTI vērtība pārsniedz 8, īpatsvars – mazāks par 0.3 % (4.4. att.).

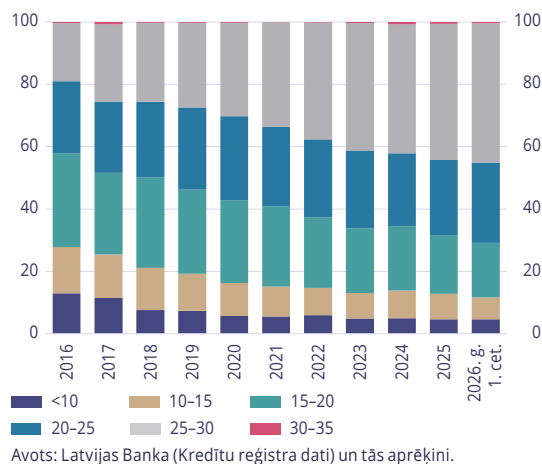
Vienlaikus **LTV vērtību sadalījumā palielinās kredītu ar augstākām LTV vērtībām īpatsvars**. 2025. gadā vidējā LTV vērtība jaunajiem mājokļa kredītiem bija 79.9 % un trešdaļu jauno mājokļu kredītu veidoja kredīti ar LTV virs 90 %. Pārmaiņas LTV sadalījumā turpina korelē ar valsts atbalsta programmas mājokļa iegādei¹⁰⁴ izmantošanas intensitāti – valsts atbalsta programmas ietvaros 2025. gadā piešķirto kredītu īpatsvars jaunajos mājokļa kredītos sasniedza 46.9 % (4.5. att.).

Makrouzraudzības politikas īstenošana Latvijā un citās dalībvalstīs noris uz aizvien aktīvāku diskusiju par ES banku regulējuma vienkāršošanu fona. EK ir uzsākusi konsultāciju par ES banku sektora konkurētspēju un vienoto tirgu. ECB Augsta līmeņa darba grupa 2025. gada beigās publicēja ziņojumu par priekšlikumiem regulējuma maiņai.

Kopš 2025. gada vidus **citās EEZ valstīs makrouzraudzības lēmumi lielākoties bija saistīti ar CCyB palielināšanu** (piemēram, Horvātijā, Bulgārijā, Beļģijā) un **uz aizņēmējiem vērsto instrumentu pārskatīšanu** (piemēram: LTV un DTI limitu ieviešana attiecībā uz kredītiem mājokļa iegādei ar mērķi to izīrēt (*buy-to-let*) Čehijā; LTV limita atvieglošana un kredītu amortizācijas prasības pārskatīšana Zviedrijā; DSTI limita nianšu pārskatīšana un LTV prasības diferencēšana pirmajiem un otrreizējiem hipotekārajiem aizņēmējiem Lietuvā; LTV un uz aizņēmējiem vērsto instrumentu izpildē pieļaujamās atkāpes palielināšana Islandē; uz aizņēmējiem vērsto instrumentu regulējuma precizēšana Ungārijā).

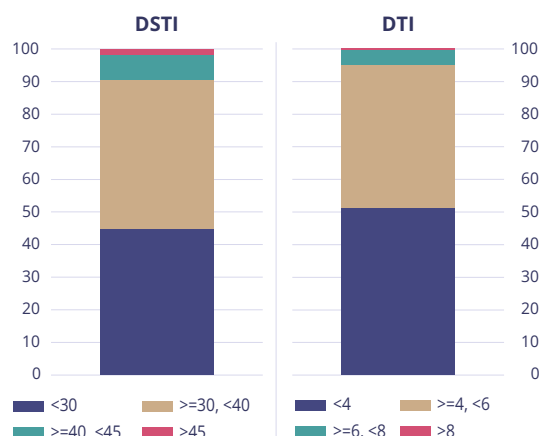
¹⁰⁴ Kredītiem, kuru atmaksa nodrošināta ar nekustamā īpašuma hipotēku un valsts galvojumu atbilstoši likumam "Par palīdzību dzīvokļa jautājumu risināšanā", maksimālā LTV vērtība noteikta 95 % apmērā.

4.3. attēls
Jauno mājokļa kredītu termiņu dalījums (gados)

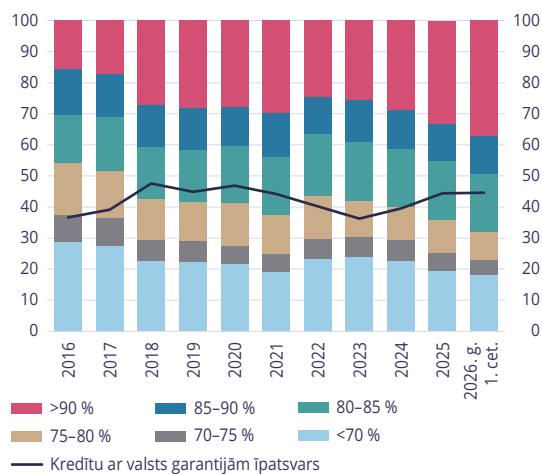
Avots: Latvijas Banka (Kredītu reģistra dati) un tās aprēķini.

4.4. attēls
Jauno mājokļa kredītu DSTI un DTI dalījums 2026. gada 1. ceturksnī (%)

Avots: Latvijas Banka (Kredītu reģistra dati) un tās aprēķini.

4.5. attēls
Jauno mājokļa kredītu LTV dalījums un valsts atbalsta programmas ietvaros izsniegto kredītu īpatsvars jauno mājokļu kredītu apjomā (%)

Avots: Latvijas Banka (Kredītu reģistra dati) un tās aprēķini.

4.1. tabula

Latvijā pieņemtie un spēkā esošie makrouzraudzības politikas pasākumi

Instrumenti	Līmenis	Spēkā stāšanās datums un lēmuma pieņemšanas datums
Pretcikliskā kapitāla rezerve (<i>countercyclical capital buffer; CCyB</i>)	1.0 %	18.06.2025. (lēmums pieņemts 18.12.2023.)
Citu sistēmiski nozīmīgo iestāžu (<i>other systemically important institutions; O-SII</i>) kapitāla rezerve	Swedbank Baltics AS – 2.00 % "Swedbank" AS – 2.00 % AS "SEB banka" – 1.50 % AS "Citadele banka" – 1.25 %	22.12.2025. (lēmums pieņemts 15.12.2025.) Tiek pārskatīta reizi gadā
Kredīta un tā nodrošinājuma attiecība (<i>loan-to-value; LTV</i>)	90 % visiem patērētāju kredītiem, kuri ir lielāki par 100 minimālajām algām un kuru atmaksa ir nodrošināta ar nekustamā īpašuma hipotēku	12.06.2007. (likuma grozījumi pieņemti 17.05.2007.)
	95 % kredītiem, kuru atmaksa ir nodrošināta ar nekustamā īpašuma hipotēku un valsts galvojumu atbilstoši likumam "Par palīdzību dzīvokļa jautājumu risināšanā"	25.09.2014. (likuma grozījumi pieņemti 18.09.2014.)
	70 % kredītiem mājokļa iegādei ar mērķi to izīrēt (<i>buy-to-let</i>) vai citādi gūt ienākumus no nekustamā īpašuma*	01.06.2020. (noteikumu grozījumi pieņemti 27.11.2019.)
Parāda apkalpošanas izdevumu (kredītmaksājumu finanšu iestādēm kopējais apmērs mēnesī) un aizņēmēja neto mēneša ienākumu attiecība (<i>debt service-to-income; DSTI</i>)*	40 %	(noteikumu grozījumi par atvieglojumiem DSTI un DTI limitos attiecībā uz kredītiem, kuri izsniegti energoefektīva mājokļa iegādei, pieņemti 18.12.2023. un stājās spēkā 01.01.2024.)
	45 % kredītiem, kuri izsniegti energoefektīva mājokļa iegādei	
Kopējā parāda attiecība pret aizņēmēja neto gada ienākumiem (<i>debt-to-income; DTI</i>)*	6 reizes	
	8 reizes kredītiem, kuri izsniegti energoefektīva mājokļa iegādei	
Kredīta termiņa ierobežojumi*	30 gadi hipotekārajam kredītam	
	7 gadi patēriņa kredītam	

*10 % no fiziskajām personām vienā ceturksnī izsniegto jauno kredītu apjoma drīkst pārsniegt limitu.

5. Nebanku finanšu sektora attīstība un riski

Sagatavoja Kārlis Ločmelis un Kristīne Petrovska

2026. gadā augstās nenoteiktības un karadarbības Tuvo Austrumu reģionā ietekmē vāja ekonomiskā izaugsme un sagaidāmā inflācija radīs turpmākus izaicinājumus uzkrājumu pakalpojuma sniedzējiem, kā arī nedzīvības apdrošināšanas sektora peļnīt-spējai. Augstās izmaksas rada papildu grūtības ieguldījumu brokeru sabiedrību biznesa ilgtspējai. Atšķirības kriptonozares uzraudzībā ES un pārējā pasaulē, kriptonozares ciešāka saikne ar finanšu nozari, kā arī patērētāju optimisms par kriptoktīviem nākotnē var radīt finanšu stabilitātes ievainojamību.

2025. gadā nebanku finanšu sektorā bija vērojama mērena izaugsme. Šā sektora aktīvi kopumā palielinājās par 11.2 % (2024. gadā – par 16.7 %) (5.1. att.). Augošas iemaksas pensiju fondos, MI attīstības radīts liels optimisms finanšu tirgos un augošais ienesīgums nodrošināja kāpumu nebanku uzkrājumu pakalpojuma apakšsektoros. Nebanku patēriņa kreditēšanas pakalpojumu sniedzēju aktīvi 2025. gadā palielinājās par 3.4 %, un finanšu nomas aktīvi samazinājās par 5.8 % (plašāk sk. sadaļu "[Kreditēšanas attīstība](#)").

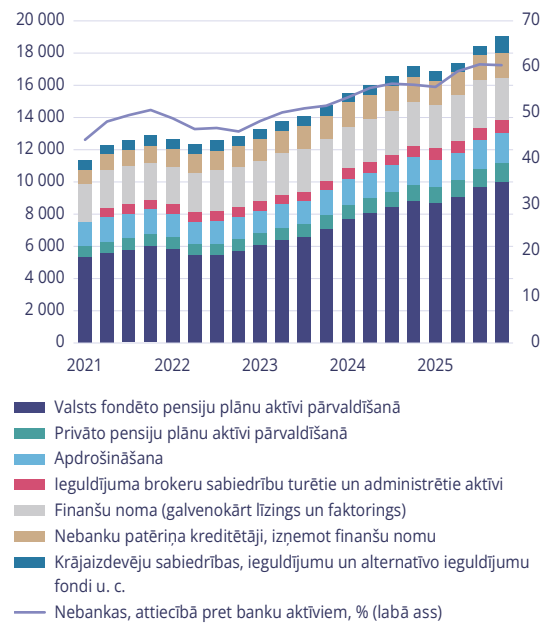
Latvijas kredītiestāžu sektora ieguldījumi nebanku finanšu sektorā saglabājas mēreni. Saskaņā ar Latvijas Bankas finanšu kontu statistikas datiem 2025. gadā kredītiestāžu aktīvu struktūrā Latvijas nebanku finanšu sektora dalībnieki veidoja 12.4 % no kopējiem aktīviem (2024. gadā 10.5 %) un 10.8 % no kopējiem pasīviem (2024. gadā 10.5 %)¹⁰⁵.

Latvijas finanšu sistēmas nebanku finanšu sektora pakalpojumu pieejamības nepārtrauktība ir augsta – kādam tirgus dalībniekam izstājoties, tā sniegtos pakalpojumus Latvijas finanšu sistēmas darbības nodrošināšanai var aizstāt citi, jo tirgus koncentrācija ir samērā zema. Latvijas nebanku finanšu sektora loma

¹⁰⁵ Lai arī kredītiestāžu konsolidētajos aktīvos ir neliels riska darījumu apmērs ar nebanku sektoriem, tām pieder vairākums pensiju pārvaldītāju, kā arī finanšu nomas uzņēmumu. Kaut gan kredītiestāžu tiešā pakļautība riskam saistībā ar nebanku finanšu sektora aktīvu vērtības kritumu ir ierobežota, jo nebanku finanšu sektors neveido nozīmīgu daļu no kredītiestāžu ienākumiem, nebanku finanšu sektora peļnītspēja netieši ietekmē arī kredītiestādes.

5.1. attēls

Nebanku finanšu sektora aktīvi apakšsektoru dalījumā (mljrd. eiro) un attiecībā pret kredītiestāžu aktīviem (%)

Avots: Latvijas Bankas statistika (1-fp ceturkšņa pārskats, MBP un uzraudzības pārskati) un aprēķini.

finanšu nozarē un tautsaimniecībā salīdzinājumā ar pārējām eirozonas valstīm joprojām ir krietni mazāka un ne tik sarežģīta. To galvenokārt nosaka zemais iedzīvotāju ilgtermiņa uzkrājumu līmenis, kas Latvijā veidojies īsāku laika periodu nekā daudzās citās eirozonas valstīs. Neraugoties uz to, pēdējos gados turpinās iedzīvotāju investīciju, t. sk. riskantāku investīciju (piemēram, vērtspapīrotu kredītpasījumu, kas izvietoti ieguldījumu brokeru sabiedrībās), pieaugums. Tomēr būtisks apsvēruma ir arī Latvijas iedzīvotāju un uzņēmumu vidūējā finanšu pratība (iedzīvotājiem – zemāka par OECD vidējo¹⁰⁶).

¹⁰⁶ Latvijai ir 59 punkti 100 punktu skalā, bet OECD vidējais ir 63 punkti. Sk. OECD (2023), "OECD/INFE 2023 International Survey of Adult Financial Literacy", OECD Business and Finance Policy Papers, No. 39, OECD Publishing, Paris.

Uzkrājumu pakalpojumu sniedzēji

Mājsaimniecību uzkrājumi pensijai veido lielāko daļu nebanku finanšu sektora aktīvu. 2025. gada beigās VFPS uzkrātie līdzekļi sasniedza 53.4 %, bet pensiju 3. līmeņa aktīvi – 6.2 % no nebanku finanšu sektora kopējiem aktīviem.

2025. gads akciju tirgiem bija svārstīgs. Galvenās svārstības izraisīja ASV tirdzniecības politika un tās administrācijas izsludinātie tarifi. ASV valdība gada laikā samazināja tarifu apmēru. Tas vienlaikus ar citu faktoru ietekmi ļāva akciju cenām atkopties un palielināties. VFPS ieguldījumu plānu ienesīgums 2025. gadā bija 5.86 % un privāto pensiju plānu ienesīgums – 5.42 %.

Pasaulē samilzusi nenoteiktība vairākās nozīmīgās jomās arī turpmāk būtiski ietekmēs pasaules tautsaimniecību un pensiju ieguldījumu atdevi. Iespējamie tirdzniecības saspīlējumi, globalizācijas samazināšanās, augoši ieguldījumi aizsardzībā, valstu parādu stabilitāte, militārie konflikti un citi faktori var ievērojami mainīt ieguldījumu riska līmeni, pārceļot riska prēmijas, mainīt etalonlikmju līmeni un samazināt ieguldījumu vērtību.

Pašreizējā karadarbība Tuvajos Austrumos izraisīja energoresursu cenu šoku. **Šāds energoresursu cenu šoks vienlaikus palielina gan recesijas, gan inflācijas risku un finanšu tirgos veido īpaši nelabvēlīgu vidi, kad akciju cenu risku ir grūti diversificēt ar obligācijām un pretēji.**

2026. gada sākumā Latvijā atkārtoti aktualizējās diskusija par brīvprātīgas dalības ieviešanu VFPS. Šāds lēmums būtiski palielinātu iedzīvotāju nabadzības risku mūža nogalē un nabadzības risku valstī ilgtermiņā, kā arī ekonomisko nevienlīdzību sabiedrībā. Tas savukārt palielinātu valsts sociālā budžeta izdevumus un secīgi – arī nodokļu slogu, lai šos izdevumus segtu. Īstermiņā tas veicinātu inflācijas kāpumu, kas savukārt negatīvi ietekmētu visu uzkrājumu pirktspēju. Naudas izņemšana no VFPS arī palielinātu nesabalansētību tautsaimniecībā, jo straujāk augtu patēriņš, kam sekotu relatīvs ekonomiskās aktivitātes kritums, kas īstermiņā padarītu ienākumus svārstīgākus un samazinātu patēriņa izlīdzināšanas iespējas visas dzīves laikā.

Apdrošināšanas sabiedrības

Tautsaimniecības un patērētāju pirktspējas atgūšanās veicināja apdrošināšanas sektora izaugsmi. **Lai gan 2025. gadā apdrošināšanas sabiedrību maksātspējas rādītājs (solvency capital ratio; SCR¹⁰⁷) ir nedaudz mazinājies, tas vēl aizvien ir augsts un nodrošina rezervi, lai apdrošināšanas sabiedrības varētu pielāgoties Tuvo Austrumu karadarbības izraisītai augstākai inflācijai un svārstībām finanšu tirgos.**

2025. gadā tautsaimniecības izaugsmes atjaunošanās, iedzīvotāju labklājības pieaugums, kā arī labvēlīgā finanšu tirgus situācija apdrošināšanas sabiedrībām ļāva nodrošināt pozitīvus gan aktīvu atdeves, gan ieguldījumu¹⁰⁸ atdeves rādītājus (5.1. tab.).

5.1. tabula
Apdrošināšanas sabiedrību galvenie rādītāji

Rādītājs	2023	2024	2025
Aktīvi (milj. eiro)	1 546.1	1 715.8	1 829.8
Dzīvības apdrošinātāju ROA (%)	0.8	2.2	2.0
Nedzīvības apdrošinātāju ROA (%)	4.9	4.9	4.5
Dzīvības apdrošinātāju ROE (%)	5.3	16.3	14.8
Nedzīvības apdrošinātāju ROE (%)	17.5	16.8	15.7
Dzīvības apdrošinātāju ieguldījumu atdeve (%)	5.0	5.5	3.0
Nedzīvības apdrošinātāju ieguldījumu atdeve (%)	1.6	2.2	2.6

Avots: Latvijas Bankas uzraudzības dati un aprēķini.

Dzīvības apdrošināšanā parakstīto prēmiju apjoms 2025. gadā piedzīvoja mērenu izaugsmi (pieaugums par 7.5 % pret 2024. gadu; sk. 5.2. attēla a) paneli). Salīdzinājumam: EEZ valstu dzīvības apdrošināšanā parakstīto prēmiju apjoms 2025. gada 1. pusgadā auga par vidēji 5.7 %¹⁰⁹. Mūža pensijas kā pensiju produkts

¹⁰⁷ Pieejamā pašu kapitāla attiecība pret maksātspējas kapitāla prasību. Maksātspējas kapitāla prasības aprēķins balstīts uz visu to risku novērtējumu, kuriem pakļauta apdrošināšanas sabiedrība, t. sk. uz apdrošināšanas parakstīšanas risku, tirgus risku, kredītriska un operacionāla riska novērtējumu. Katru riska moduli kalibrē pēc VaR mēra (99.5 %) viena gada laikā; sk. Latvijas Bankas 16.12.2024. noteikumus Nr. 376 "Apdrošināšanas sabiedrību, pārpadrošināšanas sabiedrību un ārvalsts apdrošinātāju filiāļu maksātspējas kapitāla prasības un pašu kapitāla aprēķināšanas noteikumi".

¹⁰⁸ Ieguldījumi ir visi apdrošinātāja kontrolētie finanšu aktīvi, kas klasificējami kā finanšu instrumenti un tiek izmantoti saistību segšanai, ienākumu gūšanai un riska pārvaldībai, neatkarīgi no tā, vai ieguldījumu risku uzņemas pats apdrošinātājs vai apdrošinājuma ņēmējs.

¹⁰⁹ Financial Stability Report, European Insurance and Occupational Pensions Authority, 15 December 2025.

iedzīvotāju skatījumā vēl aizvien nav pievilcīgs, un tā prēmiju apjoms ir sarucis par 4 % salīdzinājumā ar 2024. gadu. Vienlaikus dzīvības apdrošināšanā prēmijas vidēji par 47 % pārsniedz atlīdzības (izņemot dzīvības apdrošināšanu ar uzkrājumu veidošanu, kur atlīdzības pārsniedz parakstītās prēmijas 1.4 reizes).

Tuvo Austrumu karadarbības potenciālā ietekme uz dzīvības apdrošināšanas sektoru var izpausties galvenokārt kā ieguldījumu vērtības samazināšanās. Šis sekas primāri skars dzīvības apdrošināšanas klientus, savukārt pašu dzīvības apdrošināšanas sabiedrību pelnītspēja tiks ietekmēta mazākā mērā.

Nedzīvības apdrošināšanā parakstīto prēmiju apjoms 2025. gadā turpināja augt – par 10.5 % (5.2. att. b) panelis), turpinoties arī izmaksu pieauguma pārnesi uz patērētājiem. 2025. gadā turpinājās strauja īpašumu apdrošināšanas prēmiju izaugsme (palielinājums par 28 %), kas skaidrojama gan ar segumu pārvērtēšanu, gan ar 2024. gada jūlija plūdu riska iecenošanu. Ar transportu saistītā apdrošināšana Latvijā stagnēja (kritums par 1 % salīdzinājumā ar 2024. gadu), bet ārvalstīs bija vērojams pieaugums par 23 %.

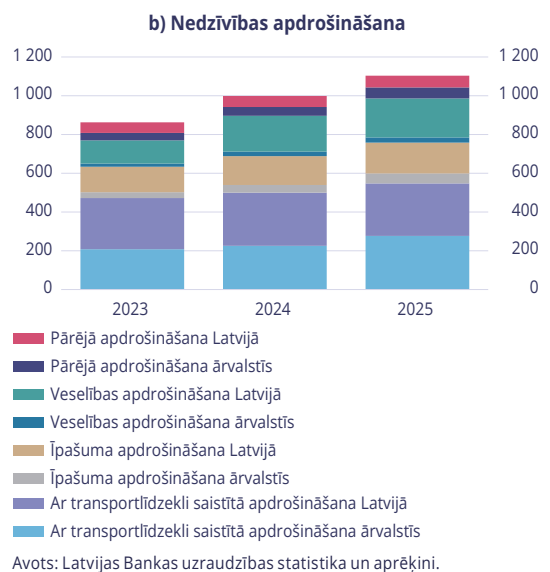
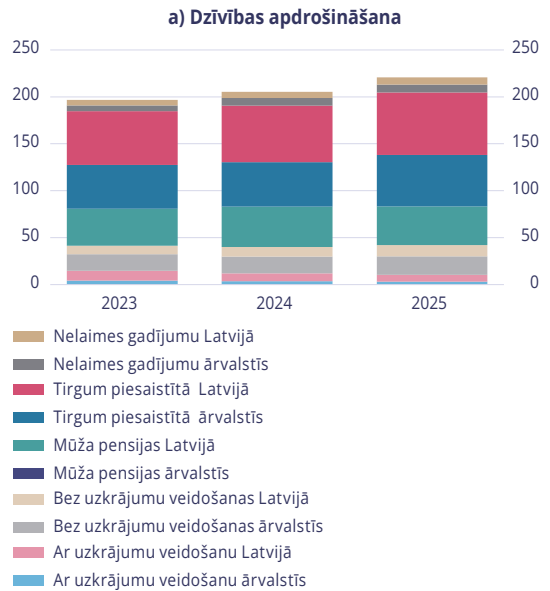
Karadarbības Tuvo Austrumu reģionā potenciālā ietekme uz nedzīvības apdrošināšanas sektoru var izpausties kā apdrošināšanas atlīdzību apjoma pieaugums, ja to veicinātu inflācijas izraisīts atjaunošanas izmaksu kāpums, kā arī kā ieguldījumu portfeļa vērtības samazināšanās.

Nedzīvības apdrošināšanas sektoru negatīvi un tieši ietekmē klimata pārmaiņas un katastrofas. Lai gan pašlaik pēc EAAPI novērtējuma Latvijā apdrošināšanas aizsardzības nepietiekamība (*insurance protection gap*) ir zemāka nekā vēsturiski vidējā, tā ir augstāka nekā EEZ valstu pašreizējais vidējais rādītājs¹¹⁰. Tas daļēji skaidrojams ar zemo īpašumu apdrošināšanas līmeni – pēc Eurobarometra datiem mājokļa apdrošināšana ir vien 31 % Latvijas iedzīvotāju¹¹¹.

¹¹⁰ Plūdiem šā brīža apdrošināšanas aizsardzības nepietiekamība EEZ vērtēta kā 1.5 (5 ballu skalā), bet Latvijai – 2.0 (Latvijai vēsturiski 2.5). EAAPI norāda, ka vērtējums zem 3 norāda uz nebūtisku nepietiekamību. Tomēr atšķirībā no EEZ, kur vēsturiski ir tikuši apdrošināti 20 % no zaudējumiem, Latvijas dati parāda, ka tikai 7 % no zaudējumiem ir tikuši apdrošināti. Tas mazina riskus apdrošinātājiem, bet rada spiedienu uz valsts un pašvaldību budžetu. *Dashboard on insurance protection gap for natural catastrophes*, European Insurance and Occupational Pensions Authority, 5 December 2025.

¹¹¹ *Latvia: Flash Eurobarometer Consumer trends in insurance services*, European Insurance and Occupational Pensions Authority.

5.2. attēls
Latvijas apdrošināšanas sabiedrību un ārvalstu apdrošināšanas sabiedrību filiāļu parakstītās prēmijas gadā (milj. eiro)¹¹²

Latvijas apdrošināšanas sabiedrībām – līdzīgi kā apdrošināšanas sabiedrībām citos mazajos tirgos – svarīga ir pārrobežu darbība, jo tā palīdz diversificēt un pārvaldīt riskus, kā arī veicināt pelnītspēju. Nedzīvības apdrošināšanā ārvalstīs parakstīto prēmiju īpatsvars kopējā parakstīto prēmiju apjomā 2025. gadā bija 37.3% (palielinājums par 3.8 procentpunktiem salīdzinājumā ar 2024. gadu), bet dzīvības apdrošināšanā ārvalstīs parakstīto prēmiju īpatsvars – 35.2 % (kāpums par 1.8 procentpunktiem).

¹¹² Ārvalstīs parakstītās prēmijas ietilpst gan prēmijas, kas parakstītas Latvijas apdrošināšanas sabiedrību ārvalstu filiālēs, gan pakalpojumu sniegšanas brīvības ietvaros parakstītās prēmijas.

Saskaņā ar EAAPĪ vērtējumu galvenie **sistēmiskie riski apdrošināšanas nozarei ES mērogā** ir vāja ekonomiskā izaugsme, valstu fiskālā ilgtspēja, ģeopolitiskā spriedze, ieguldījumu pārvērtēšanas (t. sk. mazāk likvīdos aktīvos) risks, kiberrisks, apdrošināšanas parakstīšanas pelnītspējas risks^{113, 114}.

Latvijas apdrošināšanas sabiedrību spēja absorbēt potenciālos šokus saglabājas laba, jo to maksātspējas rādītāji joprojām ir augsti (5.3. att.) un neviena apdrošināšanas sabiedrība neizmanto regulējumā pieļautās atkāpes¹¹⁵ maksātspējas rādītāja uzlabošanai. Turklāt kapitāla īpatsvars aktīvos 2025. gada beigās dzīvības apdrošināšanas sabiedrībās sasniedza 13.5 %, bet nedzīvības apdrošināšanas sabiedrībās – 28.8 %.

Riskus, it īpaši klimata katastrofu riskus, mazina pārapirošināšanas izmantošana. 2025. gadā pārapirošināšanas daļa bruto parakstītajās prēmijās bija vidēji 13 % nedzīvības apdrošināšanā un 1.9 % dzīvības apdrošināšanā¹¹⁶. Ilgākā termiņā pārapirošināšanas pieejamība Latvijai kā mazam tirgum var kļūt aizvien izaicinošāka (dārgāka), sevišķi, ja netiks veiktas investīcijas, lai pielāgotos klimata pārmaiņām.

ieguldījumu brokeru sabiedrības, kas piedāvā vērtspapīrotus kredītpasījumus (ieguldījumu platformas)

Ieguldījumu brokeru sabiedrību¹¹⁷ pārvaldīto aktīvu apmērs sasniedz 844.3 milj. eiro (2025. gada laikā pieaugums par 25.1 %). Izaugsmi veicināja ienesīgums, investoru pieprasījums un platformas izmantojušo aizdevēju nepieciešamība pēc finansējuma. Tomēr 2026. gadā negatīvais sentiments un nenoteiktība finanšu tirgos var atturēt investorus veikt atkārtotus ieguldījumus alternatīvos, augsta riska ieguldījumos,

¹¹³ Ar apdrošināšanas parakstīšanas pelnītspējas risku ir saprotams risks, ka apdrošinātājs neatbilstoši noteiks prēmiju apmēru, tāpēc atbildības pārsniegs parakstīto prēmiju apjomu. Piemēram, inflācijas dēļ neprognozējami kāpj atbildību izdevumi, bet prēmiju pārskatīšanu ierobežo konkurence un noslēgto līgumu ilgums.

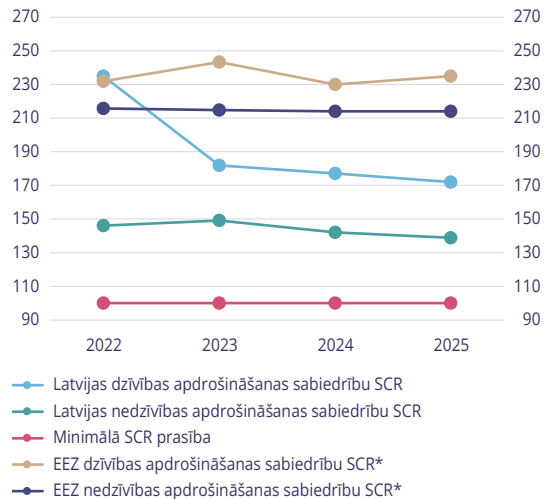
¹¹⁴ *Financial Stability Report*, European Insurance and Occupational Pensions Authority, 15 December 2025.

¹¹⁵ Atkāpēs ietilpst, piemēram, ilgtermiņa garantiju novērtējums un ilgtermiņa bezriskā procentu likmes laika prēmija, ko izmanto tehnisko rezervju diskontēšanai. Atkāpes bieži izmanto apdrošinātāji Vācijā un mazākā mērā arī Francijā. Plašāk sk. *Use of limitations and exemptions in Solvency II reporting in the EEA*, European Insurance and Occupational Pensions Authority, October 2025.

¹¹⁶ Zemais pārapirošināšanas īpatsvars dzīvības apdrošināšanā skaidrojams ar to, ka investīciju risku pamatā uzņemas apdrošinājumaņēmējs, nevis apdrošināšanas sabiedrība.

¹¹⁷ Sadaļa apskata tikai tās ieguldījumu brokeru sabiedrības, kuras ir ieguldījumu platformas, ņemot vērā to, ka tās veido 99.7 % no kopējiem visu ieguldījumu brokeru sabiedrību pārvaldītajiem aktīviem.

5.3. attēls
Latvijas un EEZ apdrošināšanas sabiedrību maksātspējas rādītājs (%)

* Dati par 2025. gada 2. ceturksni.

Avoti: Latvijas Bankas uzraudzības statistika un aprēķini, EAAPĪ dati.

kādus piedāvā Latvijas ieguldījumu brokeru sabiedrības. Lai gan ieguldījumu platformas turpina strauji palielināt biznesa apjomu un kāpināt ienākumu diversifikāciju, citu faktoru starpā augstais personāla izmaksu līmenis turpina mazināt biznesa rentabilitāti – ieguldījumu brokeru sektora vidējā kapitāla atdeve 2025. gadā turpināja būt negatīva (-30.8 %; -22.9 % 2024. gadā). Augstās izmaksas rada jau tā no tautsaimniecības un finanšu cikla atkarīgajai nozarei papildu izaicinājumus biznesa ilgtspējai.

Lielākais Latvijā vērtspapīrotu kredītpasījumu (kredītu) īpatsvars ir kredītpasījumiem, kuru izcelsmes valsts ir Latvija, Kazahstāna, Īrija, Meksika un Spānija (5.4. att.). Lielākā daļa (64.6 %) no vērtspapīrotajiem kredītiem ir mājsaimniecībām izsniegtie patēriņa kredīti. Papildus investīciju atgūšanas riskam atsevišķu kredītpasījumu izcelsmes valstīs pastāv arī patērētāju aizsardzības regulējuma neprognozējamības risks.

Vērtspapīrotu kredītu kvalitāte lēnām krītas. 2025. gada beigās 10.5 % no vērtspapīrotu kredītu portfeļa atlikuma bija ar kavējumu virs 30 dienām (2024. gada beigās – 7.0 %). Savukārt no kredītiem ar kavējumu virs 30 dienām 45.7 % nav atpirkšanas galvojuma no kredītu sākotnējā izsniedzēja (2024. gada beigās – 30.5 %). Investoriem jāvērtē ierobežotas sākotnējās investīcijas pilnīgas atgūšanas varbūtība – ja, piemēram, ekonomikas cikla lejupslīdē sākotnējiem aizņēmējiem radīsies būtiskas maksātspējas problēmas,

tas turpmāk var radīt maksāspējas problēmas sākotnējam aizdevējam, kas galvojumu izsniedzis.

Vērtspapīrotos kredītprasību augsto investīciju risku nosaka tas, ka tām piemīt plaša spektra riski: galvotāja kredītrisks, likviditātes risks, kredītrisks, juridisko nepilnību risks, kas sevišķi izteikts pārrobežu (ārpus ES) darbībā, valūtas risks, kredītu portfeļa apkalpotāja risks, "izsniegt, lai pārdotu" (*originate to distribute*) risks. Nav izslēdzams arī sankciju risks.

Latvijā vērtspapīrotos kredītprasījumus ir iegādājušies pamatā¹¹⁸ privātie (mājsaimniecību) ieguldītāji no Vācijas, Latvijas, Spānijas, Čehijas, Nīderlandes (šo piecu lielāko ieguldītājvalstu investoru koncentrācija atbilst 64.6 % no kopējā atlikuma 2025. gada beigās). Augstā investoru koncentrācija pēdējos gados nav mainījies un rada potenciālu ievainojamību platformu biznesa modelim, ja mainās kādas valsts ieguldītāju sentiments.

Kriptoaktīvi

Latvijas iedzīvotāji, sekojot kriptoaktīvu tirgus izaugsmei 2025. gadā, mēreni palielināja pārskaitījumu apjomu uz kriptoaktīvu makiem. Līdz ar kriptozares uzņēmumu izaugsmi pasaulē pastiprinās to integrācija tradicionālajā finanšu sistēmā.

2026. gada februāra aptaujas dati liecina, ka to iedzīvotāju skaits, kuri veic ieguldījumus kriptoaktīvos, ir stabils (8 %) ¹¹⁹. Stabīlā popularitāte ir saistīta gan ar jaunās ASV valdības sākotnēji pozitīvo attieksmi pret kriptoaktīviem, t. sk. stabilo monētu (*stablecoins*) regulējuma pieņemšanu, kas veicināja kriptoaktīvu tirgus kapitalizācijas pieaugumu, gan ar ES regulas par kriptoaktīviem stāšanos spēkā un jauna uzraudzības ietvara nodrošināšanu ES tirgum.

Tas redzams arī datos par maksājumiem kriptoaktīvu maku turētājiem, ko Latvijas iedzīvotāji veikuši ar Latvijas kredītiestāžu izsniegtajām maksājumu kartēm,¹²⁰ – 2025. gadā kopumā veikto šādu maksājumu apjoms ir par 11.3 % lielāks (salīdzinājumā ar 2024. gadu) un sasniedz 51.2 milj. eiro (5.5. att.). Klātienē veikto

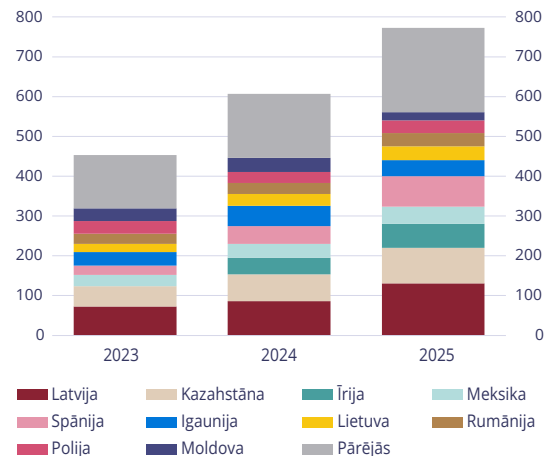
¹¹⁸ 84 % no ieguldījumu portfeļa pieder mājsaimniecībām (2025. gada beigu dati).

¹¹⁹ Latvijas Bankas un SIA "LATVIJAS FAKTI" veiktās aptaujas dati (2025. gadā – 9 %). Ieguldījumus pārsvarā veic jauni iedzīvotāji ar lielākiem ienākumiem.

¹²⁰ Plašāk par metodoloģiju un aprēķiniem sk. Petrovska, K., "Kriptoaktīvu izplatība Latvijā: novērtēšanas pirmie soļi", makroekonomika.lv, 30.12.2021.

5.4. attēls

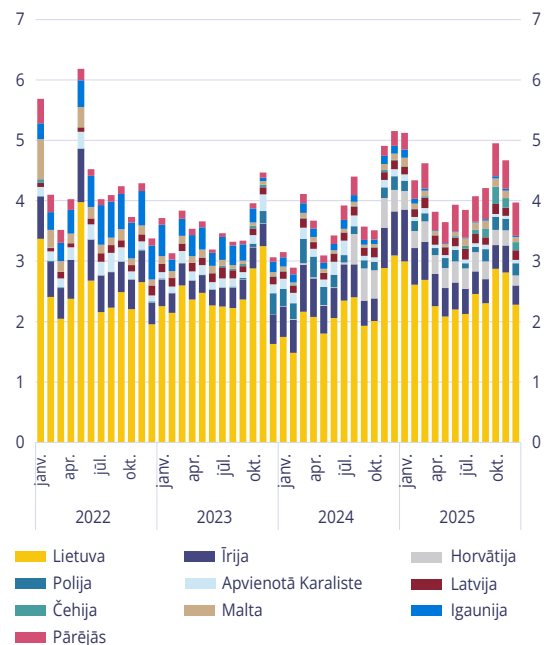
Vērtspapīrotos kredītprasījumu sākotnējā vērtīgā valstu dalījums 2023.–2025. gada beigās (milj. eiro)

Avots: Latvijas Bankas finanšu instrumentābiedrību finansiālā stāvokļa dati un aprēķini.

5.5. attēls

Ar Latvijas kredītiestāžu izsniegtajām maksājumu kartēm veiktie maksājumi kriptoaktīvu maku uzturētāja valstu dalījumā (apjoms; milj. eiro)

Avots: Latvijas Bankas maksājumu karšu statistika un aprēķini.

maksājumu īpatsvars aizvien ir neliels (1.6 %), kas liecina, ka kriptoaktīvu bankomāti Latvijā nav izplatīti. Turpina mazināties arī vidējā maksājuma summa: 50 % no maksājumiem nepārsniedz 50 eiro (2024. gadā – 60 eiro), 77 % no maksājumiem nepārsniedz 100 eiro.

Sekošana līdzī tam, cik plaši iedzīvotāji un citi **Latvijas tautsaimniecības sektori veic ieguldījumus kriptoaiktīvos, izmantojot finanšu instrumentus**¹²¹, piemēram, biržā tirgotos fondus un citu veidu vērtspapīrus –, ļauj vērtēt sasaisti starp tradicionālajiem finanšu tirgiem un augsta riska aktīviem. Šāda saikne var pastiprināt svārstīguma pārnēsi uz finanšu sistēmu un ietekmēt ieguldītāju uzvedību, it īpaši strauju tirgus korekciju gadījumā.

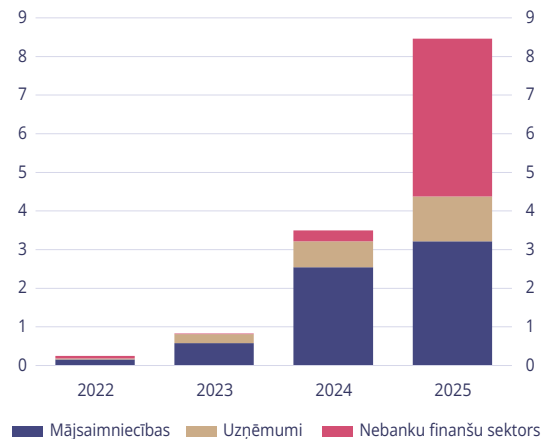
Lai arī šādi ieguldījumi gūst popularitāti Latvijā, t. sk. nebanku finanšu sektorā, 2025. gada beigās šiem ieguldījumiem sasniedzot 8.5 milj. eiro (5.6. att.), to atlikums ir nebūtisks. Pieaugums lielā mērā skaidrojams ar nebanku finanšu sektora, t. sk. pensiju fondu, sekošanu S&P 500 uzņēmumu sastāvam¹²².

Detalizēti aplūkojot ieguldījumus, var secināt, ka dominē tieša kriptoaiktīvu turēšana caur trastiem, kriptoaiktīvu ieguves uzņēmumu akcijas un investīcijas citās kriptonozares firmās. **Tieši mājsaimniecības biežāk izvēlas veikt ieguldījumus, izmantojot ES finanšu iestādes:** veikto ieguldījumu atlikums 2025. gada beigās veidoja 55.2 % (2024. gada beigās – 48.3 %), savukārt pārējie sektori biežāk izvēlas Latvijas finanšu iestādes.

Lai gan Eiropā kriptonozares kļūst nobriedušāka, pēc *Chainalysis* novērtējuma¹²³, pieaugot sankciju izplatībai un krāpniecisku maksājumu identificēšanas spējai, pasaulē turpina pieaugt noziedzīgi iegūto līdzekļu apjoms (2025. gadā tam sasniedzot 154 mljrd. ASV dolāru; pieaugums 2.6 reizes).

5.6. attēls

Latvijas tautsaimniecības sektoru ieguldījumi kriptoaiktīvu nozares uzņēmumu vērtspapīros, kas veikti ar ES¹²⁴ finanšu iestāžu starpniecību, no 2022. gada līdz 2025. gadam (atlikums; milj. eiro)

Avoti: Latvijas Bankas statistika par Latvijas finanšu iestāžu turējumā esošajiem vērtspapīriem un aprēķini.

Galvenie riski kriptoaiktīvu tirgū ir saistīti ar patērētāju nepārdomātiem ieguldījumiem riskantos vai krāpnieciskos aktīvos, kriptoaiktīvu uzņēmumu augošo saikni ar uzraudzītajiem finanšu nozares dalībniekiem, augsto koncentrāciju pakalpojumu piedāvātāju vidū (tirgus varas ļaunprātīgu izmantošanu), kā arī ar iesaisti naudas atmazgāšanā un citās nelegālās darbībās.

¹²¹ Plašāk par metodoloģiju sk. Petrovska, K., "Cik izplatīti Latvijā ir finanšu produkti, kas nodrošina ieguldījumus kriptoaiktīvos?", makroekonomika.lv, 22.01.2025.

¹²² S&P 500 2025. gadā iekļauti 3 kriptonozares uzņēmumi (*Coinbase*, *Block* un *RobinHood*). Pensiju fondu stratēģijās ietilpst S&P 500 uzņēmumu portfeļa replicēšana.

¹²³ *Crypto Crime in 2025 Was Primarily Driven by 694% Surge in State-Driven Sanctions Evasion Volume*, chainanalysis.com, 5 March 2026.

¹²⁴ Valstis, kuras identificē Latvijas ieguldītājus: Latvija, Lietuva, Igaunija, Īrija, Luksemburga, Itālija, Beļģija, Horvātija, Grieķija, Vācija, Portugāle, Čehija, Nīderlande, Bulgārija, Somija, Slovēnija, Slovākija, Spānija.

1. pielikums. Nestrukturētu finanšu datu izgūšana no gada pārskatu pielikumiem, izmantojot mākslīgā intelekta modeļus

Sagatavoja Jānis Strazdiņš

Latvijas Banka ir izstrādājusi lokāli izvietotu LLM balstītu rīku, kas no Uzņēmumu reģistra gada pārskatu pielikumiem automatizēti izgūst nolietojuma un amortizācijas datus, pārveidojot tos vienotā, empīriskai analīzei izmantojamā strukturētā formātā. Tas ļauj konsekventi aprēķināt EBITDA un ar to saistītos finanšu rādītājus, būtiski paplašinot detalizētu finanšu datu pieejamību visam uzņēmumu sektoram, un testos sasniegt virs 90 % precizitāti. Izveidotā metode ir mērogojama arī citu nestrukturēto finanšu rādītāju iegūšanai un tādējādi uzlabo iespējas sekmīgi izmantot uzņēmumu publiskoto informāciju finanšu stabilitātes analīzē.

Kāpēc nepieciešami detalizētāki dati

Latvijā pēdējos gados ir aptuveni 36 tūkst. uzņēmumu, kuri ir aktīvi kredītu ņēmēji. Tas nozīmē, ka finanšu stabilitātes analīzē potenciāli var tikt izmantoti aptuveni 250 tūkst. gada pārskatu (lielai daļai finanšu rādītāju laikrindu analīzei vairāku gadu garumā), kas satur informāciju par šo uzņēmumu finansiālo stāvokli un riska profilu.

Lai novērtētu tautsaimniecības **sektoru specifiskos kredītriskus** gan kopumā, gan pa uzņēmumu lieluma grupām vai citām pazīmēm, ir **vajadzīgi pietiekami detalizēti finanšu dati**. Tie ietver dažādus finanšu rādītājus (piemēram, rentabilitātes, sviras un likviditātes rādītājus) un to dinamiku dažādu šoku periodos. Mērķis ir labāk izprast:

- uzņēmumu spēju ģenerēt naudas plūsmu saistību segšanai un
- uzņēmumu jūtīgumu pret procentu likmju, izmaksu un pieprasījuma šokiem vai citām ekonomiskām svārstībām, it īpaši nozarei specifiskām izmaiņām.

Šādu analīzi tradicionāli balsta regresijas modeļos un citās empīriskās metodēs, kur būtiski ir iespējami

pilnīgāki izejas dati. Tomēr strukturētajos finanšu datos, kas pieejami finanšu pārskatu standarta sadaļā, kuru uzņēmumi iesniedz Valsts ieņēmumu dienesta EDS formās, nav atspoguļota būtiska gada pārskata pielikumos ietvertā informācija.

EBITDA un nolietojuma nozīme kredītriska novērtēšanā

Viens no praktiskajiem piemēriem, kas motivēja datu izgūšanas rīka izstrādi, ir datu iegūšana par uzņēmumu ilgtermiņa nemateriālo ieguldījumu un pamatlīdzekļu sākotnējās vērtības nolietojumu (amortizāciju). Standarta PZA, kas tiek iesniegts strukturētā EDS formātā, nolietojums pārsvarā nav atsevišķi norādīts, bet naudas plūsmas, kurās informācija par nolietojumu ir atspoguļota, obligāti jāiesniedz tikai lielākajiem uzņēmumiem. Šobrīd šie dati strukturētā formā ir pieejami par 4.3 tūkst. uzņēmumu, bet ir vēl 32 tūkst. uzņēmumu, kuru gada pārskati ir pieejami UR, un no tiem var iegūt šo papildu informāciju. Lai gan skaitliski to ir mazāk, uzņēmumi ar pieejamo detalizēto informāciju, t. i., lielākie uzņēmumi, veido virs 60 % no ekonomiski nozīmīgajiem aizņēmējiem (62 % no kopējā aizņēmēju apgrozījuma un 66 % no kopējiem aizņēmēju aktīviem 2024. gadā).

Kredītriska analīzē būtiski ir DSCR, ICR un parāda atiecības pret EBITDA rādītāji, kur viena no aprēķina komponentēm ir EBITDA, un tās aprēķināšanai ir nepieciešama informācija par nolietojumu. Tāpēc nolietojuma datu pieejamība ir priekšnosacījums tam, lai varētu konsekventi aprēķināt EBITDA visam uzņēmumu sektoram, salīdzināt uzņēmumus un nozares pēc vienotiem kritērijiem, kā arī izveidot modeļus, kuri precīzāk prognozē maksātspējas un kredītriska pieaugumu.

Tieši nolietojuma posteņi bieži tiek detalizēti atklāti gada pārskata pielikumos – pamatlīdzekļu un nemateriālo aktīvu kustības tabulās, segmentos vai skaidrojošajās piezīmēs, kas standartizētajā EDS struktūrā nav pilnībā pieejami.

Strukturēti un nestrukturēti dati: izaicinājums un iespēja

Uzņēmumu gada pārskati Latvijas praksē sastāv no diviem konceptuāli atšķirīgiem informācijas veidiem.

1. Strukturētie dati: PZA, bilance, reizēm naudas plūsmas pārskats. Šie dati EDS vidē tiek sniegti standartizētās formās: skaitļi fiksētās ailēs un formātos; vienotā struktūrā visiem uzņēmumiem.
2. Nestrukturētā informācija: gada pārskata pielikumi un skaidrojošās piezīmes, kas var saturēt:
 - brīvas formas tekstu (vadības, grāmatveža vai finanšu direktora sagatavotu aprakstu);
 - tabulas ar dažādu struktūru (piemēram, pamatlīdzekļu kustību, segmentu informāciju, aizdevumu termiņstruktūru u. c.);
 - informāciju par nolietojumu un citiem svarīgiem rādītājiem nevis skaitļu laukos, bet ierakstītu tekstā, skaidrojumos vai alternatīvās tabulās.

Turklāt dokumentu tehniskais formāts ir dažāds: e-dokumenti, PDF, arhīvi (ZIP), dažkārt skenēti attēli. Tas apgrūtina lielapjoma automatizētu datu iegūšanu. Un tieši šeit ir aktuāla jaunāko MI rīku izmantošana. LLM spēj apstrādāt:

- brīvu tekstu ar dažādu struktūru;
- tabulas un aprakstus, kuru forma dažādiem uzņēmumiem ir atšķirīga;
- dažādu formātu dokumentus (apvienojot optisko rakstzīmju atpazīšanu (OCR) ar semantisko izpratni).

Tas paver iespēju sistemātiski un automatizēti izgūt nestrukturētus finanšu datus no liela gada pārskatu skaita.

Risinājums: LLM balstīts datu iegūšanas rīks nolietojuma identificēšanai

Latvijas Bankā izstrādātais rīks ir pirmais solis virzienā uz plašāku nestrukturētu finanšu datu izmantošanu finanšu stabilitātes analizē. Lai sagatavotu pamatu citu finanšu rādītāju automatizētai iegūšanai, pārbaudītu LLM tehnoloģijas praktisko efektivitāti un novērtētu, cik lielā mērā šādu rīku var pielāgot liela apjoma datu apstrādei, projekts sākotnējā fāzē koncentrējās vienā, bet būtiskā datu pozīcijā – nolietojumā.

Metodes pamatideja un soļi:

- dokumenta ielasīšana no publiski pieejamām datu bāzēm;
- teksta un tabulu iegūšana no dažādiem formātiem, izmantojot OCR un strukturēšanas algoritmus;
- LLM izmantošana, lai semantiski identificētu nolietojuma un amortizācijas rādītājus neatkarīgi no to konkrētā formatējuma;
- strukturēta rezultāta izveide (piemēram, JSON formātā), ko var tieši izmantot empīriskajā analizē.

Risinājums balstās uz lokāli izvietotu LLM (modificētu GPT tipa modeli), kas ar piemēriem un specializētām uzvednēm tiek "pielāgots" tieši nolietojuma identificēšanas uzdevumam.

Tehniskais process: no UR API līdz strukturētiem datiem

Lai nodrošinātu procesa atkārtojamību un mērogojamību, tika izstrādāta vienota tehniskā datu plūsma (P1.1. att.).

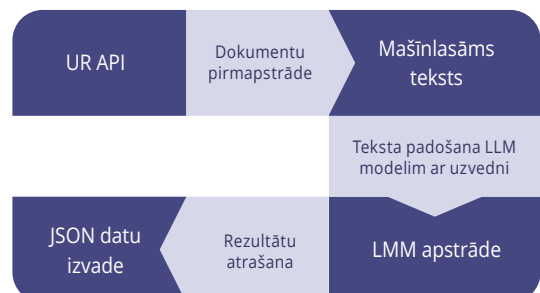
1. Datu ielasīšana no UR API:

- izmantoti UR nodrošinātie atvērtie dati un programmatūras API;
- iegūti attiecīgo uzņēmumu gada pārskatu dokumenti to oriģinālajos formātos (eDoc, PDF, ZIP u. c.).

2. Dokumenta tehniskā apstrāde un OCR:

- ja dokumenta saturs ir pieejams kā teksts, tas tiek konvertēts strukturētā marķējumā (*Markdown*), saglabājot tabulu struktūru, virsrakstus un sadaļas;
- ja dokumenta saturs ir attēlu formā (skenēti dokumenti), tiek izmantota OCR, lai iegūtu mašīnlasāmu tekstu.

P1.1. attēls
Procesa shematiskais attēlojums

3. LLM lietojums nestrukturētas informācijas interpretācijai:

- a) izmantots lokāli izvietots LLM (modificēts *ChatGPT 5.1* modelis);
- b) modelim tiek padots strukturēts dokumenta saturs (teksts un tabulas *Markdown* formātā);
- c) ar specializētu uzdevuma aprakstu modelis tiek instruēts:
 - i) identificēt nolietojuma un amortizācijas posteņus;
 - ii) atpazīt tos dažādās iespējamās vietās (PZA skaidrojumos, pamatlīdzekļu kustības tabulās, nemateriālo aktīvu tabulās, pielikumu sadaļās utt.);
 - iii) gadījumos, kad tie nav tieši atzīmēti, bet ir secināmi no tabulu struktūras, mēģināt tos konsolidēt, risināt dažādas iespējamās nianšes (skaitļi tūkstošos, skaitļi jāskaita).

- o nolietojuma dati tika manuāli pārskatīti un salīdzināti ar LLM izgūto informāciju.

Sasniedzamā precizitāte abos testēšanas virzienos bija virs 90 %, t. i.:

- aptuveni 94 % nejaušajā testā;
- aptuveni 93 % lielo uzņēmumu testā.

Papildus tika novērtēta precizitāte, aprēķinot sasniegtamā gala rādītāja (DSCR) aptuveno precizitāti pa tautsaimniecības nozarēm. Aprēķinā tika izmantota atlase ar zināmajiem nolietojumiem, jo bija nepieciešams lielāks skaits uzņēmumu, lai būtu pietiekošs novērojumu skaits lielākajās nozarēs. Šī metode norādīja precizitāti starp 94 % (aprēķinot nozaru svērto vidējo, sverot pēc saistību apjoma) un 97 % (aprēķinot nozaru aritmētisko vidējo) nozarēs ar vismaz 10 novērojumiem. Šāda precizitātes pakāpe jau ļauj rīku praktiski izmantot makrolīmeņa analīzē, kur individuālas novirzes atsevišķos gadījumos būtiski nemaina apkopotos rezultātus.

4. Rezultātu strukturēšana un saglabāšana:

- d) LLM izvade tiek veidota standartizētā JSON formātā, kur norādīta:
 - i) identificētā nolietojuma summa (vai summas, ja nepieciešama dalīšana kategorijās);
 - ii) finanšu gads, uz kuru attiecas dati;
 - iii) atsauce (sadaļa, lapa, tabulas nosaukums), lai nepieciešamības gadījumā analītiķis varētu to manuāli pārbaudīt;
- e) dati tiek saglabāti Latvijas Bankas datu noliktavās, kas padara tos izmantojamus tālākajos analīzes procesos (piemēram, modeļos, agregācijās, statistiskās atskaitēs).

leguvumi finanšu stabilitātes analīzē un tālākās attīstības iespējas

Izstrādātais rīks ļauj praktiski realizēt iepriekš aprakstīto mērķi – izmantot detalizētākus finanšu datus kredītriska novērtēšanai visā uzņēmumu sektorā.

Svarīgi, ka rīks ir konceptuāli paplašināms un nolietojuma dati ir tikai pirmais piemērs. Tehnoloģiski ar līdzīgu pieeju var iegūt arī citus finanšu pārskatu pielikumos atrodamus datus, kuri citur nav iegūstami, bez būtiska papildu resursu patēriņa. Tādējādi LLM bāzētas metodes paver iespēju daudz pilnvērtīgāk izmantot to informāciju, kuru uzņēmumi jau šobrīd publisko gada pārskatos, bet kura līdz šim bija praktiski nepieejama lielapjoma kvantitatīvai analīzei.

5. Testēšana un precizitāte

Lai novērtētu izstrādātā rīka uzticamību, tika veikti vairāki testēšanas posmi.

- Salīdzinājums ar gadījumiem, kur nolietojums ir zināms:
 - o tika izmantoti lieli uzņēmumi, kuriem publiskajos naudas plūsmas pārskatos nolietojums ir skaidri norādīts;
 - o LLM rezultāti tika salīdzināti ar šiem manuāli verificētajiem datiem.
- Nejaušas izlases pārbaude:
 - o tika izvēlēta nejauša uzņēmumu izlase dažādās nozarēs un lieluma grupās;

Šis projekts lielā mērā kļuva iespējams tāpēc, ka UR veica datu atvēršanu. Tas ļāva izmantot šādus datus ar augstu pievienoto vērtību, un UR nodrošinātās programmatūras saskarnes un pieeja gada pārskatu dokumentiem ļāva tos efektīvi iegūt.

Latvijas Banka turpinās pilnveidot nestrukturētu datu apstrādes metodes, balstoties uz LLM tehnoloģijām, ar mērķi uzlabot finanšu sektora un uzņēmumu sektora risku novērtējumu un tādējādi stiprināt finanšu stabilitāti Latvijā.

2. pielikums. Kapitāla prasību pārmaiņu ilgtermiņa ietekmes uz IKP novērtējums

Sagatavoja Velga Ozoliņa un Ilze Vilka

Latvijas Banka veikusi novērtējumu par kapitāla prasību pārmaiņu ilgtermiņa ietekmi uz IKP. Novērtējuma rezultāti liecina, ka ilgtermiņā kapitāla prasību palielināšanas sniegtie ieguvumi standarta risku apstākļos ir vidēji četras reizes lielāki nekā ar to saistītās sākotnējās ieviešanas izmaksas. Savukārt kapitāla prasību paaugstināšanai risku pieauguma fāzē ilgtermiņā ir pozitīva ietekme uz IKP dinamiku.

Papildus secināts, ka Latvijas banku optimālais T1 kapitāla prasību līmenis, kas nodrošina līdzsvaru starp banku risku mazināšanu un kapitāla izmaksām, ir aptuveni 15–16 %. 2025. gada beigās nevienai Latvijas bankai noteiktais T1 kapitāla līmenis nepārsniedza 15 %. Tas norāda uz to, ka turpmāka atbrīvojamo kapitāla rezervju palielināšana varētu sniegt papildu ilgtermiņa ieguvumus tautsaimniecībai.

Bankas kapitāla rezerves kalpo kā "drošības spilvens" zaudējumu absorbēšanai. 2020. gadā, sākoties Covid-19 pandēmijai, vairumā valstu, kurās bija noteiktas CCyB normas prasības, tās tika samazinātas vai atbrīvotas pilnībā, lai novērstu kreditēšanas apsūkumu un mazinātu aizdevēju nedrošību. Tas bija pirmais gadījums šo prasību pastāvēšanas laikā, kas skaidri parādīja atbrīvojamo kapitāla rezervju potenciālu krīzes apstākļos¹²⁵. Arī Latvijā kopš 2025. gada jūnija ir spēkā 1 % CCyB norma, kas krīzes laikā ir potenciāli atbrīvojama.

Pētījumā galvenā uzmanība tika pievērsta diviem jautājumiem:

- 1) Kāds ir Latvijas banku sektoram optimālais kapitāla prasību līmenis, lai vienlaikus nodrošinātu pietiekamu nozares noturības rezervi un neradītu negatīvu ietekmi uz ilgtermiņa IKP izaugsmi?
- 2) Kāda ir kapitāla prasību pārmaiņu ietekme uz IKP izaugsmi dažādās finanšu cikla fāzēs?

¹²⁵ Atsevišķu valstu nacionālie uzraugi Covid-19 pandēmijas sākumā samazināja arī sistēmiskā riska kapitāla rezerves un O-SII kapitāla rezerves. Savukārt ECB Jāva tās uzraudzībā esošajām kredītiestādēm izmantot kapitāla saglabāšanas rezervi un 2. pīlāra ieteicamās kapitāla rezerves potenciālo zaudējumu absorbēšanai.

Šie jautājumi ir būtiski gan tālāku lēmumu pieņemšanai par CCyB normas apmēru, gan vērtējot banku kopējā kapitalizācijas apmēra atbilstību iespējamo šoku absorbēšanai.

Optimālā kapitalizācijas līmeņa novērtējums

Kapitāla prasību paaugstināšanas lietderīgums bieži tiek analizēts banku sektoram optimālā kapitalizācijas līmeņa kontekstā. No regulējošo iestāžu skatpunkta tas ir līdzsvaru starp mērķi veidot pietiekamas noturības rezerves un mazināt riskus, bet vienlaikus neradīt nesamērīgas kapitāla uzturēšanas izmaksas banku sektoram.

Optimālo kapitāla rādītāja līmeni var aplēst kā tīro robežieguvumu – no ilgtermiņa ieguvumiem atņemot izmaksas, kas saistītas ar kapitāla līmeņa celšanu un uzturēšanu. Izmantojot *McInerney et al. (2022)*¹²⁶ pieeju, tīrais robežieguvums no kapitāla prasību celšanas tiek aprēķināts atbilstoši vienādojumam:

$$NMB = (\Delta Pr_{crisis} \cdot Cost_{crisis}) - \Delta Cost_{cap},$$

kur NMB ir tīrais robežieguvums, ΔPr_{crisis} ir krīzes varbūtības samazinājums, $Cost_{crisis}$ ir potenciālie IKP zudumi krīzes dēļ, bet $\Delta Cost_{cap}$ ir IKP izaugsmes samazinājums, kas saistīts ar augstāka kapitāla līmeņa uzturēšanu bankās un attiecīgi dārgākiem kredītiem. Pirmie divi elementi vienādojumā veido robežieguvumus, bet trešais elements – robežizmaksas.

Krīzes varbūtību novērtējumam izmantoti tie *McInerney et al. (2022)* pētījumā veiktie krīzes varbūtību novērtējumi, kuri attiecas uz mazām, atvērtām tautsaimniecībām un valstīm ar augstu ārvalstu tiešo investīciju īpatsvaru. Kā pamata scenārijs izvēlēts krīzes varbūtības novērtējums, kas vislabāk atbilst Latvijas tautsaimniecības raksturojumam – maza, atvērta tautsaimniecība –, bet pārējie izvēlētie scenāriji pieņemti par novērtējuma amplitūdu. Jo augstāks kapitāla līmenis, jo zemāka krīzes varbūtība. Attiecīgi krīzes varbūtību samazinājums tiek rēķināts kā krīzes varbūtību starpība, kapitāla līmenim palielinoties par 1 procentpunktu.

¹²⁶ McInerney, N., O'Brien, M., Wosser, M., & Zavalloni, L. (2022), *Rightsizing Bank Capital for Small, Open Economies, Research Technical Paper*, Central Bank of Ireland, Vol. 2022, No. 4.

Lai novērtētu krīzes radītos potenciālos IKP zudumus Latvijā, izmantoti dati par reālo IKP globālās finanšu krīzes un pēckrīzes periodā un tā tendenci laikā no 1996. gada 3. ceturkšņa līdz 2004. gada 4. ceturksnim (P2.1. att.). Tas ir periods starp 1995. gada banku krīzi¹²⁷ un straujās izaugsmes laiku pirms globālās finanšu krīzes. Novērtētā tendence ir līdzīga Polijas IKP dinamikai, kurai šajā periodā bija raksturīga stabila izaugsme.

IKP zudumu aprēķinam tiek izmantots vienādojums:

$$Cost_{crisis} = \frac{1}{4} \sum_{qt=1}^{12} \left(\frac{\overline{GDP}_{qt} - GDP_{qt}}{\overline{GDP}_{qt}} \right) \cdot 100 \% + \left(\frac{\overline{GDP}_{12} - GDP_{12}}{\overline{GDP}_{12}} \right) \left(\frac{1 - (1+r)^{-t}}{r} \right) \cdot 100 \%,$$

kur $Cost_{crisis}$ ir potenciālie IKP zudumi krīzes dēļ, \overline{GDP} ir IKP tendence, GDP ir IKP salīdzināmās cenās (sezoniāli un kalendāri koriģēti dati), qt ir laika periods (ceturksnis pēc kārtas) no brīža, kad reālais IKP kļūst mazāks par IKP tendenci, r ir diskonta faktors (3%), bet t ir pēckrīzes efekta darbības laiks gados. Tiek pieņemts, ka pēckrīzes efekta ilgums ir 26 gadi, proti, periods līdz brīdim, kad pēckrīzes IKP tendence sasniedz pirmskrīzes tendenci. Vērtējot krīzes ietekmi Latvijā, secināts, ka globālās finanšu krīzes¹²⁸ un pēckrīzes perioda kopējie IKP zaudējumi veido 215%. Atbilstoši literatūrā pieņemtajai praksei, novērtētie IKP zudumi uzskatāmi par maksimālo krīzes izmaksu robežu.

Nemot vērā to, ka divas no Latvijas nozīmīgajām iestādēm ir Zviedrijas banku meitas sabiedrības, kapitāla palielināšanas robežmaksu novērtējumā tika izmantoti Zviedrijas dati. Par sākumpunktu tika pieņemts *Sveriges Riksbank* novērtējums, saskaņā ar kuru kapitāla prasību palielināšana par 1% var radīt ilgtermiņa IKP samazinājumu par 0.09%¹²⁹, – salīdzinājumā ar citu valstu pētījumiem šis ir konservatīvs vērtējums¹³⁰. Savukārt, lai noteiktu robežmaksu taisnes slīpumu un amplitūdu, izmantoti dati par Latvijas banku finansējuma izmaksām laikposmā no 2006. gada līdz 2025. gadam.

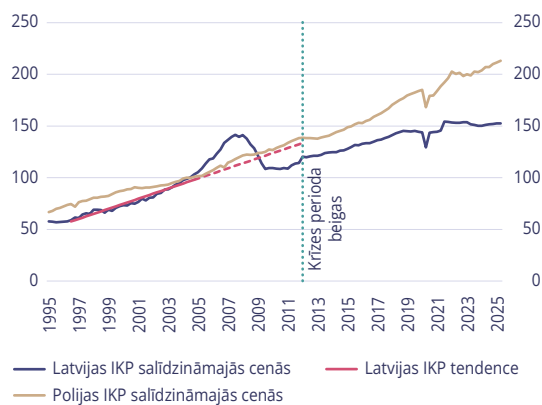
¹²⁷ Latvijas Bankas 1995. gada pārskats: ielgušais valsts budžeta izpildes kritiskais stāvoklis un 1995. gada maijā sākusies banku krīze izraisīja finanšu krīzi. Latvijas Banka ierobežoja un apturēja vairāku banku (t.sk. a/s "Banka Baltija") darbību un turpmākajos mēnešos atsauca vairāku banku licenci.

¹²⁸ Saskaņā ar *ESRK Eiropas finanšu krīzes datubāzes* informāciju globālā finanšu krīze Latvijā sākās 2008. gada novembrī, valdībai pārņemot AS "Parex banka", un beidzās 2012. gada martā.

¹²⁹ Almenberg et al. (2017), *Appropriate capital ratios in major Swedish banks - new perspectives, Staff Memo*, Sveriges Riksbank, May 2017.

¹³⁰ McInerney et al. (2022) apkopotie dati liecina, ka ilgtermiņa IKP samazinājums vairumā pētījumu novērtēts 0.02–0.08% robežās.

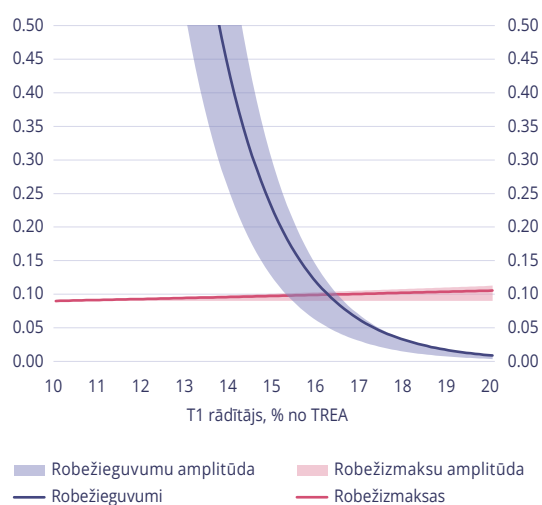
P2.1. attēls
Latvijas un Polijas IKP salīdzināmās cenās (2004. g. = 100), (%)

Avoti: CSP, Eurostat un Latvijas Bankas aprēķini.

Apkopojot robežieguvumu un robežmaksu novērtējumus, var secināt, ka optimālais T1 rādītājs Latvijā ir 16.2%, tā vērtībām svārstoties robežās no 15.3% līdz 16.4% (P2.2. att.). 2025. gada beigās banku sektora vidējā T1 prasība bija 13.7%, un nevienai bankai kapitāla prasības, kas jāpilda ar T1, nepārsniedza 15%. Vienlaikus banku sektora faktiskais T1 apmērs brīvprātīgi tiek uzturēts 19.7% līmenī. Tādējādi nepieciešamības gadījumā saglabājas kapacitāte lietderīgi palielināt noturības rezerves par 1.6 procentpunktiem līdz 2.7 procentpunktiem. Šāds kapitāla prasību palielinājums joprojām varētu nodrošināt ilgtermiņa ieguvumus, kas pārsniedz ar to saistītās ilgtermiņa izmaksas.

P2.2. attēls
Optimālā T1 rādītāja novērtējums (ietekme uz IKP; %)

Avots: Latvijas Bankas aprēķini.

Kapitāla rezervju palielināšanas ilgtermiņa ietekmes novērtējums

Kapitāla prasību pārmaiņu ilgtermiņa ietekmes novērtēšanai izmantota paneļa GaR pieeja, kas ļauj analizēt šo ietekmi dažādās finanšu cikla fāzēs. Šāda pieeja izvēlēta atbilstoši CCyB normas noteikšanas pamatprincipiem.¹³¹ GaR modelis izmantots *Estrada et al. (2024)* un *Galan un Rodríguez-Moreno (2020)*¹³² pētījumos. Novērtējumā izmantots vienādojums:

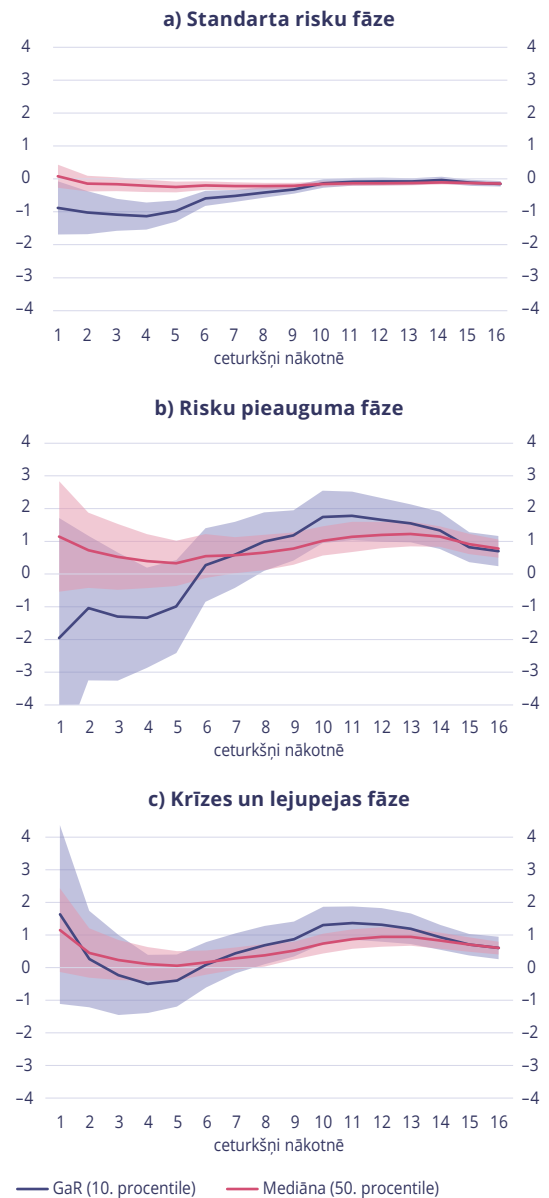
$$\begin{aligned} \hat{Q}_{y_{i,t+h}|\alpha_i}(\tau|X_{i,t}, \alpha_i) &= \hat{\alpha}_{it} + \hat{\beta}_{1t}y_{it} + \\ &+ \hat{\beta}_{2t}CCI_{it} + \hat{\beta}_{3t}CLIFS_{it} + \hat{\beta}_{4t}CBR_{it} + \\ &+ \hat{\beta}_{5t}CCI_{it} \times CBR_{it} + \hat{\beta}_{6t}CLIFS_{it} \times CBR_{it} + \\ &\hat{\beta}_{7t}y_{it} \times CBR_{it}; \\ \tau &= 10, 50; h = 1, \dots, 16, \end{aligned}$$

kur: $y_{i,t+h}$ ir analizētas IKP pārmaiņas $t+h$ periodā valstī i ; α_i ir valstu fiksētie efekti; y_{it} ir IKP gada pārmaiņas periodā t valstī i ; CCI_{it} ir kopējais saliktais rādītājs periodā t valstī i ¹³³; $CLIFS_{it}$ ir finanšu stresa indekss periodā t valstī i ; CBR_{it} ir kopējā kapitāla rezervju prasība periodā t valstī i ; τ apzīmē novērtējuma procentili. Šajā gadījumā 10. procentile apzīmē GaR, kas reprezentē pārmaiņu tempus satricinājumu apstākļos, bet 50. procentile – mediānu, kas atbilst pārmaiņu tempiem normālos apstākļos¹³⁴. Novērtējumā izmantoti ES valstu (izņemot Kipru, Dāniju, Grieķiju un Īriju) dati laika periodā no 2013. gada 1. ceturkšņa līdz 2025. gada 1. ceturksnim.

Izmaksu un ieguvumu analizē apskatītas trīs finanšu cikla fāzes – standarta risku fāze, risku pieauguma fāze, krīzes un lejupejas fāze (P2.3. att.). Šā novērtējuma kontekstā tiek pieņemts, ka standarta risku fāzi raksturo vidēji IKP pārmaiņu tempi un mērens sistēmisko risku un finanšu stresa līmenis¹³⁵. Riska pieauguma fāzi raksturo paaugstināti IKP pārmaiņu

tempi, augoši sistēmiskie riski un zems finanšu stresa rādītājs¹³⁶. Savukārt krīzi un lejupejas fāzi raksturo IKP kritums, risku īstenošanās un augsts finanšu stress¹³⁷.

P2.3. attēls
Kapitāla prasību pārmaiņu* (par 1 procentpunktu) ietekme uz IKP gada pārmaiņu tempu (procentpunktos)

Piezīme. 10. procentile apzīmē GaR, kas reprezentē pārmaiņu tempus satricinājuma apstākļos, bet 50. procentile – mediānu, kas atbilst pārmaiņu tempiem normālos apstākļos. Iekrāsotie laukumi apzīmē novērtējuma 95% ticamības intervālu. Ja iekrāsotais laukums konkrētā ceturksnī iever nulles vērtību, tad ietekme uz IKP šajā ceturksnī nav statistiski nozīmīga.

* Standarta un risku pieauguma fāzē attēli atspoguļo kapitāla prasību palielināšanas ietekmi, bet krīzes un lejupejas fāzē – kapitāla prasību samazināšanas ietekmi (kapitāla prasību pārmaiņas bez pārejas perioda un pilnā apmērā tiek īstenotas nulles periodā).

Avots: Latvijas Banka.

¹³¹ CCyB norma tiek sākotnēji palielināta agri ciklā, kad cikliskais sistēmiskais risks nav paaugstināts, bet nav arī būtiski zems. Risku pieauguma fāzē, uzkrājoties cikliskajiem riskiem, CCyB norma tiek palielināta virs CCyB bāzes 1% normas atbilstoši šā riska intensitātei. Savukārt krīzes un finanšu cikla lejupslīdes fāzē CCyB norma var tikt mazināta vai pilnībā atbrīvota.

¹³² Galan, J. E. & Rodríguez-Moreno, M. (2020), *At-risk measures and financial stability*, *Financial Stability Review*, Issue 39, Banco de España.

¹³³ Pielāgojot novērtējumu Latvijai, izmantots SCRR. Detalizētāk par SCRR sk. Latvijas Bankas 2025. gada "Finanšu Stabilitātes Pārskatā".

¹³⁴ IKP pārmaiņu tempa sadalījumā zemākos 10% veido periodi ar viszemāko IKP pārmaiņu tempu (Latvijas gadījumā lielāko IKP kritumu), kas raksturo tautsaimniecības attīstību satricinājumu apstākļos. Sk. Ozoliņa, V., Siņenko, N., "GaRa matemātiska gatavošanās satricinājumiem: jauns modelis kredītiestāžu stresa testu scenāriju veidošanai", *makroekonomika.lv*, 29.02.2024.

¹³⁵ IKP pārmaiņu tempa, CCI un CLIFS mediānas.

¹³⁶ IKP pārmaiņu tempa un CCI 95. procentile un CLIFS 5. procentile.

¹³⁷ IKP pārmaiņu tempa un CCI 5. procentile un CLIFS 95. procentile.

Rezultāti liecina, ka ilgtermiņa ieguvumi no kapitāla rezervju atbrīvošanas krīzes laikā ir lielāki nekā īstermiņa izmaksas, kuras rodas, palielinot kapitāla prasības standarta riska apstākļos (P2.1. tabula)¹³⁸.

- Palielinot kapitāla prasības standarta risku fāzē īstermiņā¹³⁹, vidējās IKP pārmaiņas var samazināties par 14–25 bāzes punktiem, bet pēkšņu satricinājumu apstākļos (ko raksturo GaR) IKP gada pārmaiņas būtu par 41–113 bāzes punktiem zemākas.
- Palielinot kapitāla prasības risku uzkrāšanās fāzē vidējā termiņā,¹⁴⁰ sagaidāma neitrāla vai pozitīva ietekme uz IKP dinamiku. Vidējās IKP pārmaiņas varētu uzlaboties līdz +122 bāzes punktiem, savukārt pēkšņu satricinājumu apstākļos IKP pārmaiņas būtu līdz +178 bāzes punktiem. Pozitīvā ietekme skaidrojama ar to, ka palielinās banku risku absorbācijas spēja, risku uzkrāšanās tiek mazināta, kā arī samazinās krīzes varbūtība.
- Iestājoties krīzei un finanšu cikla lejupejas fāzei, kad kapitāla rezerves tiek atbrīvotas, ilgtermiņā novērtētie ieguvumi ir būtiski: vidējās IKP pārmaiņas ir par 52–94 bāzes punktiem lielākas, savukārt IKP pārmaiņas vēl tālāku satricinājumu apstākļos uzlabotos par 60–136 bāzes punktiem.

P2.1. tabula
Kapitāla prasību pārmaiņu* (par 1 procentpunktu) ietekme uz reālā IKP gada pārmaiņu tempiem (bāzes punktos)

	Ietekme uz mediānu (50. procentili)		Ietekme uz GaR (10. procentili)	
	īstermiņa	vidēja termiņa	īstermiņa	vidēja termiņa
Standarta risku fāze	-16.6	-14.1	-82.7	-12.5
Risku pieauguma fāze	61.3**	102.2	-59.7**	134.6
Krīzes un lejupejas fāze	35.0**	76.6	24.6**	103.3

Piezīme. 10. procentile apzīmē GaR, kas reprezentē pārmaiņu tempus satricinājuma apstākļos, bet 50. procentile – mediānu, kas atbilst pārmaiņu tempiem normālos apstākļos. Tabula atspoguļo īstermiņa (pirmie divi gadi) un vidēja termiņa (trešais un ceturtais gads) ietekmes vidējās vērtības.

* Standarta un risku pieauguma fāzē attēli atspoguļo kapitāla prasību palielināšanas ietekmi, bet krīzes un lejupejas fāzē – kapitāla prasību samazināšanas ietekmi (kapitāla prasību pārmaiņas bez pārejas perioda un pilnā apmērā tiek īstenotas nulles periodā).

** Šie rezultāti nav statistiski nozīmīgi.

Avots: Latvijas Banka.

Iegūtie rezultāti par kapitāla prasību celšanas ilgtermiņa ieguvumiem Latvijā ir līdzīgi citu pētījumu novērtējumiem. Arī citu autoru pētījumu rezultāti apliecina atbrīvojamo kapitāla rezervju lietderīgumu krīzes laikā. *Herrera et al. (2024)*¹⁴¹ vērtē, ka kopējais ieguvums no CCyB normas atbrīvošanas ir vairāk nekā divas reizes lielāks par izmaksām, kas saistītas ar prasības celšanu. Līdzīgi *Estrada et al. (2024)*¹⁴² pētījuma rezultāti liecina, ka CCyB normas celšana tautsaimniecības izaugsmes periodos rada salīdzinoši nelielu IKP izaugsmes samazinājumu, bet tās atbrīvošana lejupeļdes periodos dod 3–4 reizes lielāku ieguvumu, īpaši IKP pārmaiņu tempu sadalījuma zemākajā daļā.

¹³⁸ Vērtējot CCyB normas ieviešanas ietekmi Latvijā, secināts, ka 2025.–2028. gadā vidējā ietekme uz IKP pārmaiņu tempa mediānu ir pozitīva, bet nav statistiski nozīmīga.

¹³⁹ Līdz diviem gadiem.

¹⁴⁰ Trīs līdz četri gadu periods.

¹⁴¹ Herrera, L., Scalone, V., Pirovano, M. (2024), *The importance of being positive: costs and benefits of a positive neutral rate for the countercyclical capital buffer*, *Macprudential Bulletin* 24, ECB, June 2024.

¹⁴² Estrada, A. et al. (2024), *Analysis of cyclical systemic risks in Spain and of their mitigation through countercyclical bank capital requirements*, *Documentos Ocasionales*, N.º 2414, Banco de España.

3. pielikums. Latvijas Banka pārskatījusi analītisko ietvaru O-SII identificēšanai un atzišanai un O-SII kapitāla rezerves normas noteikšanai

Sagatavoja Kristīna Bojāre

Latvijas Banka 2025. gadā pārskatīja analītisko ietvaru O-SII identificēšanai un atzišanai, kā arī O-SII kapitāla rezerves normas noteikšanai. O-SII identificēšanas un atzišanas pieeja pilnveidota, lai tā būtu atbilstošāka tādu valstu specifikai, kuru finanšu sektori ir relatīvi mazāki, un mazinātu metodoloģijas jutīgumu pret atsevišķiem sistēmiski nenozīmīgiem kredītiestāžu finanšu darījumiem, kuri neliela finanšu tirgus apstākļos var radīt neproporcionāli lielu ietekmi uz sistēmiskā novērtējuma rezultātiem. Latvijas Banka pilnveidoja arī O-SII kapitāla rezerves normas noteikšanas metodi, pārējot no vienādas sagaidāmās ietekmes modeļa uz intervālu pieeju.

O-SII identifikācija un atzišana

Latvijas Banka kā iestāde, kura saskaņā ar Kredītiestāžu likumu ir atbildīga par O-SII identificēšanu un atzišanu Latvijā, reizi gadā veic kredītiestāžu sistēmiskā nozīmīguma novērtējumu, lai noteiktu kredītiestādes, kuras ir identificējamās un atzīstamas par O-SII jeb tādām iestādēm, kuru darbības pārtraukšana vai traucējumi var radīt sistēmisko risku. Pienācīgs kredītiestāžu sistēmiskā nozīmīguma novērtējums ir būtisks, jo O-SII noteikta augstāka regulējošo prasību un uzraudzības intensitāte.

P3.1. tabula

EBI pamatnostādņu kvantitatīvie kritēriji O-SII identificēšanai

Kritērijs	Rādītājs	Svars
Apmērs	Aktīvi kopā	25 %
Nozīmīgums (tostarp aizvietojamība/finanšu sistēmas infrastruktūra)	Iekšzemes maksājumu darījumu vērtība	8.33 %
	Privātā sektora noguldījumi no ES noguldītājiem	8.33 %
	Privātā sektora aizdevumi ES saņēmējiem	8.33 %
Sarežģītība/pārrobežu darbības	Ārpusbiržas atvasināto instrumentu vērtība (nosacītā)	8.33 %
	Pārrobežu saistības	8.33 %
	Pārrobežu prasības	8.33 %
Savstarpējā sasaiste	Iekšējās finanšu sistēmas saistības	8.33 %
	Iekšējās finanšu sistēmas aktīvi	8.33 %
	Emitētie parāda vērtspapīri	8.33 %
	Kopā	100 %

Avots: EBI pamatnostādnes EBI/PN/2014/10.

Kredītiestāžu sistēmiskā nozīmīguma novērtējums Latvijā tiek veikts saskaņā ar Kredītiestāžu likuma prasībām, ar kurām pārņemts vienotais ES regulējums, un EBI pamatnostādnes¹⁴³ noteiktajiem kritērijiem, rādītājiem un to svāriem (P3.1. tab.). EBI metodoloģija paredz, ka 10 000 bāzes punktu tiek sadalīti starp visām kredītiestādēm (t. sk. citu valstu kredītiestāžu filiālēm, kurām ir tiesības sniegt finanšu pakalpojumus valstī), ņemot vērā katras kredītiestādes īpatsvaru šajos rādītājos.

Latvijas Bankas ieskatā EBI pamatnostādnes ietvertā metodoloģija¹⁴⁴ pietiekami neņem vērā Latvijas salīdzinoši nelielā un vienkāršā finanšu sektora specifiku un sniedz neproporcionālus kredītiestāžu sistēmiskā nozīmīguma novērtējuma rezultātus, proti:

- 1) prasība visām ES valstīm vienādi piemērot attiecīgos rādītājus un to svarus neņem vērā dažādu finanšu sektoru sarežģītības līmeni, piemēram, valstīs ar relatīvi seklākiem finanšu tirgiem atsevišķi kredītiestāžu finanšu darījumi uzrādās kā būtisks konkrētā rādītāja devums, un tā rezul-

¹⁴³ EBI 2014. gada 16. decembra pamatnostādnes EBI/PN/2014/10 "Pamatnostādnes par kritērijiem, lai noteiktu Direktīvas 2013/36/ES (KPD) 131. panta 3. punkta piemērošanas nosacījumus saistībā ar citām sistēmiski nozīmīgām iestādēm (CSNI)".

¹⁴⁴ EBI pamatnostādņu metodoloģijā lielā mērā tika pārņemta GSIB identificēšanas metodoloģija, ko Bāzeles Banku uzraudzības komiteja izveidoja, neveicot pilnvērtīgas korekcijas attiecībā uz tās piemērošanu valsts (ne globālā) līmenī.

tātā kredītiestādes sistēmiskā nozīmīguma novērtējums nav patiess (nozīmīgums ir novērtēts pārāk augstu);

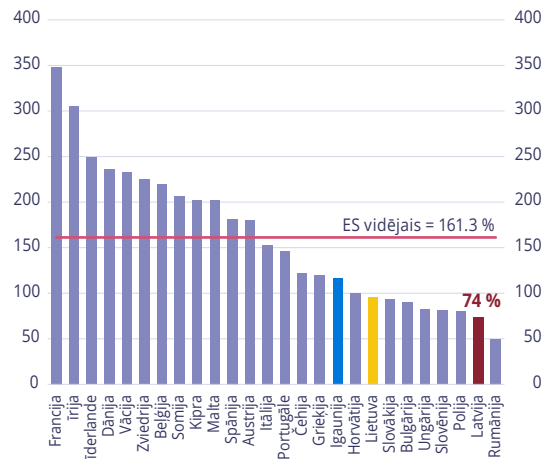
- 2) prasība visām ES valstīm vienādi sadalīt 10 000 bāzes punktus uz vietējo banku sektoru pienācīgi neņem vērā to, ka ES valstu finanšu sektori būtiski atšķiras gan pēc tirgus dalībnieku skaita, gan pēc finanšu sektora kopējā nozīmīguma tautsaimniecībā.

Lai pienācīgāk ņemtu vērā nacionālo specifiku un iegūtu atbilstošākus kredītiestāžu sistēmiskā nozīmīguma novērtējumus, ar 2025. gadu Latvijas Banka identificē un atzīst O-SII trīs posmos:

- 1) pirmajā posmā O-SII tiek identificētas saskaņā ar EBI pamatnostādnēm;
- 2) otrajā posmā 10 000 bāzes punktu summa tiek pielāgota Latvijas finanšu sektora specifikai – 10 000 bāzes punkti tiek svērti ar koeficientu, kas aprēķināts kā attiecība starp Latvijas banku sektora un vidējā ES banku sektora apmēru, lai nodrošinātu, ka par O-SII netiek identificētas un atzītas nesamērīgi mazas kredītiestādes;
- 3) trešajā posmā tiek veikta papildu padziļināta kvantitatīvā un kvalitatīvā analīze, lai pārbaudītu kredītiestāžu patieso sistēmisko nozīmīgumu.

Latvijas finanšu sektora aktīvu attiecība pret IKP 2024. gadā veidoja 45.89 % no ES vidējā rādītāja vērtības (P3.1. att.). Tādējādi EBI pamatnostādnēs ieteiktie 10 000 bāzes punktu, kas katrā ES dalībvalstī atvēlēti sistēmiskā nozīmīguma novērtējuma sadalījumam pa kredītiestādēm, tiek svērti ar 45.89 %. **Veicot šo pielāgošanu jeb tā saukto normalizāciju, Latvijas kredītiestāžu sistēmiskā nozīmīguma pielāgotajam novērtējumam tiek izmantoti nevis 10 000 bāzes punktu, bet 4589 bāzes punkti, kas tiek sadalīti pa kredītiestādēm atkarībā no to sistēmiskā nozīmīguma.** Šāda normalizācija sniedz iespēju pienācīgāk ņemt vērā Latvijas finanšu sektora būtiskumu tautsaimniecībā, kas nozīmīgi atšķiras no ES vidējā līmeņa, kā arī citstarp mazina ar EBI pamatnostādnēm iegūtā kredītiestāžu sistēmiskā nozīmīguma novērtējuma rezultātu jutīgumu pret atsevišķiem sistēmiski nenozīmīgiem kredītiestāžu finanšu darījumiem. Ik gadu veicot O-SII identifikāciju un atzīšanu, Latvijas Banka izmantos aktuālo informāciju par Latvijas finanšu sektora aktīvu attiecību pret IKP un šā rādītāja vidējo ES vērtību.

P3.1. attēls
ES valstu finanšu sektora apmērs pret IKP 2024. gadā (%)

Avots: Eurostat¹⁴⁵.

Lai nodrošinātu, ka mazāk sarežģītā finanšu sektorā kredītiestādēm, kurām ir atsevišķi nesistēmiski finanšu darījumi (piemēram, emitētie parāda vērtspapīri), par O-SII tiktu identificētas tikai patiesi sistēmiski nozīmīgas kredītiestādes, Latvijas Banka izmanto EBI pamatnostādnēs automātiskai O-SII identificēšanai pieļauto augstāko sliekšni¹⁴⁶ 425 bāzes punktu apmērā. Šis sliekšnis tiek piemērots jau normalizētam kredītiestāžu sistēmiskā nozīmīguma novērtējumam (kopumā 4589 bāzes punktu apmērā).

Visbeidzot, **lai pārliecinātos par iegūto normalizēto sistēmiskā nozīmīguma novērtējuma rezultātu atbilstību, identificējot un par O-SII atzīstot tikai tādas kredītiestādes, kuru darbības pārtraukšana vai traucējumi var radīt sistēmisko risku, Latvijas Banka veic padziļinātu iepriekšējos posmos iegūto rezultātu analīzi.** Šī analīze ietver vairākus aspektus, kas ir būtiski Latvijas finanšu sektora specifikai, piemēram, katras kredītiestādes īpatnīgu kredītiestāžu sektora kopējos aktīvos, no Latvijas privātā sektora rezidentiem piesaistītajos noguldījumos, aizdevumos Latvijas privātā sektora rezidentiem, iekšzemes maksājumu darījumu apjomā un kredītiestāžu sektora kopējā klientu skaitā.

¹⁴⁵ Eurostat dati par MFI, kas nav centrālās bankas (aktīvu attiecība pret IKP 2024. gadā). Datu kvalitātes nolūkā no izlases tiek izslēgta Luksemburga.

¹⁴⁶ EBI pamatnostādnes pieļauj O-SII automātiskās identificēšanas sliekšni noteikt intervālā no 275 līdz 425 bāzes punktiem.

O-SII identifikācijas un atzīšanas pieejas maiņas dēļ 2025. gadā Latvijas Banka vairs neidentificēja un neatzina par O-SII¹⁴⁷ AS "Rietumu Banka" un BluOr Bank AS. Saskaņā ar pieejamo informāciju abas minētās kredītiestādes aktīvu ziņā bija vismazākās O-SII EEZ valstīs.

Kamēr Eiropā norisinās darbs pie priekšlikumiem ES banku konkurētspējas jomā¹⁴⁸ un citstarp tiek aplūkoti jautājumi par vajadzību pilnveidot esošo O-SII ietvaru, Latvijas Banka praktiski risina minēto EBI pamatnostādņu metodoloģijas trūkumus, veicot korekcijas nacionālajā līmenī. Latvijas Banka atbilstoši pielāgos tās pieeju, ņemot vērā pārmaiņas ES regulējošo prasību ietvarā.

O-SII kapitāla rezerves normas noteikšana

O-SII kapitāla rezerves mērķis ir palielināt O-SII spēju absorbēt potenciālos zaudējumus, tādējādi mazinot iespējamās finanšu sistēmas sistēmiskos riskus un izmaksas tautsaimniecībai. Šai normai jābūt samērīgai un atbilstošai O-SII lielumam, nozīmīgumam, sarežģītībai un savstarpējai sasaistei ar finanšu sistēmu.

Atšķirībā no O-SII identifikācijas un atzīšanas, O-SII kapitāla rezerves normas noteikšanā atbildīgās iestādes var pašas brīvi izvēlēties tās aprēķina metodi. Būtiski ir tikai ievērot vispārējos O-SII kapitāla rezerves normas noteikšanas principus, kas izriet no CRD¹⁴⁹ prasībām.

Sākotnēji EEZ valstīs O-SII kapitāla rezerves normas aprēķināšanā izmantoja teorētiski aptverošākas, taču sarežģītākas un uz modeļiem balstītas metodes, taču šobrīd lielākā daļa valstu izmanto vienkāršākas metodes, piemēram, tā saukto intervālu metodi, kurā O-SII sistēmiskā nozīmīguma novērtējuma līmenis bāzes punktos atbilst iepriekš noteiktam O-SII kapitāla rezerves normas lielumam. Daļēji šī tendence atspoguļojas arī ES institūciju pieejās un secinājumos, piemēram, intervālu pieejā, ko ECB īsteno minimālo O-SII kapitāla rezervju

noteikšanā¹⁵⁰, kā arī EBI paustajos secinājumos¹⁵¹, kuros par piemērotu sākumpunktu O-SII kapitāla rezervju noteikšanas prakšu harmonizēšanai ES tiek izvirzīta ECB sākotnējā intervālu pieeja¹⁵². Iespējams, daļā gadījumu EEZ valstīs izvēlējušās intervālu pieeju, jo tā tiek izmantota arī, nosakot papildu kapitāla rezervju prasības globāli sistēmiski nozīmīgām bankām (GSIB)¹⁵³.

Latvijas Banka kopš 2016. gada O-SII kapitāla rezerves normu kalibrācijai izmantoja vienādas sagaidāmās ietekmes (*Equal Expected Impact*; EEI) modeli, kurā tika ņemti vērā banku sektora vēsturiskie zaudējumi¹⁵⁴ un kredītiestāžu sistēmiskā nozīmīguma rādītāji. EEI būtībā paredzēja noteikt tādu O-SII kapitāla rezerves normu, lai iespējamie sagaidāmie zaudējumi O-SII nebūtu lielāki par tādas kredītiestādes sagaidāmajiem zaudējumiem, kura nav identificēta un atzīta par O-SII. Šīs metodes priekšrocība ir relatīvi augstāka riska jutība, bet viens no būtiskākajiem trūkumiem ir tas, ka tā ir grūtāk pārskatāma un salīdzināma.

Ņemot vērā to, ka intervālu metode ir ne tikai vienkāršāka un pārskatāmāka, bet arī starptautiski tiek arvien biežāk izmantota, **Latvijas Banka ar 2025. gadu O-SII kapitāla rezerves normas noteikšanā izmanto intervālu pieeju.** Intervālu pieeja paredz noteikt atbilstoši uzturamo O-SII kapitāla rezerves normu, ņemot vērā iepriekš noteiktus, skaidrus un vienkāršus intervālu sliekšņus (P3.2. att.). Šīs pieejas mazāku riska jutību salīdzinājumā ar citām sarežģītākām metodēm daļēji kompensē šaurāki intervāli (saskaņā ar CRD prasībām nosakot mazāko iespējamo intervāla

¹⁴⁷ Ar 2025. gada 22. decembri AS "Rietumu Banka" un BluOr Bank AS vairs netiek identificētas un atzītas par O-SII, kā arī tām vairs netiek piemērota O-SII kapitāla rezerves norma.

¹⁴⁸ EK konsultācija par ES banku sektora konkurētspēju.

¹⁴⁹ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2013/36/ES (2013. gada 26. jūnijs) par piekļuvi kredītiestāžu darbībai un kredītiestāžu prudenciālo uzraudzību, ar ko groza Direktīvu 2002/87/EK un atceļ Direktīvas 2006/48/EK un 2006/49/EK.

Sk.: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=CELEX%3A02013L0036-20260111>

¹⁵⁰ ECB pieeja minimālās O-SII kapitāla rezerves normas noteikšanā paredz ņemt vērā ne tikai saskaņā ar EBI pamatnostādņem aprēķinātos kredītiestāžu sistēmiskā nozīmīguma novērtējumus, bet arī pakāpeniski līdz 01.01.2028. ņemt vērā arī Banku savienības perspektīvu. Visām eirozonas valstīs identificētajām O-SII jāuztur atbilstoša O-SII kapitāla rezerves norma vismaz 0.25 % apmērā no TREA.

¹⁵¹ 2020. gadā EBI publicēja ziņojumu, kurā secināts, ka ES valstu pieejas O-SII kapitāla rezerves normu aprēķināšanai atšķiras ne tikai metožu izvēlē, bet pat tādos aspektos kā ekonomiskie rādītāji un uzraudzības prakses. Tas varētu būtiski apgrūtināt pilnībā vienotu standartu ieviešanu ES līmenī.

¹⁵² Sākotnējā ECB pieeja, kas ir aprakstīta attiecīgajā EBI ziņojumā (sk. 154. vēri), tika izveidota 2016. gadā (un pilnveidota 2020. gadā), bet tā jau tikusi būtiski mainīta, ieviešot Banku savienības dimensiju.

¹⁵³ Finanšu stabilitātes padome (FSB) sadarbībā ar Bāzeles Banku uzraudzības komiteju un nacionālajām atbildīgajām iestādēm ik gadu identificē G-SIB un nosaka tām atbilstošās papildu prasības, t. sk. augstāku attiecīgo kapitāla rezervju, kuras kalibrēšana balstās uz lineāru intervālu pieeju.

¹⁵⁴ EEI modelis paredzēja izmantot Latvijas banku sektora riska svērtu aktīvu atdeves rādītāju (*Return on Risk-Weighted Assets*; RORWA) par periodu kopš 2004. gada. Taču, ņemot vērā būtiskās Latvijas banku sektora strukturālās izmaiņas kopš 2004. gada, ir mazinājusies modelī ietvertu vēsturisko RORWA vērtību atbilstība pašreizējai Latvijas banku sektora specifikai.

soli 0.25 procentpunktu apmērā), kā arī regulāra intervālu sliekšņu pārskatīšana. O-SII kapitāla rezerves normu standarta situācijās¹⁵⁵ iespējams piemērot līdz 3 % no kredītiestādes TREA saskaņā ar CRD prasībām.

Intervālu pieejas sliekšņi tika noteikti, izmantojot lineāro regresiju un balstoties uz finanšu sektora specifikas ziņā līdzvērtīgu valstu praksi¹⁵⁶, lai nodrošinātu, ka Latvijā identificētām un par O-SII atzītām kredītiestādēm noteiktās O-SII kapitāla rezerves normas ir starptautiski salīdzināmas un konkurētspējīgas līdzvērtīgos finanšu tirgos.

Tika ņemta vērā arī ECB intervālu pieeja minimālo O-SII kapitāla rezervju noteikšanā un EBI apkopotā informācija par EEZ valstu praksi, nosakot O-SII kapitāla rezerves normas pie attiecīgiem kredītiestāžu sistēmiskā nozīmīguma novērtējumiem. Rezultāti tika pārbaudīti, ņemot vērā arī Latvijas Bankas vēsturiski izmantotā EEI modeļa vidējos rezultātus kopš 2020. gada.

Saskaņā ar Latvijas Bankas intervālu pieeju kredītiestādēm ar lielāku sistēmiskā nozīmīguma novērtējumu piemērojamas proporcionāli lielākas O-SII kapitāla rezerves normas. Attiecīgie O-SII kapitāla rezerves normu sliekšņi palielinās lineāri ar 290 bāzes punktu soli, izņemot zemāko sliekšni, kas paredz platāku soli (425–750 bāzes punktu), ņemot vērā ECB intervālu pieejas minimālo O-SII kapitāla rezervju noteikšanā zemāko intervālu ierobežojumus¹⁵⁷.

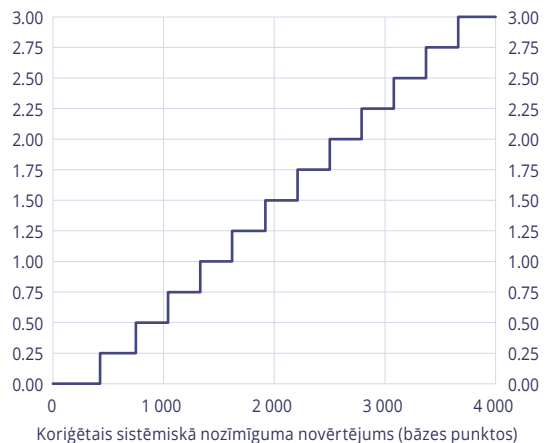
¹⁵⁵ Pēc saskaņošanas ar EK atbildīgās iestādes var noteikt O-SII kapitāla rezerves normu, kas ir augstāka par 3 %.

¹⁵⁶ Līdzvērtīgas valstis tika atlasītas pēc vairākiem kritērijiem: banku skaits sektorā (< 25), banku sektora aktīvi (< 100 mljrd. eiro), bankas vidējie aktīvi (< 5 mljrd. eiro), kā arī kvalitatīvais salīdzinājums un ekspertu vērtējums. Rezultātā par tādām tika izvēlētas Bulgārija, Kipra, Igaunija, Horvātija, Lietuva, Malta un Slovēnija.

¹⁵⁷ Atšķirībā no lineārā jeb vienmērīgā pieauguma koncepta ECB pieeja pēc būtības paredz eksponenciāli (katrs nākamais intervāla solis ir platāks par iepriekšējo) noteikt atbilstoši uzturamās O-SII kapitāla rezerves normas, ņemot vērā kredītiestāžu sistēmiskā nozīmīguma novērtējumu. Šāda pieeja ir atbilstošāka, lai noteiktu harmonizētu minimumu O-SII kapitāla rezerves normām, taču tas neliedz valstīm kalibrēt augstākas, vietējai finanšu sektora specifikai un sistēmiskajiem riskiem bieži vien piemērotākas attiecīgās O-SII kapitāla rezerves normas.

P3.2. attēls

Latvijas Bankas intervālu pieeja O-SII kapitāla rezerves normu noteikšanā (O-SII kapitāla rezerves norma; % no TREA)

Avots: Latvijas Banka.

Tāpat kā līdz šim, O-SII kapitāla rezerves normas aprēķina nolūkiem Latvijas Banka veic koriģētu¹⁵⁸ kredītiestāžu sistēmiskā nozīmīguma novērtējumu, izmantojot tādus rādītājus un to svarus, kuri Latvijas Bankas ieskatā ir visatbilstošākie Latvijas finanšu sektora specifikai. Šajā novērtējumā katra kredītiestāde iegūst koriģētu sistēmiskā nozīmīguma novērtējumu skalā no 0 līdz 10 000 bāzes punktu, bet atbilstošā O-SII kapitāla rezerves norma tiek noteikta tikai identificētajām un atzītajām O-SII.

Latvijas Banka 2025. gadā pārskatīja koriģētā sistēmiskā nozīmīguma novērtējumā izmantotos rādītājus un to svarus un izslēdza stresa testa rezultātus, bet vienlaikus palielināja noguldījumu no Latvijas privātā sektora rezidentiem svarus, atspoguļojot kopš 2016. gada vēroto noguldījumu pieauguma tendenci.

Identificētajām un atzītajām O-SII Latvijas Banka ar 2025. gadu nosaka prasību izpildīt O-SII kapitāla rezerves normu ne tikai augstākajā prudenciālās konsolidācijas grupas līmenī, kā tas bija līdz šim, bet (kur tas iespējams) arī individuāli, lai citstarp nodrošinātu saskaņu ar kopējo kapitāla rezervju prasību piemērošanu individuālā līmenī.

¹⁵⁸ Koriģētais sistēmiskā nozīmīguma novērtējums pamatā balstās uz EBI pamatnostādņu metodoloģiju un papildus ietver vairākus EBI pamatnostādņu 2. pielikumā norādītos izvēles rādītājus, kuri pienācīgāk raksturo Latvijas finanšu sektora specifiku, – tādus kā riska svērtie aktīvi, aizdevumi Latvijas privātā sektora rezidentiem un no Latvijas privātā sektora rezidentiem piesaistītie noguldījumi. Šis novērtējums arī piešķir lielāku nozīmību (lielāku svaru) Latvijas rezidentu aizdevumu un noguldījumu rādītājam, bet mazāku – savstarpējās saistes kategorijā esošajiem rādītājiem.

O-SII ietvara pārskatīšanas ietekmes izvērtējums

O-SII identificēšanas un atzišanas pieejas pilnveidošana nodrošina iespēju:

- 1) labāk pieskaņot ES regulējuma praktisko ieviešanu Latvijas finanšu sistēmas specifikai;
- 2) identificēt un par O-SII atzīt tikai tādas kredītiestādes, kuras patiesi ir sistēmiski nozīmīgas Latvijas tautsaimniecībai;
- 3) vienkāršot regulējumu, kur tas iespējams, vienlaikus nemazinot finanšu sistēmas kopējo noturības līmeni un sniedzot iespējas pilnvērtīgāk izmantot proporcionalitātes principu uzraudzības un noregulējuma jomā.

Latvijas Banka novērtēja, ka Latvijas finanšu sektora noturība netiks būtiski ietekmēta, veicot O-SII kapitāla rezerves normas noteikšanas pieejas maiņu, jo ar intervālu pieeju iegūtie attiecīgie O-SII kapitāla rezerves normas apmēri būtiski neatšķiras no tiem, kuri tiktu iegūti ar līdz šim izmantoto EEI modeli (P3.2. tab.).

P3.2. tabula
O-SII kapitāla rezerves normas novērtējums
saskaņā ar intervālu pieeju un vēsturisko EEI modeli
(2025. gads)

O-SII	Intervālu pieeja	EEI modelis	Starpība starp intervālu pieeju un EEI modeli
Swedbank Baltics AS	2.50 %	2.00 %	+0.50 pp
AS "SEB banka"	1.50 %	1.50 %	-
AS "Citadele banka"	1.25 %	1.50 %	-0.25 pp

Avots: Latvijas Banka.

Vislielākās atšķirības O-SII kapitāla rezerves normas apmērā vērojamas Swedbank Baltics AS, ņemot vērā ne tikai izmaiņas koriģētā sistēmiskā nozīmīguma novērtējuma metodoloģijā, bet arī intervālu pieejas būtībā, kas paredz attiecīgo normu noteikt visām O-SII pēc vienotiem principiem, t. i., balstoties tikai uz novērtēto koriģēto sistēmiskā nozīmīguma novērtējuma rezultātu un neatkarīgi no šo kredītiestāžu ES mātes sabiedrībai piemērotās O-SII kapitāla rezerves normas prasības. Lai gan saskaņā ar jauno intervālu pieeju Swedbank Baltics AS būtu jānosaka augstāka O-SII kapitāla rezerves norma – t. i., 2.5 % no TREA –, ņemot vērā spēkā esošos CRD prasību ierobežojumus¹⁵⁹, Swedbank Baltics AS pašlaik nav iespējams noteikt O-SII kapitāla rezerves normu, kas augstāka nekā 2 %, jo tās Zviedrijas mātes sabiedrībai *Swedbank AB* šī norma tiek noteikta 1 % apmērā.

Saskaņā ar Latvijas Bankas novērtējumu ar O-SII identificēšanas un O-SII kapitāla prasību noteikšanas pieejas maiņu saistītais kapitāla prasību samazinājums veido vien 0.16 % no banku sektora TREA¹⁶⁰ un attiecīgi būtiski nemazina kredītiestāžu sektora noturību.

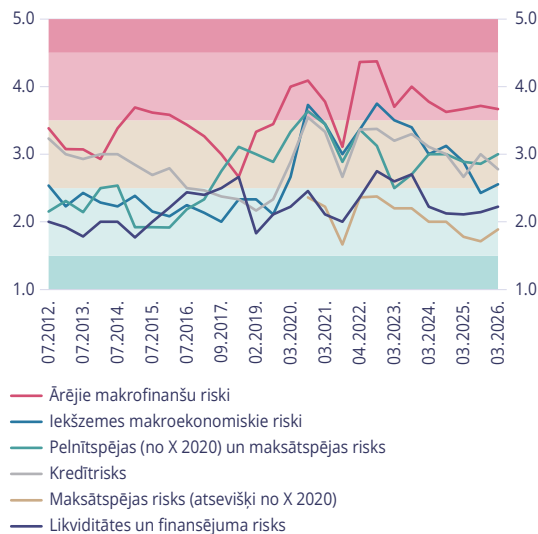
¹⁵⁹ CRD prasību ierobežojums attiecībā uz O-SII, kuru ES esošai mātes sabiedrībai jau tiek piemērota O-SII kapitāla rezerves norma.

¹⁶⁰ Balstoties uz datiem par 2025. gada 2. ceturksni.

4. pielikums. Kredītiestāžu aptaujas par riskiem rezultāti

P4.1. attēls

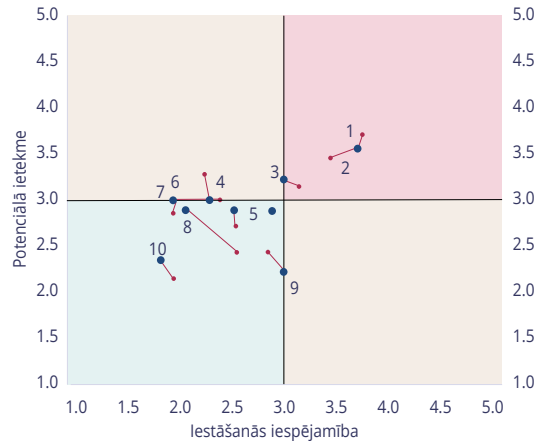
Kredītiestāžu¹⁶¹ veiktais galveno risku kategoriju risku pakāpes vērtējums tuvākā gada laikā (ņemot vērā riska iestāšanās iespējamību un iespējamo negatīvo ietekmi)

Kredītiestāžu risku kategoriju vērtējums būtiski nemainījās, lai gan kredītriska vērtējums nedaudz samazinājās salīdzinājumā ar 2025. gada rudens aptaujas rezultātiem. Arī atsevišķu risku faktoru vērtējumā vairākiem faktoru vērtējuma izmaiņas bija nelielas, bet respondentu vērtējumā nedaudz samazinājās ar NILLTF saistīto reputācijas risku iestāšanās iespējamība.

P4.2. attēls

Kredītiestāžu 2026. gada martā sniegtais vērtējums par riska faktoriem tuvākā gada laikā

Riska faktori (virzienā no augstākā uz zemāko)

1. Ārējās makrofinansiālās vides būtiskas pasliktināšanās negatīvā ietekme uz Latvijas tautsaimniecību
2. IT drošības risks Latvijas finanšu sistēmai (ieteicams aizpildīt IT speciālistiem)
3. NFS maksātspējas pasliktināšanās
4. Latvijas ekonomiskās situācijas pasliktināšanās iekšzemes faktoru ietekmē
5. Nozīmīgs pieprasījuma kritums komercīpašumu tirgū
6. Mājsaimniecību maksātspējas pasliktināšanās
7. Straujas mājokļu nekustamā īpašuma cenu pārmaiņas
8. Reputācijas un citi riski, kas saistīti ar finanšu noziedzumiem (t. sk. krāpniecību, NILLTF, sankciju apiešanu) Latvijā un Baltijā
9. Klimata pārmaiņu fizisko un pārejas risku ietekme uz Latvijas finanšu sistēmu (atšķirībā no pārējiem riskiem, šo vēlams izvērtēt vidējā 5 līdz 7 gadu termiņā)
10. Risku pieaugums Latvijas lielāko banku mātes bankās vai to mītnes zemēs (t. sk. makrofinansiālo risku pieaugums to tautsaimniecībās vai finansējuma risku pieaugums mātes bankās)

¹⁶¹ 2026. gada februārī (pirms karadarbības sākuma Tuvo Austrumu reģionā) Latvijas Banka veica kredītiestāžu aptauju par to, kā tās vērtē riskus Latvijas finanšu sistēmā. Atbildes iesniedza "Swedbank" AS, AS "SEB banka", Luminor Bank AS Latvijas filiāle, AS "Citadele banka", BluOr Bank AS, AS "Reģionālā investīciju banka", AS "Rietumu Banka", AS INDEXO Banka un AS "Industra Bank".

5. pielikums. Agrīnās brīdināšanas rādītāju risku panelis

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Ārējie makrofinansālie riski														
<i>iBoxx EUR HV NFC</i> vērtspapīru ienesīguma prēmijas starpība (procentpunktos)*														
<i>Dow Jones Euro Stoxx 50</i> svārstīguma indekss														
CISS eirozonas valstīm (vienādi svērtis, vidējā vērtība ceturksnī)														
Ekonomiskā noskaņojuma rādītājs ES (līdztermiņa vidējais = 100)														
Geopolitiskā riska indekss														
Globālais ekonomiskās politikas nenotiktības indekss														
Imports galvenajās tirdzniecības partnervalstīs (gada pārmaiņas; %)*														
Eiropas valsts valdību 10 un 2 gadu obligāciju peļņas likmju starpība (procentpunktos)														
Eiropas privātā sektora parāda un IKP attiecības triju gadu pārmaiņas (procentpunktos)														
Iekšzemes makrofinansālie riski														
Ekonomiskā noskaņojuma rādītājs Latvijā (līdztermiņa vidējais = 100)														
Latvijas valdības piecu gadu CDS starpība														
Mājokļu cenu indeksa gada pārmaiņu četru periodu slidošais vidējais*														
Iekšzemes kredītu atlikuma un IKP attiecība (%)														
Latvijas valdības parāda attiecība pret IKP (%)														
Tekošā konta un IKP attiecība (%)														
NFS kredītrisks														
Procentu maksājumu segums; četru ceturkšņu slidošais vidējais (%)														
NFS parāda attiecība pret pašu kapitālu (%)														
Nozaru koncentrācija iekšzemes kredītportfelī (HH indekss)														
NFS gada procentu maksājumu un IKP attiecība (%)														
NFS pārskatīto kredītu, kas nav kavēti ilgāk par 90 dienām, īpatsvars (%)														
NFS kredītu un IKP attiecības triju gadu pārmaiņas (procentpunktos)														
Mājsaimniecību kredītrisks														
Mājokļu cenu indeksa attiecība pret vidējās neto darba samaksas indeksu (%)														
Mājsaimniecību kredītu atlikuma un IKP attiecības triju gadu pārmaiņas (procentpunktos)														
Mājsaimniecību pārskatīto kredītu, kas nav kavēti ilgāk par 90 dienām, īpatsvars (%)														
Mājsaimniecību procentu maksājumu un IKP attiecība (%)*														
Mājsaimniecību kredītu atlikuma un noguldījumu atlikumu attiecība (%)														
Strādājošo reālās darba samaksas pārmaiņas, atlikuma novirze no triju gadu vidējā (%)														
Mājsaimniecību procentu maksājumu pieaugums gadā (%)**														
Kredītiestāžu maksāspējas un pelnītspējas risks														
Aktīvu atdeve*														
CET1 rādītājs (%)														
Sviras rādītājs (%)														
Izdevumu un ienākumu attiecība (%)														
No jauna izsniegto kredītu procentu likmju starpība (procentpunktos)#														
Kredītiestāžu pakļautība validības sektora riskam (% no aktīviem)														
Kredītiestāžu sektora īpatsvars finanšu nozarē (%)#														
Kredītiestāžu likviditātes un finansējuma risks														
Lielāko banku – iekšzemes kredītiestāžu** – likviditātes rādītājs C66_CON (%)														
Pārējo kredītiestāžu likviditātes rādītājs C66_CON (%)														
Rezidentu kredītu atlikuma un noguldījumu atlikuma attiecība (%)														
Tīro ārējo aktīvu un aktīvu attiecība (%)														

Piezīmes.

Katram rādītājam tabulas rindas beigās pievienotais burts nozīmē pēdējā rādītāju līmeni ("L" – zems, "M" – vidējs, "H" – augsts).

Divpusējs rādītājs

* Kopš 2014. gada arī nebanku procentu maksājumi.

** Līdz 2019. gadam datus ietvertas četras, bet 2019. gadā – trīs lielākās kredītiestādes, jo filiāles netiek iekļautas likviditātes rādītāja aprēķinā. Likviditātes rādītājs šo kredītiestāžu grupā ir relatīvi zemāks, jo meitas banku likviditāte tiek pār-

valdīta grupas līmenī. Likviditātes rādītājs nav obligāta uzraudzības prasība šīm kredītiestādēm, tas tiek izmantots risku novērošanā.

Risku panelis ir tikai viens no Latvijas Bankas finanšu stabilitātes sistēmisko risku analīzes rīkiem. Noteiktā riska pakāpe neraksturo absolūto riska līmeni, bet gan sniedz salīdzinājumu ar izvēlēto rādītāju vēsturiskajām vērtībām, brīdinot par risku veidošanos. Risku panela metodoloģijas skaidrojumu sk. Latvijas Bankas 2018. gada "Finanšu Stabilitātes Pārskata" pielikumā "Risku panelis – analītisks rīks Latvijas finanšu stabilitātes sistēmisko risku analīzei".

Riska pakāpe apzīmēta ar krāsu:

nav datu

6. pielikums. Kredītiestāžu darbības rādītāji

P6. tabula
Kopējie kredītiestāžu darbības rādītāji

Rādītājs	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026. gada marts
Bilances rādītāji							
Kredītiestāžu un ārvalstu kredītiestāžu filiāļu skaits	16	16	14	13	14	14	14
Aktīvu kopsumma (milj. eiro)	24 029.2	24 754.6	26 986.7	27 831.2	29 871.1	31 642.2	32 238.6
Kredītu īpatsvars aktīvos (%)	51.6	55.4	54.0	52.9	51.0	54.1	53.6
Iekšzemes klientu kredītu gada pieauguma temps (%) ¹⁶²	-3.3	11.8	7.6	1.4	3.4	12.7	12.1
Noguldījumu īpatsvars pasīvos (%)	75.1	77.9	77.6	76.4	78.1	77.3	78.7
No iekšzemes klientiem piesaistīto noguldījumu gada pieauguma temps (%)	10.3	10.3	11.8	0.7	9.9	8.1	12.6
Saistību pret MFI īpatsvars pasīvos (%)	3.9	3.0	4.5	5.7	5.9	5.8	6.7
Iekšzemes klientu kredītu atlikuma un noguldījumu atlikuma attiecība (%)	73.8	74.8	72.0	72.6	68.2	71.1	70.4
Pelnītspēja¹⁶³							
ROE (%) ¹⁶⁴	5.2	10.0	10.0	20.0	16.6	10.4	-
ROA (%) ¹⁶⁵	0.7	1.2	1.2	2.2	1.9	1.2	-
Izdevumu un ienākumu attiecība (%) ¹⁶⁶	64.9	64.9	56.0	39.3	49.5	55.8	-
Kapitāla pietiekamība¹⁶⁷							
TC (milj. eiro)	2 316.1	2 335.5	2 310.5	2 397.3	2 699.9	2 791.8	-
CET1 (milj. eiro)	2 219.7	2 241.6	2 206.9	2 299.4	2 448.1	2 486.0	-
TREA (milj. eiro)	8 624.5	9 266.5	10 055.6	11 468.2	12 524.5	12 969.4	-
TC rādītājs (%)	26.9	25.3	23.0	20.9	21.6	21.5	-
CET1 rādītājs (%)	25.7	24.3	21.9	20.1	19.5	19.2	-
Sviras rādītājs (%)	10.5	10.3	9.3	9.5	9.3	9.0	-
Likviditāte¹⁶⁸							
Likvīdo aktīvu īpatsvars aktīvos (%) ¹⁶⁹	36.5	36.4	38.8	40.9	43.6	38.4	37.5
LSK (%) ¹⁶⁷	373.7	319.3	221.8	251.7	248.0	206.7	-
NSFR (%) ^{167,170}	155.9	173.1	157.7	167.5	172.6	154.3	-
Aktīvu kvalitāte¹⁷¹							
Uzkrājumu nedrošajiem parādiem attiecība pret kredītportfelī (%)	1.9	1.6	1.6	1.7	1.5	1.8	1.5
Kredītu ar maksājumu kavējumu, ilgāku par 90 dienām īpatsvars kredītportfelī (%)	2.3	1.5	1.1	1.2	1.2	1.3	1.2
INK īpatsvars kredītportfelī (%)	4.7	3.6	2.7	2.7	2.7	2.8	2.7

¹⁶² Rādītājs aprēķināts, balstoties uz datiem individuālā līmenī un neizslēdzot vienreizējos efektus, kas minēti 2. nodaļā "Kredītiestāžu sektora attīstība un riski".

¹⁶³ 2019.–2021. gada rādītāji aprēķināti, balstoties uz Latvijas Bankas datiem konsolidētā līmenī.

¹⁶⁴ Uz gadu attiecināta pārskata perioda peļņas vai zaudējumu attiecība pret vidējo kapitālu un rezervēm (rādītāja aprēķinā netiek iekļauti ārvalstu kredītiestāžu filiāļu dati).

¹⁶⁵ Uz gadu attiecināta pārskata perioda peļņas vai zaudējumu attiecība pret vidējiem aktīviem.

¹⁶⁶ Izdevumu attiecība pret ienākumiem = (administratīvie izdevumi + amortizācija + Naudas iemaksas noregulējuma fondos un noguldījumu garantiju sistēmās) / (kopējie neto darbības ienākumi) × 100.

¹⁶⁷ Dati norādīti konsolidētā līmenī.

¹⁶⁸ Dati norādīti individuālu kredītiestāžu līmenī.

¹⁶⁹ Likvīdie aktīvi = nauda kasē + prasības pret centrālajām bankām un citām kredītiestādēm + centrālo valdību parāda vērtspapīri ar fiksētu ienākumu (tie, kuriem ir pastāvīgs, neierobežots tirgus, t. i., tos var pārdot īsā laikā bez ievērojamiem zaudējumiem vai izmantot par nodrošinājumu kredītu saņemšanai).

¹⁷⁰ Līdz 2021. gadam Latvijas Bankas aprēķins.

¹⁷¹ Kredītu kvalitātes rādītāji 2019.–2024. gadam aprēķināti, balstoties uz datiem konsolidētā līmenī konsolidētajai uzraudzībai pakļautajām kredītiestādēm un individuālā līmenī pārējām kredītiestādēm un ārvalstu banku filiālēm (2025. gada 1. ceturksnim – individuālo kredītiestāžu līmenī). Kredītriska rādītāji uzrādīti, neizslēdzot vienreizējos efektus, kas minēti 2. nodaļā "Kredītiestāžu sektora attīstība un riski".